

SHAHZODA XUDOYNAZAROVA

O'ZBEK XOREOGRAFIYA SAN'ATI NAMUNALARI

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

O'ZBEKISTON DAVLAT XOREOGRAFIYA AKADEMIYASI

SHAHZODA XUDOYNAZAROVA

**O'ZBEK XOREOGRAFIYA
SAN'ATI NAMUNALARI**

O'QUV QO'LLANMA

**TOSHKENT-2023
«FAN ZIYOSI» NASHRIYOTI**

KBK 85.32

X-18

UO' S: 364.314.85

**Sh.Xudoynazarova // O'zbek xoreografiya san'ati namunalari
o'quv qo'llanma – T.: «Fan ziyosi» nashriyoti. 2023. 196 b.**

Yosh avlodga – xoreografiya oliy o'quv yurtlari, xoreografiya kolleji, san'at kollejlari, musiqa maktablari o'quvchi va talabalariga buyuk ustozlardan qolgan merosni o'rgatish maqsadida ushbu "O'zbek xoreografiya san'ati namunalari" o'quv qo'llanmasini nashrga tayyorlandi.

Ushbu qo'llanmada o'zbek milliy raqsining kelib chiqish tarixi, Farg'ona raqs maktabida uchraydigan asosiy harakatlar, hamda xalqimiz sevgan va ardoqlagan ustoz-xoreograflar Mukarrama Turg'unboyeva va Isahor Oqilov sahnalashtirgan raqs durdonalaridan bo'lgan "Bayot", "Pilla", "Paxta", "Farg'ona ruboiysi", "Janon", "Bahor vals", "Farg'ona yoshlar raqsi", "Ko'ngil taronasi" raqslari kiritilgan.

Qo'llanmani yaratishdan asosiy maqsad – nomoddiy madaniy merosimiz bo'lmish raqs san'atining namunalari asrash, targ'ib qilish, talaba va o'quvchilarga o'rgatish va asl holida saqlashdir.

Mas'ul muharrir:

S.M.Zokirova - O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti
"Sahna harakati va jismoniy madaniyat" kafedrasida dotsenti v.b

Taqrizchilar:

O'.N.Muxamedova - O'zbekiston davlat xoreografiya akademiyasi
professori
N.Shermatov - O'zDSMI, "Sahna harakati va jismoniy madaniyat"
kafedrasida dotsenti

O'quv - uslubiy qo'llanma O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2022-yil 09-sentabrdagi 302-sonli buyrug'iga asosan nashr etishga ruxsat berildi.

ISBN 978-9943-9383-4-2

© Sh.Xudoynazarova
© «Fan ziyosi» nashriyoti, 2023

KIRISH

Bugun biz tarixiy bir davrda – xalqimiz o‘z oldiga ezgu va ulug‘ maqsadlar qo‘yib, tinch-osoyshta hayot kechirayotgan, avvalambor o‘z kuch va imkoniyatlariga tayanib, demokratik davlat va fuqarolik jamiyati qurish yo‘lida ulkan natijalarni qo‘lga kiritayotgan bir zamonda yashamoqdamiz.

Biz o‘z taqdirimizni o‘z qo‘limizga olib, azaliy qadriyatlarimizga suyanib, olijanob intilishlar bilan yashayotganimiz, xalqimiz asrlar davomida orziqib kutgan ozod, erkin va farovon hayotni barpo etayotganimiz, bu yo‘lda erishayotgan yutuqlarimizni xalqaro hamjamiyat tan olgani – bunday imkoniyatlarning barchasini aynan mustaqillik berganini bugun hammamiz chuqur anglaymiz.

Biz xalqimizning dunyoda hech kimdan kam bo‘lmasligi, farzandlarimizning bizdan ko‘ra kuchli, bilimli, dono va albatta baxtli bo‘lib yashashi uchun bor kuch va imkoniyatlarimizni safarbar etayotgan ekanmiz, bu borada ma‘naviy tarbiya masalasi, hech shubhasiz, beqiyos ahamiyat kasb etadi. Agar biz bu masalada xushyorlik va sezgirligimizni, qat‘iyat va mas‘uliyatimizni yo‘qotsak, bu o‘tamuhim ishni o‘z holiga, o‘zibo‘larchilikka tashlab qo‘yadigan bo‘lsak, muqaddas qadriyatlarimizga yo‘g‘rilgan va ulardan oziqlangan ma‘naviyatimizdan, tarixiy xotiramizdan ayrilib, oxir-oqibatda o‘zimiz intilgan umumbashariy taraqqiyot yo‘lidan chetga chiqib qolishimiz mumkin.

Harqaysi xalq yoki millatning ma‘naviyatini uning tarixi, o‘ziga xos urf-odat va an‘analari, hayotiy qadriyatlaridan ayri holda tasavvur etib bo‘lmaydi. Bu borada, tabiiyki, ma‘naviy meros, madaniy boyliklar, ko‘hna tarixiy yodgorliklar eng muhim omillardan biri bo‘lib xizmat qiladi.

Hayotimizning barcha sohalarida amalga oshirilayotgan keng ko‘lamli islohotlarimizning samaradorligi avvalo xalq ma‘naviyatining tiklanishi, boy tarixiy merosimizning chuqur o‘rganilishi, an‘ana va urf-odatlarimizning saqlanishi, madaniyat va san‘at, fan va ta‘lim rivoji,

eng muhimi, jamiyat tafakkurining o'zgarishi va yuksalishi bilan uzviy bog'liqdir.

Ana shunday boy tarixiy merosimiz silsilasida o'zbek milliy raqs san'ati alohida o'rin tutadi, desak mubolag'a bo'lmaydi. O'zbek raqs san'ati uzoq tarixga ega bo'lib, boshqa xalqlar raqs san'atidan o'zining nafisligi, jozibasi bilan ajralib turadi.

San'atshunos-olim, professor M.R.Raxmonovning "O'zbek teatri" kitobida shunday satrlar bor: "Ijrochilik san'atining ko'pgina tur va janrlari kabi, o'zbek raqs san'ati ham ikki ming yildan ko'proq rivojlanish tarixiga ega. Uning tug'ilishida mehnat jarayoni, ibtidoiy jamiyat davriga mansub tasviriy san'at yodgorliklarida pantomim raqsga tushib turgan kishilar tasvirini juda ko'p uchratamiz. Ular turli mazmun va xarakterga ega. Ba'zilar mehnat va ov jarayonini tasvirlasa, ba'zilar qandaydir tabiat hodisalariga talpinayotganga, sajda qilayotganga o'xshaydilar. Ba'zilar jangovor o'yinni eslatsa, ba'zi raqsar afsonkorlik va totemizm (sig'inish) diniy marosimlari bilan aloqadordir. Bular shuni ko'rsatadiki, dunyoning turli qit'alarida bo'lganidek, O'zbekiston territoriyasida ham odamning boshqa qiyofaga kirishi va pantomim o'yin san'ati ibtidoiy zamonlardan oq shakllana boshlagan".

Hozirgi kunga kelib esa, o'zbek milliy raqs san'ati dunyoning boshqa millatlari raqslari orasida o'z o'rnini va mavqega ega bo'lib bormoqda. Milliy raqsarimiz xalqaro festivallar, bayram tadbirlarida iqtidorli san'atkorlarimiz tomonidan mohirona namoyish etilib, dunyo xalqlarining olqishlariga sazovor bo'lmoqda.

I BOB. Nazariy qism.

1-mavzu. Raqs san'ati.

1.1. O'zbek raqs san'ati tarixidan

Turmushimizning barcha jabhalarida bo'lgani singari milliy raqs va xoreografiya san'atini rivojlantirish borasida ham bir qator amaliy ishlar olib borilmoqda.

Milliy raqs va xoreografiyani yanada rivojlantirish, raqs san'atining tarixiy an'analarini va usullarini tiklash, avaylab asrash hamda boyitish, millatimizning o'ziga xos sharqona fazilatlarini, boy ma'naviyatiga monand raqslarni targ'ib etish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, milliy raqs yo'nalishlari bo'yicha uzoqmuddatli, maqsadli dasturlar tayyorlash, raqs san'atini xalqimizning yuksak ma'naviyati va nozik didiga zid bo'lgan, yuzaki, noo'rin taqlidga asoslangan xatti-harakat va liboslar xurujidan saqlash, maxsus ta'lim tizimini takomillashtirish, malakali kadrlarga bo'lgan ehtiyojni to'laroq qondirish hamda bu sohada tashkilotlarning moddiy negizini mustahkamlash maqsadida amalga oshirilishi lozim bo'lgan talaygina vazifalar mavjud.

O'zbek milliy ashula va raqs san'atini o'rganish va xalqqa yetkazish maqsadida ilk bor 1930-yilda Samarqand shahrida Muxiddin Qori Yoqubov boshchiligidagi studiya tashkil etiladi. Ushbu studiyada mashhur san'atkorlar va soha mutaxassislari Usta Olim Komilov, Tamaraxonim, Yusufjon qiziq Shakarjonov, Komil Yashin, Mutavakkil Burxonov, Aleksandr Beklar san'at sirlaridan talabalarga saboq berishgan. Studiyaning dastlabki talabalari safida Yahyoxon Mamatxonov, Suydi Sotvoldiyev, Morduxay Davidov, Tamara Ibrohimova, Isaxor Oqilov, Qumri Qodirova, Vallomatxoda, Sarvarxon, Jo'ra Alimov va Roziya Karimovalar ulardan milliy ashulachilik va raqs san'atidan ilk saboqlarni olishgan. O'sha paytlar raqs harakatlari nomlarining faqat to'rttasigina ma'lum bo'lgan: "charx", "shox", "qiyg'ir bo'yin", "gulo'yin". Vaholanki, har uslubda yuzlab harakatlar mavjuddir. Qo'llanma yoki darsliklar bo'lmagan. O'qituvchilar esa "oyog'ingni bunday qil, qo'lingni munday tut" tarzida dars o'tishgan. Buning oqibatida raqs elementlari bora-bora unitilib ketardi.

Hozirgi kunda barcha maktabgacha ta'lim muassasalarida, maktablarda, musiqa maktablarida "Raqs to'garaklari" faol ish yuritayotibdi. O'zbek raqs san'atining noyob durdonalari meros bo'lib avloddan-avlodga o'tib kelmoqda. O'zbek raqs san'ati tomoshabin qalbiga zavq-shavq, quvonch va shodlik ulashadi.

O'zbek raqs san'ati maktabi boy manbaa va raqs darg'alariga ega. O'zbek raqs san'ati asoschilari Yusufjon qiziq Shakarjonov, Usta Olim Komilov, Tamaraxonim, Mukarram Turg'unboyeva, Halima Komilova, Gulnora Mavoyeva, Klara Yusupova, Qunduz Mirkarimova, Gavhar Rahimova, Roziya Karimovalar o'zlarining benazir san'at asarlari, ijodiy manbaalari bilan o'zbek raqs san'atini boyitibgina qolmay, bu soha rivoji, uning davomchilari uchun ulkan maktab vazifasini ham o'tab beradi. Ulardan kelajak avlodga raqs san'ati meros bo'lib qoladi.

O'zbek merosiy raqslarida uchta maktab aniq ajralib turadi. Bular Farg'ona, Xorazm va Buxoro raqs maktablaridir.

Qadimda Farg'ona vodiysi va Toshkent raqslari ijrosi nafis, mayin va bosiqligi bilan ajralib turgan bo'lsa, Buxoro va Xorazm raqslari quvnoq, xazilnamo, serharakatliligi bilan mashhur edi.

O'zbekiston xalq artisti, san'at ustasi Tamaraxonim o'zbek ayollar raqsiga erkin harakatlarni kiritdi. Uning usullari raqslarga joziba baxsh etdi.

Mukarram Turg'unboyeva ustozlarining san'at yo'lidagi izlanishlarini o'rgandi va davom ettirdi. Ulardan ilhomlanib yangi-yangi raqs usullarini yaratdi. Natijada, betakror, nafis raqs asarlari vujudga keldi.

Mukarram Turg'unboyevaning ilk ustozlari – Usta Olim Komilov, Yusufjon qiziq Shakarjonov, Ota Xo'ja va ularning shogirdi Tamaraxonim an'anaviy raqs san'atida, shuningdek, zamonaviy yakka va ommaviy raqslarda o'z maktablarini yaratishgan.

Hozirgi kunda buyuk ustozlardan qolgan merosni o'rganish va keng targ'ib qilish maqsadida xoreografiya oliy o'quv yurtlarida, xoreografiya kolleji, san'at kollejlari, musiqa maktablarida "O'zbek raqs san'ati" fan sifatida kiritilib, o'quvchi va talabalarga maxsus o'quv qo'llanmalari asosida dars o'tiladi.

Bu borada "O'zbek xoreografiya san'ati namunalari" fani alohida o'rin tutadi. Bu fan o'z oldiga o'zbek xalqi hayotining haqiqiy manzarasini ifodalovchi raqlarni, xususan, O'zbekiston xalq artisti, milliy raqs san'atining yirik namoyandasi Mukarram Turg'unboyevaning raqs namunalarini o'rganish bilan birga, ularni avaylab-asrashni ham maqsad qilib qo'ygan.

Bu fan talabalarda raqs va xoreografiya san'atiga muhabbat uyg'otish bilan bir qatorda O'zbekistonda qo'lga kiritilayotgan muvaffaqiyatlardan g'ururlanish hissini ham uyg'otadi.

O'zbek raqs namunalarini o'rgatishda xoreograf-pedagoglar O'zbekiston xalq artisti, baletmeyster, pedagog, san'atshunos professor, o'zbek xalqraqslari nazariyasi bilimdoni va asoschisi Roziya Karimovaning "Farg'ona raqsi" (1973 y.), Xorazm raqsi" (1975 y.), "Buxoro raqsi" (1977 y.) o'quv qo'llanmalari, hamda "Bahor ansambli raqlari", "Doyra zarblariga mashg'ulot", "O'zbekiston raqlari", "Robiya Otajonova raqlari" kitoblaridan keng foydalanadilar. Bu qo'llanma va kitoblarda o'zbek raqsining asosiy qo'l va oyoq holatlari, "Doyra darsi" hamda barcha o'zbek raqs harakatlari uslubiy jihatdan to'g'ri va aniq bajarilishi batafsil ko'rsatilgan. Bundan tashqari qo'yilgan raqsning har bir harakati musiqaga hamoxang ravishda yozilgan hamda qaysi raqsga qanday liboslar tanlash, qanday bezaklardan foydalanish va boshqalar to'liq ko'rsatib o'tilgan.

Ushbu asarlarning yozilish tarixi haqida Roziya Karimova shunday degandi: "Dastlab raqs san'ati bo'yicha o'quv qo'llanmasi yaratish lozimligi haqida marhum ustoz Mukarram Turg'unboyevaning oldidan o'tdim, balki siz yozarsiz desam: "Yo'q-yo'q, men yozolmayman. Roziya sen gazeta va jurnallarda maqolalaring bilan chiqish qilib turasan, qalaming ancha o'tkirlashib qolgan. Shu sababli raqs haqida qo'llanma yaratishdek sermashaqqat, ulug' ish sening qo'lingdan kelishiga ishonaman", deganlari hech esimdan chiqmaydi. Men o'sha paytlari san'atshunoslik ilmiy-tadqiqot institutida katta ilmiy xodim lavozimida ishlar edim. Tamaraopa va I.Oqilovlar kelib institut rahbaridan bizning ijodimiz haqida Roziya Karimova yozsin deb iltimos qilishdi va ushbu mas'ul vazifani mening zimmamga yuklashdi".

Shu sababdan ustoz-pedagog Roziya Karimova o'zbek xoreografiyasining durdonalari bo'lmish raqslarning avlod-dan-avlodga to'liq va buyuk darg'alarimiz ilk bor sahnalashtirgan ko'rinishda yetib borishini ta'minlash niyatida juda katta ilmiy ishga qo'l uradi. U raqslardagi har bir holat va harakatlarga nom beradi va raqs o'rganish qoidalarini ishlab chiqadi. Milliy raqsdagi egilish turlarini tasnif qiladi, aylanish va harakat turlarini alohida guruhlariga bo'lib chiqadi. Shundan so'ng o'zbek milliy raqslari bo'yicha qo'llanma yozishga kirishadi. Lekin zamona taqozosi bilan birinchi yozilgan o'quv qo'llanmalari va xoreografiyaga bag'ishlangan kitoblar rus tilida yozilgandi. Respublikamiz mustaqillikka erishib, o'z tilimiz davlat maqomiga ega bo'lgandan so'ng barcha o'quv qo'llanmalari qatori xoreografiyani o'rganish va unga bag'ishlangan darslik va kitoblar ham tarjima qilina boshladi yoki yangi o'quv qo'llanmalari yozildi. O'zbek xoreografiyasi namoyondalarining hayoti va ijodiga bag'ishlangan qator-qator maqola va kitoblar chop qilindi. Milliy raqsimizning saylanmalaridan tashkil topgan o'quv qo'llanmalar nashrdan chiqarildi. Bulardan: "O'zbek raqslari" (R.Karimova, Toshkent, 2003 y.), "Merosiy raqs durdonalari" (X.Hamidova, D.Sayfullayeva, S.Zokirova, maxsus muharrir – R.Karimova, Toshkent, 2003 y.), "O'zbek ayollar yakka raqslari" (R.Karimova, D.Sayfullayeva, S.Zokirova, Toshkent, 2007 y.) o'quv qo'llanmalari kelajak avlodimizga o'zbek milliy raqs-larimizni buyuk san'atkorlarimiz Usta Olim Komilov, Tamaraxonim, Mukarram Turg'unboyeva, Isaxor Oqilov, Qunduz Mirkarimova, Roziya Karimovalar tomonidan ilk sahnalashtirilgan ko'rinishida yetib borishiga xizmat qiladi.

Agar o'sha paytlarda xalqimiz sevib ardog'lagan san'atkorlarimiz o'zlari yaratgan raqslarni, sahna ko'rinishlarini kelajak avlodga yetib borishi uchun kitoblar va o'quv qo'llanmalarini yaratmaganlarida, hozir o'zbek raqsidek katta maktabning davomiy-ligi yo'qolib ketardi. Mustaqilligimiz sharofati bilan milliy raqs san'atining rivojlanishiga katta imkoniyatlar yaratilmoqda. San'atsevar xalqimiz raqs nimaligini yaxshi tushunadi va qadrlaydi. Hozirgi kunda ommaviy bayramlar va tadbirlarimizni milliy urf-odatlarimiz, udumlarimiz, marosimlarimizni tasvirlovchi raqslarsiz tasavvur qilib bo'lmaydi.

1.2. Sahna sxemasi va shartli belgilar.

SAHNA REJASI

Sahna orqasi

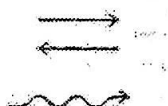
O'ng yuqori burchak				Chap yuqori burchak
	O'ng tomon pardalari		Sahna o'rtasi	
O'ng pastki burchak			Sahna oldi	Chap pastki burchak

Orqasi yuzi

Asosiy holat.

Orqasi yuzi

Boshqa holatga o'tish.

Harakatning yo'nalishi.

To'liqinsimon harakat.

Aylangan holda yurish.

Doira shakli bo'yicha soat mili yo'nalishida harakat.

Doira shakli bo'yicha soat mili yo'nalishiga qarshi harakat.

Joyida o'ngga aylanish.

Joyida chapga aylanish.

2.Mavzu. O‘zbek raqsining asosiy harakatlari

2.1. FARG‘ONA RAQS MAKTABI

SALOMLARNING TURLARI

O‘zbek raqslaridagi salomlar raqs uslubiga va uning mazmuniga, mantiqiga bog‘liqdir. Ikki qo‘l bilan yoki bir qo‘l bilan salom qilinadi.

O‘ng qo‘l rasmiy holatdan birinchi, oltinchi holat orqali mayin, ko‘krakka kafti qo‘yilib, barmoq uchlari chapga qaragan bo‘ladi. Bosh hamda gavda birozo ldinga egiladi. Ko‘z pastga qaraydi. Salomda bosh va gavda qo‘l harakati bilan bir vaqtda egiladi. Salomlar muloyim bo‘lib, iyak tanaga tegmasin. Qo‘l ko‘krakka qo‘yilgandan keyin gavda va bosh egilishi ham mumkin. Salom ikkala qo‘l bilan ham bo‘lishi mumkin. Bu qoida bir qo‘ldagiday o‘ng qo‘l ko‘krakka qo‘yilib, chap kafti o‘ng qo‘l yuziga qo‘yiladi. Tizzalar va oyoqlar rasmiy holatda bo‘ladi (9-rasm).

MUQOMLAR

(Qo‘l harakatlarini yanaham bezatuvchi harakatlar)

1. Qiyg‘ir bo‘yin.

Qiyg‘ir bo‘yin mayda va muloyim bo‘ladi. Yelkalar rasmiy holatda bo‘lib, bosh to‘g‘riga qaragan, biroz bo‘yinga o‘tkaziladi. Boshning umurtqa suyagi yon-yonga jiladi.

2. Iyak harakati.

Yelkalar rasmiy holatda bo‘lib, iyak keskin va kichik urg‘uli harakat bilan to‘g‘riga, so‘ng yana rasmiy holatga qaytadi, yonga ham ijroe tish mumkin.

3. Tebranish.

Gavdaning beldan yuqori qismi yon-yonga tebranadi. Bosh gavda o‘tgan tomondan aksi tomonga buriladi. Bu harakatni tik turganda yoki o‘tirganda ijro etish mumkin. Bosh gavda o‘tgan tomonda ham bo‘lishi mumkin.

4. Sildirma.

Bu harakat iyak harakatiga o'xshash. Gavdaning beldan yuqori tomoni sal orqaga tashlanib, so'ng keskin va kichik urg'u harakat bilan yana rasmiy holatga qaytadi (seskanganga o'xshash).

5. Yelka qoqish.

Qo'llar birinchi yoki yettinchi holatda. Chap yelka orqaga jiladi, o'ng yelka oldinga jiladi, so'ng keskin harakat bilan chap yelka oldinga, o'ng yelka orqaga jiladi, keskin harakat bilan yelkalar navbat bilan bir oldinga, bir orqaga o'tadilar. Yana bir xili mayda titratma. Bunda yelkalar yuqoriga ko'tarilmaydi. Yoki ikkala yelka navbati bilan ko'tarilib tushadi. Yelka harakatlari qizlar ijrosida muloyim, nozik bo'lishi kerak. Yigitlar ijrosida yirik, keskin bo'ladi.

6. Tinib qolish.

Biron-bir harakatda to'xtab qolish, biroz qimirlamay tinib turish kerak.

7. Qosh uchirish.

Qosh uchirish kam ijro etiladi. Ko'proq hajviy raqslarda yigitlar ijro etadilar.

8. Qo'ldasta harakatlari.

Qarsaklar yettinchi holatdan tashqari barcha holatlarda ijro etiladi.

Oltinchi holatda ikkala qo'l kaftlari bir-biriga urilib, barmoq uchlari yuqoriga qaragan, qarsaklardan so'ng qo'ldastalar o'zidan tashqariga aylanishi yoki biroz yonga ochilib, barmoqlar ozroq egilishi mumkin. O'ng yoki chap quloq tagida chalinib, bosh yoni bilan qo'lga egilib, qarsakni eshitayotganday holatda bo'lib, yuzi qo'ldan teskariga burilgan bo'ladi. Qo'llar o'ng tomondagi quloq tagida qarsak chalsa, chap qo'l tirsagi chap yelka balandligida bo'ladi. Ikkinchi, kaftlar ko'ndalang qarsak urib, barmoqlar kaftlar teskari tomonini ushlaydi. Uchinchi, qarsak oltinchi holatda bir kaft ikkinchi kaftdan sirpanib uriladi. O'ng qo'l sirpansa, pastroqqa tushadi yoki o'ngroqqa ochiladi; chap qo'l biroz yuqoriga ko'tariladi. To'rtinchi, qo'llar oltinchi holat yuqoriligida chap qo'l kafti pastga qaragan, barmoq uchi o'ngga qaragan, o'ng qo'l kafti chap kaft teskarisiga qo'yilgan, barmoq uchlari chap tomonga qaratilgan. Beshinchi, qo'llar ikkinchi holatda o'ng qo'l

kafti chap kaftga yopilgan. Ikkala qo'l barmoqlari yon-yonga qaragan bo'lib, o'ng qo'l kafti chap qo'l kaftiga uradi. So'ng o'ng kaft sal ko'tarilib oldinga burilib, yana boshlang'ich holatda tushadi.

Qo'ldasta aylanishi

Qo'ldasta aylanishi o'zbek raqslarida, ayniqsa, Farg'ona uslublaridagi raqsda katta ahamiyatga ega. Bu uslub harakatlardan harakatlarga o'tishda va harakatlarni yakunlaganda ijro etiladi. Qizlar harakatlarida muloyim, yigitlarda barmoqlar ba'zi harakatlarda yarim musht ham bo'lishi mumkin.

Barmoq qarsillatish. Bosh barmoq uchinchi yoki to'rtinchi barmoq bosh bo'g'inidan sirpanadi.

II BOB. Amaliy qism. Merosiy raqslarning bayoni.

1- Mavzu. "BAYOT" raqsi

"Bayot" – Toshkent raqsidir, u juda yengil va oson harakatlardan iborat. Bir maromdagi yurishlar vositasida yoshlarga xos shodlik, quvnoqlik, tetiklik tarannum etiladi.

Libos:

To'rtburchak do'ppi, cheti qora duxoba bilan tikiladi. Ko'ylak uzun, xonatlasdan, etagi keng, yengi uzun va keng. Nimcha kalta, qizil duxobadan, sariq zardan naqsh tikilgan, beldan pasti va tag qismi kengaygan, yoqasi tikka. Yoqagacha tugmalanadi. Lozim uzun, jiyakli.

HARAKATLAR

1-qism. Xalq cholg'u ansambli ijrosida

№1 (6 takt), musiqa №2 (34 takt), musiqa o'lchami 2/4 (6 takt)

Musiqaning boshlanish qismi

**1-14-
taktlar** Chiqish. Ijrochilar bir-birlarini orqasidan chap tomondagi oxirgi parda orqasidan yon tomonlari bilan yurib, qiya yo'l bo'yicha, o'ng pastki pardaga o'ng yelka bilan bitta chiziqda chiqadilar. Oyoqlari "oyoq uchida tepma" harakati bilan: har bir harakatning "bir" sanog'iga o'ng oyoq uchi bilan o'ng tomonga qadam tashlaydi. "Ikki" sanog'iga chap oyoq o'ng oyoq oldiga rasmiy holatga o'tadi. Bu vaqtda chap quloq yonida panjalar birlashgan holda qarsak uriladi, so'ng barmoqlar bukiladi. Bosh o'ngga qaraydi.

**15-18-
taktlar** Oyoq holati o'zgarmaydi. Qiya chiziqdan toq sanoqdagi qizlar oldinga, juft sanoqdagi qizlar orqaga katta davraga keladilar. Davra o'rtasiga qarab qoladilar: toq sanoqdagi qizlar yarim aylanib, o'ng tomonga, orqa tomonga, davraning chap tomoniga kelishadi. (Qiya chiziqqa nisbatan). Shu paytning o'zida juft sonli qizlar aylanmasdan orqa bilan egiladi. Gavda va bosh keskin oldinga egiladi. Sekin-asta tiklanadi. Shu paytda qo'llar 6-holatda bo'ladi, asta-sekin yuz

ro'parasida 2-holatga ko'tariladi, barmoqlar qirsillatiladi, chap qo'lining katta barmog'i bilan o'ng qo'lining ko'rsatkich barmog'i jipslashtiriladi. O'ng qo'lining ko'rsatkich barmog'i chap qo'lining barmog'iga, qolgan barmoqlar suyangen holda birlashtiriladi. O'ng qo'lining ko'rsatkich barmog'i qarsillatish bajariladi. U kuch bilan sirpantirilib chap ko'rsatkich barmoqqa tushiriladi.

**19-22-
taktlar**

“Uchtepma” oyoq harakati bilan joyda o'ngga to'liq aylaniladi. Qo'llar chap quloq oldida, kaftlar birlashgan, barmoqlar yuqoriga qaragan, tirsaklar ko'tarilgan bo'ladi.

**23-26-
taktlar**

Oyoq holati o'zgarmaydi. Ijrochilar chap pastki burchakdan o'ng yuqori burchak tomonga davrani buzib qiya yo'nalishga kelishadi. Toq sonli qizlar davradan burilib, qiya yo'nalishning chap bo'lagini hosil qiladilar. Juft sonli qizlar davradan burilib qiya yo'nalishning o'ng bo'lagini (sahnaning o'rtasidan chap pastki burchakkacha) hosil qiladilar, sahna o'rtasidan o'ng yuqori burchakkacha. Hamma ijrochilar chap pastki burchakka chap yelkalari bilan qoladilar. Gavda va bosh avval keskin pastga egilib, so'ng asta-sekin to'g'rilanadi. Qo'llar 6-holatdan 2-holatga sekin ko'tariladi. “B” ko'rinishida barmoqlar qarsillaydi.

**27-30-
taktlar**

Harakat joyida bajariladi. Har bir taktning “bir” sanog'iga o'ng oyoqlarning uchlari chapdan oldinga qarab yerga uriladi, “ikki” sanog'iga o'ngdan to'g'riga oyoq uriladi. Qo'llar har “bir” sanoqqa barmoqni qarsillatadi. (2-holat). Bosh va gavda biroz pasga egilib, o'ng oyoqni kuzatadi va oxirgi taktga to'g'rilanadi.

**31-34-
taktlar**

O'ngga chap oyoq to'lig'igacha jilgan holda to'liq aylaniladi. Shu payt o'ng oyoq har “bir” sanoqqa uchi bilan chap oyoq orqasiga 6-holatda urib turadi. Qo'l tirsaklari ko'tarilgan, kaftlari birlashgan. Chap yelka oldinda, barmoqlar yuqoriga qaragan bo'ladi. Bosh o'ngga qaraydi.

2-qism. Xalq cholg'u asboblari dastasi jo'r bo'ladi

Musiqi №3. Musiqi o'Ichami 2/4. 56 takt

1-2-taktlar Oyoqlar joyida 3-holatda, tizzalar biroz bukilgan. O'ng oyoq har "bir" sanoqqa urib turadi. Qo'llar kaftlarini yonga qaratib, o'zining ro'parasidan pastga tushiradilar, barmoqlar bo'sh holatda. Gavda va bosh oldinga egiladi. Har bir taktning "bir" sanog'iga qo'llar biroz chapga olib boriladi. Shu payt o'ng qo'l tirsakdan bukilib, barmoqlar qarsillatiladi. Chap qo'l to'g'ri turadi: "ikki" sanoqqa biroz o'ngga olib boriladi, chap qo'l tirsakdan bukilib, barmoqlar qarsillatiladi. Qo'llar oxirgi sanoqda chap tomonda 5-holatda qoladi.

3-takt Oyoq 3-holatda, chap oyoqning uchi qo'yiladi. O'ng qo'l 2-holatdan 1-holatga kelib birga qo'yiladi.

4-takt O'ng oyoq chap oyoqning orqasiga chalishtirilib, oyoqlar uchlarida qo'yiladi. Qo'llar holati o'zgarmaydi.

5-10-taktlar Qiya yo'nalisini buzmasdan qizlar tomoshabinga yuzi bilan qarab burilib to'g'ri chiziqqa kelishadi. Juft sonlilar yon bilan chapga, toq sonlilar yon bilan o'ngga suriladilar. Hammalari oyoqlari bilan "to'liq tepma" harakatini (chap oyoq to'liq qo'yilgan holda jiladi, o'ng oyoq rasmiy holatda tepadi) bajaradilar. Qo'llar har ikki taktida yuz ro'parasida "gulbargi"dan 1-holatga ochiladi. Gavda va bosh oldinga egiladi, so'ng "qiyg'ir bo'yin" bilan to'g'rilanadi.

11-14-taktlar To'g'richiziqdan 2 ta chiziqqa ajraladilar. Toq sonlilar chapga, juft sonlilar o'ng tomonga chorak aylanadilar. Oyoqlar 4-holatda bo'ladi. Chap oyoq uchida turadi. Chapga aylanganlarning oyoqlari aksincha bo'ladi. Gavda oyoqqa sal egiladi. Bosh tomoshabinga qaraydi. Shu payt qo'llar kichik aylana shaklida o'zlarining ro'parasida ichkariga aylanadi. Kaftlar pastda, barmoqlar oldinga qaraydi.

15-takt bir Hamma ijrochilar joylarida to'liq aylanadilar. O'ng tomondagilar o'ngga o'ng oyoq uchi bilan, chap tomondagilar chapga chap oyoq uchi bilan bajaradilar. Qo'llar 3-holatga

ikki keladi (o'ng tomondagilar o'ng qo'lni va chapdagilar aksincha).

O'ngdagilar o'ng tizzaga, chapdagilar chap tizzaga o'tiradilar. Qo'llar 3-holatda qoladi.

16-takt "Labi g'uncha" harakati bajariladi. O'ng qo'l jimjilog'i lab tagiga keladi.

17-takt Tizzada o'tirib "qiyg'ir bo'yin" harakatini, qo'llar "labig'uncha" harakatini bajaradilar.

18-takt "Qiyg'ir bo'yin" bilan o'rinlaridan turadilar, tomoshabinga qarab qoladilar. Oyoqlar rasmiy holatda. Qo'llar o'zgarmaydi.

19-20-taktlar Hamma ijrochilar to'liq aylanadilar: 2 tadan 4 qator chiziqqa ochiladilar. Oxirida chap tizzaga o'tiradilar. Toq sonlilar tomoshabinga yuzlari bilan o'ngga jiladilar. O'ng oyoq bilan o'ngga aylanadilar va chap tizzaga o'tiradilar. Ular o'rniga o'ngga aylanish bajariladi, juft sonlilar keladilar va chap tizzaga o'tiradilar. Chap tomondagi ijrochilar xuddi shunday holatda keladilar faqat aksincha ijro etadilar. 19-taktda qo'llar o'zgarmaydi, 3-holatda turadi. 20-taktda "labi g'uncha" harakati bajariladi, tirsaklar bukilgan, kaft ro'parasida ichkariga qaraydi. Barmoqlar yonda, bir qo'l ikkinchi qo'l atrofida aylanadi, barmoq bitta tashqariga aylantirilib o'ng qo'l tirsagiga olib kelinadi.

21-takt "Qiyg'ir bo'yin" harakati bajariladi. Qo'l "labi g'uncha" harakatida bo'ladi.

22-takt Qizlar turishadi. Oyoqlar rasmiy hoaltda, qo'l "labi g'uncha"da bo'ladi.

23-26-taktlar Qizlar shaxmat holatda turishadi: 1-3-chiziqlardagilar o'ngga, 2-4-chiziqlardagilar chapga surilishadi. O'ngga surilganlar taktning har "bir" sanog'iga o'ng oyoq tovonini biroz o'ngga – to'g'riga jildirishadi. Chap oyoqning orqasiga suriladi. "Ikki" sanog'iga o'ng oyoq uchi bilan orqaga olib boriladi. Chap oyoq "bir" sanog'idagi harakatni qaytaradi. Chapga harakat qilganlar ham xuddi shu harakatni bajarishadi, faqat aksincha bo'ladi. 23-taktda qizlarning hammasi qo'llarini

4-holatga olib boradilar (chap qo'l tepada). O'ng barmoq har bir sanoqqa qarsillatiladi, chap qo'l barmoqlari bilan "tashqariga-ichkariga" harakat qiladi. Oxirgi sanoqqa qo'llar chap tomonda 5-holatga keladi.

27-takt Hamma o'ng oyoqning uchida aylanadi, chap oyoq yerdan uziladi. O'ng qo'l keskin 2-holatga olib chiqiladi. (3-holat).

bir

ikki Hamma chap tizzaga o'tiradi. Qo'llar holati o'zgarmaydi.

28-30- "Labi g'uncha" harakati bajariladi. Ijrochilar o'rinlaridan

taktilar turadilar. Oyoq rasmiy holatda. Qo'llar o'zgarmaydi.

31-34- 1-3-chiziqdagi qizlar biroz chapga ketadilar. Taktning har
taktilar "bir" sanog'iga chap oyoq tovonini biroz chap va oldinga chiqaradilar. "Ikki"ga chap oyoq yarmi bilan orqaga olib boriladi. O'ng oyoq "bir" sanog'idagi harakatni qaytaradi. 2-4-chiziqdagilar o'ngga biroz ketadilar. Xuddi chapdagilardek, faqat aksincha. 31-taktda qo'llar 4-holatga keladi (chap qo'l tepada), so'ng barmoqlar qarsillatiladi. Chap qo'l barmoqlari "ichkariga-tashqariga" aylantiriladi. Barmoqlar tepaga qaraydi. Oxirgi sanoqda 5-holatda chap tomonda qoladilar.

35-takt Hamma ijrochilar o'ngga o'ng oyoq uchi bilan aylanadilar,
bir chap oyoq tizzadan bukiladi, yerdan ko'tariladi. O'ng qo'l keskin 2-holatga, 3-holatga keladi.

ikki Ijrochilar chap tizzaga o'tiradilar. Qo'llar o'zgarmaydi.

36-takt "Labi g'uncha" bajariladi.

37-takt "Qiyg'ir bo'yin", qo'l "labi g'uncha"da.

38-takt Ijrochilar o'rinlaridan turadilar, oyoq rasmiy holatda, qo'l "labi g'uncha"da.

39-44- 1-qatorning har bir ijrochisi 2-qatordagi joyida turgan
taktilar qizning atrofida o'ngga, soat miliga qarshi tomonga aylanib joyiga keladi. 3-qatorning har bir qizi soat mili bo'yicha chapga aylanib, 4-qatordagi qizning atrofida aylanib joyiga keladi. Oyoq harakati "to'liq tepma", o'ng oyoq oldinda (har bir sanoqqa o'ngo yoq bilan to'liq qadam, chap oyoq oldiga jiladi). Qo'llar 1-holatda. Oxirgi taktda orqaga keladi. Shu 6-taktda 2-qatordagilar joyida to'liq aylanadilar, qo'l "mayin sabo" – 2-

holatda, 4-qatordagilar ham xuddi shuni bajaradilar, faqat teskari tomonga.

45-48-taktlar 2-qatordagilarning har biri 1-qatordagi qizlarni soat mili bo'yicha aylanib joyiga keladi, 4-qatordagi qizlar soat miliga qarshi holatda 3-qatordagi qizlarni aylanib joylariga qaytadilar. Chapga aylanish bilan tugaydi. Qo'l 1-holatda, oyoq hammaga "to'liq tepma", o'ng oyoq oldinda, oxirgi sanoqda qo'l orqaga keladi.

49-takt Hamma qizlar o'ngga o'ng oyoq uchida aylanishadi. Chap oyoq yerdan uzilib, tizzalar bukiladi. Qo'llar keskin 3-holatga olib boriladi (o'ng qo'l tepada), tomoshabinga yuzi bilan qoladilar. Oyoq rasmiy holatda.

50-takt Hamma ijrochilar chapga chorakta aylanib, qo'llar 1-holatga kelib "yelka qoqish" harakatini o'ng yelka bilan bajaradilar. Takt oxirida o'ngga chorakta aylanib, hamma tomoshabin tomonga yuzi bilan qarab qoladi.

51-54-taktlar 4-qatordagilarning hammasi orqalari bilan orqaga ketadilar, "nuqtali yurish" bilan (51-taktning "bir" sanog'iga oyoq uchi orqaga qo'yiladi. "Ikki" sanog'iga o'ng oyoq biroz orqaga tovon bilan qo'yiladi. Gavda biroz o'ngga buriladi), keyingi taktga chap oyoqdan qaytariladi. Qo'l 1-holatda.

55-56-taktlar Hamma qizlar oldinga oddiy qadam bilan keladilar. Qo'llar 2-holat – "gulbargi" orqali 1-holatga ochiladi. Chap qo'l boshga keladi. Oyoqlar 3-holatga keladi, chap oyoq uchida turadi.

3-qism. Doira jo'rligida

Musiqi № 4, musiqi o'Ichami 2/4. 56 takt

1-takt Harakat joyida bajariladi. O'ng oyoq uchida 6-holatga
bir keladi, tizza bukiladi.

ikki O'ng oyoq 3-holatga qaytariladi, tizzalar tortiladi.
("moki" harakati). Shu paytda o'ng qo'l qarsillatib chap
ko'ksiga keladi va 6-holatdan o'ng tomonga yuqoriga
ochiladi. Gavda biroz o'ngga buriladi, bosh qo'lni kuzatadi.

2-4- 1-takt 2 marta qaytariladi.

taktlar

5-takt Hamma ijrochilar o'ngga "chalishma aylanish" oyoq
bir harakatini bajaradi. O'ng oyoq panjalari oyoqlarning
orqasiga chalishtirilib qo'yiladi. Qo'llar 1-holatga ochiladi,
ikkala oyoq uchida yarim aylanish, (tomoshabinga orqa
bilan) chap oyoq tovonni yerdan ko'tarilib, tushiriladi.

ikki "Bir"dagi harakatni qaytaradi (tomoshabinga yuz bilan).
Qo'llar 1-holatda qoladi. Kaft yuqorida.

6-takt 5-takt takrorlanadi.

7-10- Joyida 1-4-taktlar ("moki" harakati) ni qaytariladi.

taktlar

11-12- 5-6-taktlar qaytariladi, qo'l 1-holatda.

taktlar

13-16- Hamma ijrochilar 4 ta burchakda qiya yo'lda borishadi.
taktlar 1-2-qatordagilar chapga chorakta aylanib, so'ng pastki
burchakka orqa bilan boradilar. Sahna o'rtasiga yuz bilan
bo'ladilar. 3-4-qatordagilar xuddi shuni aksini bajaradilar.
1-2-sonli raqqosalar 3-4-qatordan chapga chorak aylanib
orqaga o'ng yuqori burchakka orqa bilan yuradilar, ular
ham xuddi shuni aksini bajaradilar: chap yuqori burchakka
sahna o'rtasiga yuz bilan qiya yo'lda turishadi. Chapga
chorakta aylaniladi. Hamma uchun oyoq uchi bilan orqaga,
o'ngga qadam tashlanadi, chap oyoq o'ngo yoq oldiga
jiladi. Qo'l harakati: "bir" sanog'iga 13-takt 6-holatda
qarsak, so'ng o'ng qo'l tepaga, chap qo'l pastga keladi;

“ikki” sanog‘iga o‘ng qo‘l tashqariga aylanib 2-holatga keladi, chap qo‘l rasmiy holatda bo‘ladi.

**17-18-
taktlar**

Oyoq holati o‘zgarmaydi. O‘ng pastki burchakdagi va chap yuqori burchakdagi qizlar bir-biriga qarab yurishadi. Qo‘llar 2-holatda qirsillatiladi. 18-takt oxirida (yaqinlashganda) ikkala qatordagilar kichik sakrash va shu vaqtda yarim aylanish bilan joylarini o‘zgartirishadi. O‘ng tomonga aylaniladi, o‘ng yuqoridagilar esa 17-taktda joyida yarim aylanish bilan sahna o‘rtasiga orqa bilan qoladilar. Oyoqlar 3-holatda, o‘ng oyoq uchida bo‘ladi. Qo‘llar rasmiy holatda tushiriladi. Kaft tashqariga qaraydi. 18-taktga qo‘llar mayin harakatlar bilan yuz oldidan biroz chapga olib o‘tiladi. Shu paytda o‘ng qo‘l tirsagi bukilib, barmoqlar qirsillatiladi. Xuddi shunday holatda o‘ngga olib boriladi. O‘ng qo‘l 1-holatga ochiladi.

**19-20-
taktlar**

Qizlar o‘rin almashganlaridan so‘ng qiya yo‘l bilan burchak tomonga orqa bilan borishda davom etadilar. Qo‘l va oyoq holati o‘zgarmaydi. Shu paytda chap pastki burchak va o‘ng yuqori burchakdagilar joylarida “moki” harakatini bajarishadi: har bir taktning “bir” sanog‘iga o‘ng oyoq uchi 6-holatga qo‘yiladi, tizza bukilib, “ikki” sanog‘ida o‘ng oyoq 3-holatga oyoq uchida qaytadi, tizzalar tortiladi. O‘ng qo‘l “bir” sanog‘iga chap ko‘ksiga yaqinlashadi, barmoqlar qirsillaydi. “Ikki” sanog‘iga 6-holatdan balandga ochiladi. Oxirgi sanoqqa yarim aylanish tezlikda bajariladi. O‘ngga o‘ng oyoq bilan tortiladi. Sahna o‘rtasiga yuz bilan qarab qolinadi.

**21-24-
taktlar**

17-20-taktlarni boshqa tarafdagilar bajaradilar: chap pastki burchak va o‘ng yuqori burchakdagilar joylarini almashtiradilar.

**25-32-
taktlar**

17-24-taktlar qaytariladi. Oxirgi taktda raqqosalar sahna markaziga qarab qoladilar. Oyoqlar 6-holatda, chap oyoq uchida, qo‘l 1-holatda.

33-takt Hamma raqqosalar charx aylanish bilan katta davra hosil qiladilar. Soat miliga qarshi yuradilar. Yuzlari davraga qaraydi. Qo'l, oyoq "soxta ufori" harakatini bajaradi.

Bir i

O'ng oyoq to'voni bilan qadam tashlab oyoq to'lig'icha qo'yiladi. Tizzalar bukiladi, chap qo'l belni oldidan quchadi, o'ng qo'l 2-holatdan oldinga tushib, chap tirsak ustiga tashlanadi. Shu vaqtda gavda biroz o'ngga egiladi. Bosh qo'lni kuzatib boradi.

O'ng oyoq kichik qadam bilan oldinga to'liq qo'yiladi. O'ng tizza tortilib, chap oyoq uchida qoladi. Tizzalar bukiladi. O'ng qo'l 1-holatga ochiladi, gavda to'g'rilanib, bosh qo'l harakatini kuzatadi.

34-takt "Soxta ufori" yurish chap oyoq va chap qo'ldan qaytariladi.

35-takt O'ng oyoq uchi bilan o'ngga to'liq aylaniladi. Chap qo'l belni oldidan quchadi. O'ng qo'l keskin 2-holatga ko'tariladi.

36-37-taktlar Davrani davom ettirib, 2 ta "charx" o'ng oyoqdan ijro etiladi. Qo'l 1-holatda bo'ladi.

38-52-taktlar 33-37-taktlar 3 marta qaytariladi. ("soxta ufori" – 2 takt; 1 ta aylanish – 1 takt; 2 ta "charx" – 2 takt).

53-55-taktlar 33-35-taktlar qaytariladi. ("soxta ufori" – 2 takt; aylanish – 1 takt).

56-takt Hamma qizlar chapga yarim aylanib, sahna o'rtasiga yengil yugurib kelishadi. Qo'llar 6-holatga keladi. "B" ko'rinishida qirsillatiladi, barmoqlar yig'ilgan holda turadi. Gavda va bosh oldinga egiladi.

4-qism. Xalq cholg'u asboblari dastasi jo'r bo'ladi

Musiqa №5, musiqa o'Ichami 2/4. 52 takt

1-4-taktlar Davrani kengaytirib, orqaga yuriladi. "Oyoq uchida tepma" harakati bilan (taktni har bir sanog'iga o'ng oyoq uchida orqaga qadam tashlanadi, chap oyoq o'ng oyoq oldiga jiladi). Qo'llar qirsillatib boriladi. Pastdan 2-holatga ko'tariladi. Gavda va bosh to'g'rilanadi.

5-8-taktlar Joyida. 8 ta qiz o'ng tomonga chorakta aylanadi. 8 ta qiz chap tomonga aylanadi. Oyoq "yarim qaychi", har bir sanoqqa qo'l qirsillatiladi.

9-16-taktlar "To'liq tepma" oyoq harakati bilan qiya yo'lga o'tiladi. O'ng tomondagi qizlar soat mili bo'yicha orqa sahna o'rtasidan o'ngga qayriladi. Qiya yo'lga, o'ng pastki burchakka kelinadi. Chap tomondagilar soat miliga qarshi yurishadi, orqa sahna o'rtasidan chapga, qiya yo'lga chap pastki burchak tomonga yurishadi. 2-holatda qo'llar "B" ko'rinishida qirsillatib boriladi.

17-takt 2 ta qiya yo'nalishdan 4 ta qiya yo'nalish hosil qilinadi. Toq sonlilar— o'ng qiya yo'nalishdagilar to'liq o'ngga aylanib, o'ngo yoq bilan 1 qadam nariga jiladilar va o'tiradilar. Shu vaqtda toq sonlilar o'ng oyoq bilan o'ngga aylanishadi. Chap qiya yo'nalishdagilar xuddi shu harakatni bajarishadi, faqat chap tomonga 1-holatda, 18-takt — o'ng tomondagi ichkari qiya yo'nalishdagilar chap tizzaga o'tiradilar. Chekkadagi qiya yo'nalishdagilar joyida turadilar, oyoq 3-holatda, chap oyoq uchida. Hamma qarama-qarshi tomonga qarsak chaladi. 6-holatda qarsakdan so'ng qo'llar 3-holatga ochiladi. O'ng qo'l tepada. Chap tomondagi ichki qiya yo'nalishi ijrochilari o'ng tizzaga o'tiradilar. Oyoq 3-holatda, o'ng oyoq uchida. Qarsak shunday turishda chalinadi, chap qo'l kafti o'ng qo'l kaftiga, so'ng o'ng qo'l chap qo'l kaftiga uriladi va 3-holatga ochiladi. Chap qo'l tepada.

**19-22-
taktlar**

Tashqaridagi qizlar oyoq uchlari bilan joyida har bir sanoqqa urib turadilar, bu “yelka qoqish” harakati bilan birga bajariladi (bitta yelka bilan). O‘ng tomondagilar chap yelka bilan, chap tomondagilar o‘ng yelka bilan bajaradilar. Ichkaridagi qizlar 1-qatorda turganlar bilan birga “yelka qoqish” harakatini bajaradilar. So‘ng o‘rinlaridan turib, o‘zlarining avvalgi holatlariga qaytadilar.

23-takt

O‘ng tomondagi ikki qiya yo‘nalishdagi qizlar joylarida 1 ta to‘liq aylanadilar. O‘ng oyoq bilan o‘ng tomonga, chap oyoq bilan chap tomonga.

24-takt

O‘ng tomondagi ichkari qiya yo‘nalishdagi qizlar chap tizzalariga o‘tiradilar, tashqaridagilar joylarida turadilar, oyoqlari 3-holatda, chap oyoq uchi bilan qo‘yilgan. Hamma bir vaqtda 2 ta qarama-qarshi chapak chaladi, 6-holatda. Chapakdan qo‘llar 3-holatga ochiladi. O‘ng qo‘l tepada. Chap ichki qiya yo‘nalishdagilar o‘ng tizzaga o‘tiradilar. Tashqaridagilar joylarida turadilar. Oyoqlar 3-holatda, o‘ng oyoq uchida.

**25-28-
taktlar**

Tashqari qiya yo‘nalishdagi qizlar joylarida har bir sanoqqa oyoq urib turadilar. Oyoq uchi harakati “yelka qoqish” harakati bilan birga bajariladi, bir yelka bilan (o‘ng tomondagilar chap, chap tomondagilar o‘ng yelka bilan). Ichkaridagilar 1 takt “yelka qoqish” harakatini bajaradilar, so‘ng turadilar. Oyoqlar rasmiy holatga keladi. Oxirgi sanoqqa hamma ijrochilar chorak aylanish qiladilar: o‘ngdagilar chapga, chapdagilar o‘ngga.

29-takt

Tashqi qiya yo‘ldagilar 1 qadam oldin suriladilar. “Oyoq uchida tepma” harakati bilan 4 ta qiya yo‘ldan 2 ta qiya yo‘l hosil qiladilar. Shu vaqtda qarama-qarshi qarsak 6-holatda bajarilib 3-holatga ochiladi. O‘ng oyoq “tepma”.

**30-34-
taktlar**

Oyoq holati o‘zgarmaydi. Qo‘l 3-holatda qoladi. Ijrochilar 2 ta qiya yo‘ldan bitta qiya yo‘l hosil qiladilar, o‘ng pastki burchakdan chap yuqori burchakka: o‘ng

tomondagilar qiya yo'l ichkarisini hosil qiladi, chapdagilar – tashqarisini. Oxirgi sanoqqa oyoq 3-holatni egallaydi. O'ng oyoq uchi bilan qo'yiladi, chap qo'l kafti bosh orqasiga boradi. O'ng qo'l 1-holatdan yuqoriga olib o'tiladi.

**35-36-
taktlar**

Joyida. "Moki" oyoq harakati o'ng oyoq bilan bajariladi. Shu payt har bir ijrochi har taktning "bir" sanog'iga qo'llarini qirsillatib chap ko'ksiga yaqinlashtiradi. "Ikki" sanog'iga qirsillatib barmoqlar joyiga keladi.

**37-39-
taktlar**

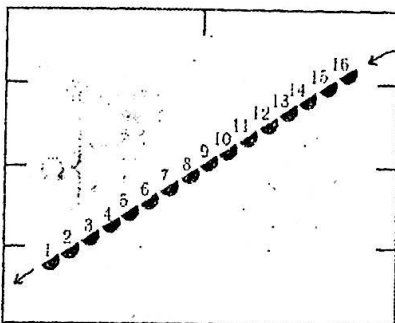
Hamma ijrochilar oyoq bilan "moki" harakatini bajaradilar. Shu vaqtda taktning har "bir" sanog'iga barmoqlar qirsillatib chap ko'ksiga yaqinlashib, "ikki" sanog'iga joyiga qaytadi.

40-takt

O'ng oyoq bilan o'ngga to'liq aylanadilar. Qo'llar 3-holatda, o'ng qo'l tepada.

**41-52-
taktlar**

Chap yelka bilan sahnaning chap tomondagi oxirgi pardasi orqasiga yon bilan ketadilar. Qiya yo'nalishida bajariladi. "Oyoq uchida tepma" harakati (xuddi chiqishdagidek) chap oyoqni urish bilan bajariladi. Qo'llar quloq oldida chapak holatida bo'ladi. Chapakdan so'ng barmoqlar bukiladi. Bosh o'ngga qaraydi.

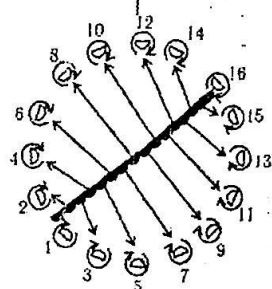
1-QISM. 1-14 TAKTLAR

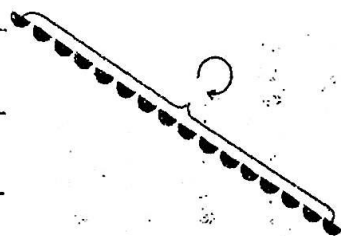
1-QISM. 23-30 TAKTLAR

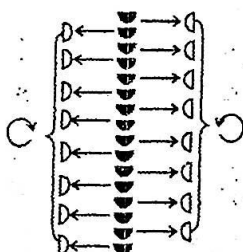
2-QISM. 5-10 TAKTLAR

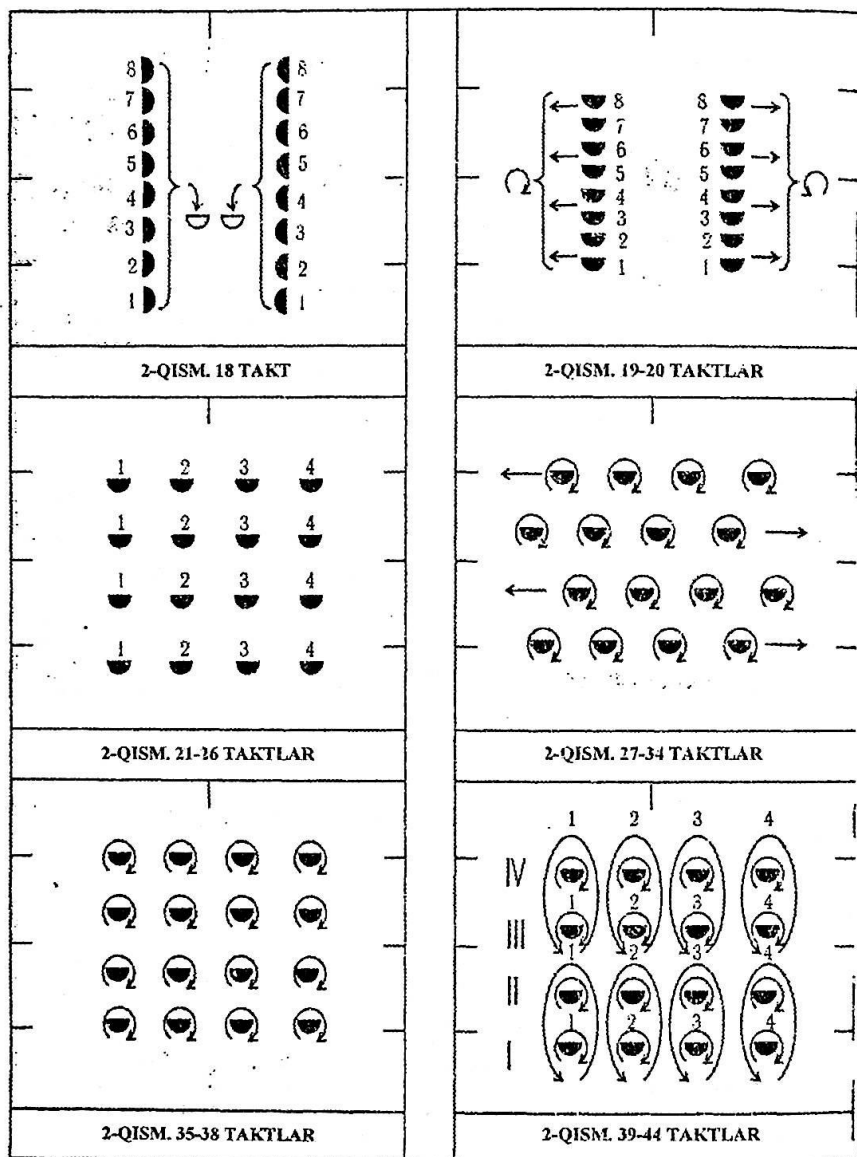
1-QISM. 15-22 TAKTLAR

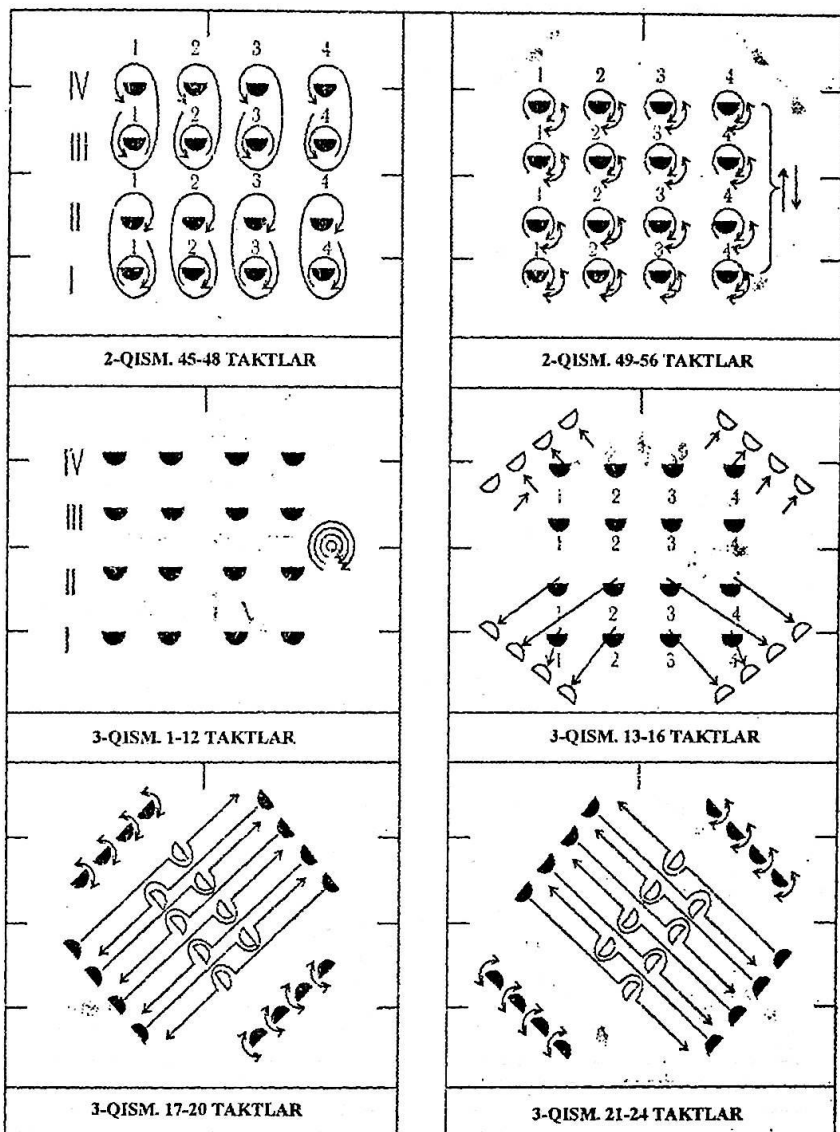

1-QISM. 31-34 T., 2-QISM. 1-4 T.

2-QISM. 11-17 TAKTLAR

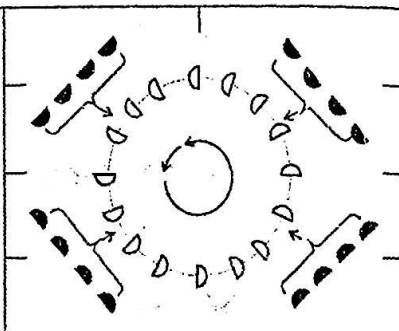

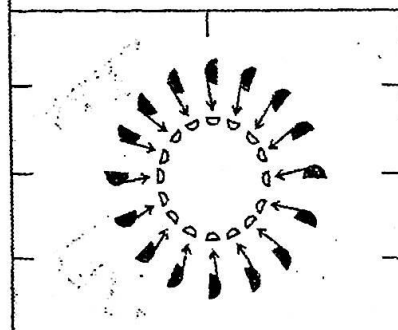
"BAYOT"

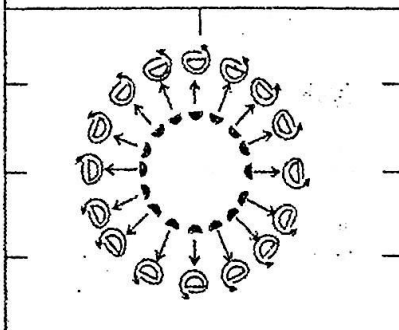
3-QISM. 25-32 TAKTLAR

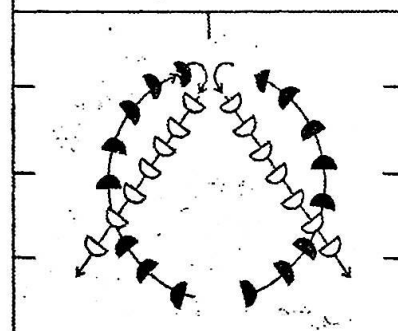
3-QISM. 33-55 TAKTLAR

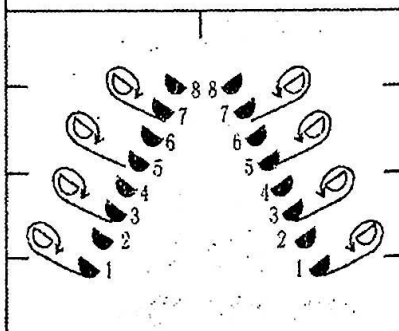
3-QISM. 56 TAKT

4-QISM. 1-8 TAKTLAR

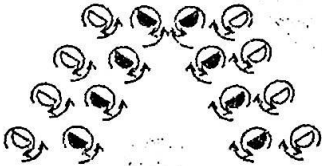
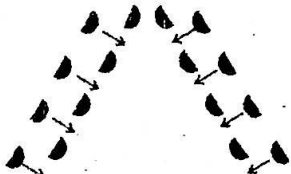
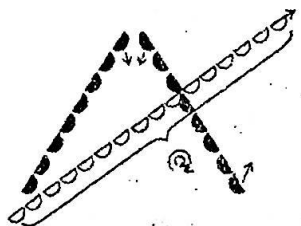
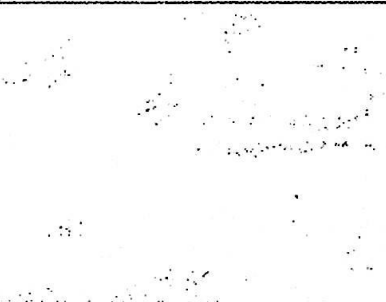

4-QISM. 9-16 TAKTLAR

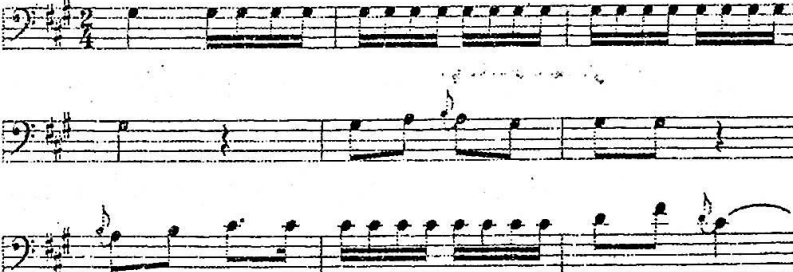
4-QISM. 17-22 TAKTLAR

"BAYOT"

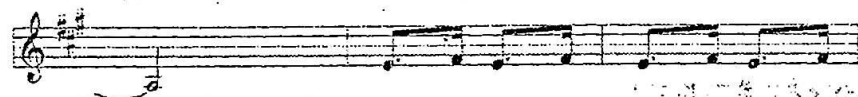
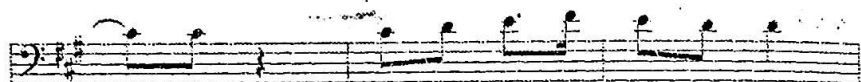
	
4-QISM. 23-28 TAKTLAR	4-QISM. 29 TAKT
	
4-QISM. 30-52 TAKTLAR	

BAYOT

O'zbek xalq kuyi

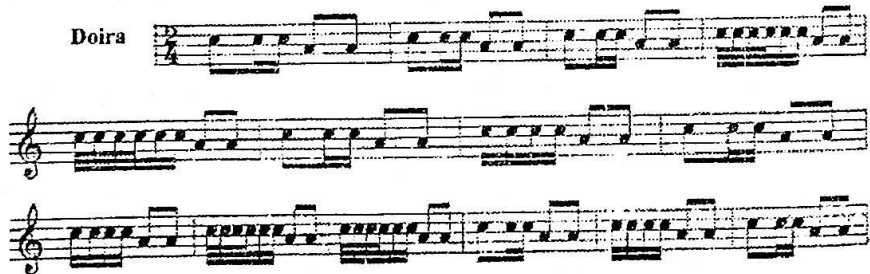
The musical score consists of three staves. The first staff has a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It contains a series of eighth and sixteenth notes. The second staff continues the melody with similar note values. The third staff features a more complex rhythmic pattern with eighth and sixteenth notes, including some beamed notes.

Doira

2-Mavzu. "PILLA" raqsi

"Pilla" raqsi Mukarrama Turg'unboyeva tomonidan 1952 yilda yangi ko'rinishda yaratilgan bo'lib, doira jo'rligida ijro etiladi. Raqsda ipak qurtini boqishdan to'pilla yig'ilib, dastgohda ip yigirish, mato to'qish va undan naqshlar bilan bezatilgan sharf tikishgacha bo'lgan mehnat jarayoni tasvirlangan. Bu raqsni Mukarrama Turg'unboyeva keyinchalik "Bahor" dastasi uchun ommaviy raqs sifatida qayta sahnalashtirgan.

Raqs doira jo'rligida ijro etiladi

Libos:

To'rtburchak do'ppi, ko'ylak oq harir matodan yoki krepjojetdan, etagi keng, yengi keng, uzun. Nimcha yengsiz belgacha, qizil duxobadan, sariq yaltiroq zardan naqsh tikilgan: Lozim qizil atlasdan, jiyakli. Durra oq harir matodan 2 metr. Tufli oq, o'rtacha poshnali.

Taqinchoqlar:

Zirak, munchoq, bilakuzuk.

I shakl

Usul №1, musiqa o'lchami 2/4

Taktlarning uzunligi sahnaning o'lchamiga bog'liq. Chiqish. Raqqosa sahnaning chap tomonidagi oxirgi parda orqasidan chap yelka bilan chiqadi va sahna orqasining o'rtasiga kelib to'xtamasdan soat miliga qarshi yurib, to'liq davra chizadi. So'ng sahnaning o'rtasiga qaytadi. Keyin chap yelkadan tomoshabinga qaraydi va yurishni davom ettiradi. Sahna oldining o'rtasiga keladi. O'ng oyoqdan boshlab "rasmiy ufori" harakatini bajaradi. Qo'llari chaptomonda 4-holatda. O'ng qo'l kafti gavdaga qaragan holatda (tut shoxini ushlab turganday). Bu yurish yon-yonga yengilgina tebranish bilan bajariladi.

II shakl

A. Usul №2, musiqa o'lchami 2/4. 2 takt

Harakat joyida bajariladi.

1-2-taktlar O'ng oyoq rasmiy holatda to'liq qo'yilib 4 ta uriladi. Shu vaqtda o'ng qo'l barmoqlari yuzning o'ng tomoniga tegib turadi. Chap qo'l barmoqlari o'ng tirsakka tegib turadi. Bu harakat boshni yon-yonga tebratish bilan bajariladi. Xuddi, attang, ipak qurtlari yaxshi boqilmapti degan holat aks ettiriladi.

B. Usul №3, musiqa o'Ichami 2/4. 8 takt

Sahnaning orqa markaziga orqa bilan, oyoq "oqsatma" harakati bilan yuriladi. Qo'llar 6-holatda. Kaft ichkariga qaraydi. O'ng barmoqlar chap barmoqlar ustida (xuddi savatni ko'targanday).

1-takt bir O'ng oyoqning uchi bilan orqaga urg'uli qadam tashlanadi. Tizzalar bukiladi. O'ng qo'l bukilib (savatdagi tut shoxini olganday) barmoqlar ichkariga qayriladi.

ikki Chap oyoq o'ng oyoq oldiga jiladi. O'ng oyoq uchida qoladi. Tizzalar bo'sh qo'yiladi. O'ng qo'l barmoqlari bukilib chapga olib boriladi (shoxchalarni ipak qurtiga soladi). Bosh va gavda qo'l holatini kuzatadi.

2-takt Birinchi takt qaytariladi, O'ng qo'l oldinga ochiladi.

3-takt Birinchi takt qaytariladi, O'ng qo'l o'ngga ochiladi.

4-takt Birinchi takt qaytariladi, O'ng qo'l oldinga ochiladi

5-8-taktlar 1-4-taktlar qaytariladi, oyoqlar rasmiy holatda.

V. Usul №4, musiqa o'Ichami 2/4. 4 takt

Joyida. Oyoq "qopqon" harakati bilan to'liq aylaniladi.

1-4-taktlar Har bir taktning "bir" sanog'iga o'ng oyoq tovonini bilan qadam tashlanadi. Bu vaqtda choraktadan o'ngga aylaniladi. "Ikki" sanog'iga o'ng oyoq uchi bilan urg'uli qo'yiladi. Chap oyoq o'ng oyoqning o'rtasiga jiladi. Tizzalar bukiladi. Oxirgi sanoqqa to'liq aylanib bo'linadi. Tomoshabinga qarab qolinadi. Oyoqlar rasmiy holatda. Bu paytda qo'llar 2-shakldagi harakatni bajaradi, tezroq (har taktga 2 ta harakat).

III shakl

Usul №5, musiqa o'Ichami 2/4

Taktlar sahnaning o'Ichamiga bog'liq.

Mayda qadamlar bilan sahnaning oldi markaziga yugurib kelinadi. Qo'llar 1-holatda. Yugurish "tez shox" bilan tugallanadi: "bir" sanog'iga oyoqlar 3-holatga qo'yiladi, chap oyoq – uchida. Qo'llar bir vaqtda o'ng tomonda 4-holatda. "Ikki" sanog'iga tez to'liq aylaniladi – chap oyoq bilan chap tomonga, o'ng tizzaga bukiladi – oyoq uchi yerdan ko'tariladi. Shu vaqtda qo'llar keskin 3-holatga ochiladi, chap qo'l yuqorida bo'ladi. Oxirgi sanoqqa oyoqlar rasmiy holatga, qo'llar "gulbargi" holatidan 1-holatga ochiladi.

Sahna oldining o'rtasida tomoshabinga qarab qolinadi.

IV shakl

Usul №6, musiqa o'Ichami 4/8. 10 takt

Oyoqning "oqsatma" harakati bilan sahna orqasining markaziga orqa bilan yuriladi; qo'llar 6-holatda turadi, kaftlar ichkariga qaraydi, barmoqlar yonga qaragan, o'ng barmoq chap barmoq ustida (savatni oldida ko'tarib turganday). "Ipak qurtlarini oziqlantirish davom etadi". Faqat shoxlar bilan emas, barglar bilan.

1-takt Orqaga chap oyoq uchi bilan urg'uli qadam tashlanadi.

bir, O'ng qo'lning bosh va ko'rsatkich barmoqlari "uzib
ikki olish" harakatini bajaradi. Tut shoxidan barg uzib olish ko'rsatiladi. Gavda va bosh qo'l holatini kuzatadi.

uch, O'ng oyoq to'lig'icha chap oyoq yoniga jiladi. Chap
to'rt oyoq uchida qoladi. Tizzalar bo'sh qo'yiladi. Bu vaqtda qo'l "barglarni ipak qurtlariga tashlaydi" oldinga, chapga. Bosh va gavda o'ng qo'l harakatini kuzatadi.

2-takt 1-takt qaytariladi, bargni oldinga tashlaydi.

3-takt 1-takt qaytariladi, bargni o'ngga tashlaydi.

4-6- 1-3-taktlar qaytariladi.

taktilar

7-10-taktlar Joyda har “bir” sanog‘iga chap oyoq to‘lig‘icha rasmiy holatda urib turiladi. Qo‘llar 1-3-taktlarni qaytaradi. Oxirgi sanoqqa oyoqlar rasmiy holatda, qo‘llar 1-holatda.

V shakl

A. Usul №7, musiqa o‘lchami 2/4

Taktlar sahnaning o‘lchamiga bog‘liq.

Sahnaning oldida 1-holatda tez yugurib boriladi. Oyoq uchida mayda qadamlar bilan tomoshabinga qarab yugurish “tez shox” bilan tugaydi; oxirgi taktning “bir” sanog‘iga oyoqlar 3-holatga, chap oyoq – uchida. qo‘llar o‘ng tomonga 4-holatga olib kelinadi. “Ikki” sanog‘iga chapga tez, to‘liq aylaniladi, chap oyoq uchida, o‘ng oyq tizzasi bukilib, panjalar yerdan ko‘tariladi. Qo‘llar 3-holatga tezda olib kelinadi va “gul bargidan” 1-holatga olib kelinadi. O‘ng tizza tushiriladi, tomoshabinga qaragan holatda.

B. Usul №8, musiqa o‘lchami 4/8

5 takt harakat o‘ng oyoqqa o‘tirgan holda bajariladi. O‘ng qo‘l rasmiy holatda tirsak bukilgan, kaft osmonga qaragan, barmoqlar bo‘sh qo‘yiladi. Chap qo‘l barmoqlari chap tizzaga qo‘yiladi, kaftlar pastga qaraydi, barmoqlar bo‘sh qo‘yilgan. Shoxlarni belkurak bilan tashlash tasvirlanadi.

1-takt O‘ng qo‘l kafti bilan (xuddi belkurakka o‘xshab)
bir, shoxlar olinib, keskin harakat bilan chap yelka ro‘parasida
ikki irg‘itiladi. Bosh va gavda o‘ng qo‘lni kuzatadi.
uch, O‘ng qo‘l rasmiy holatda.
to‘rt
2-5- 1-taktdagi harakat 4 marta qaytariladi.
taktlar

V. Usul №9, musiqa o‘lchami 2/4. 12 takt

Harakatlarni o‘tirib bajarish davom ettiriladi.

1-takt Iplarni yumshatish va tortish holati tasvirlanadi.
Qo‘llar olib borilib, tirsaklar bukiladi. O‘ng barmoq chap

- barmoq ustida. Barmoqlar bo'sh qo'yiladi. Gavda chap tomonga egiladi. Chap yelka bilan tomoshabinga qaraladi.
- bir** Raqqosa o'ng qo'li bilan chap qo'l atrofida aylanma harakat qiladi.
- ikki** O'ng qo'l 1-holatdan yuqoriga ochiladi va yana qaytib keladi. Bosh o'ng qo'l harakatini kuzatadi (pilladan ipni tortib oladi).
- 2-4-taktlar** 1-takt 3 marta qaytariladi.
- 5-8-taktlar** 1-4-taktlar chap qo'lda qaytariladi.
- 9-takt bir** Iplarni quritish harakati barmoqlarning mayda harakati bilan (1-6-, 2-holatlarga olib chiqiladi) ifodalanadi, bosh qo'lni kuzatadi.
- ikki** Barmoqlar 6-holatga tushiriladi, shu vaqtning o'zida yuz ro'parasidan 1-holatga ochiladi. Bosh qo'lni kuzatadi.
- 10-12-taktlar** 9-takt 3 marta qaytariladi. Oxirgi sanoqda qo'llar 6-holatga keladi, kaftlar bir-biriga, barmoqlar to'g'riga qaraydi. Shu payt raqqosa o'rnidan turadi. Oyoqlari rasmiy holatda.

VI shakl

A. Usul №10, musiqa o'lchami 4/8. 4 takt

- 1-3-taktlar** Orqa bilan chapdagi oxirgi parda tomonga yurish, qo'l holati o'zgarmaydi. (Go'yo raqqosa ip o'ramini ushlaydi). Har bir sanoqqa o'ng oyoq bilan "oqsatma" harakati bajariladi. Qo'llar kichik harakatlar bilan tepaga, pastga, sekin-asta 6-, 1-holatlar oralig'iga ochiladi. (Atrofini to'g'rilash ifodalanadi). Har bir sanoq oxirida yana qaytadi. Gavda biroz oldinga egiladi, bosh galma-gal chap, o'ngga qaraydi.
- 4-takt** Oyoq 3-holatga qo'yiladi. O'ng oyoq — uchida. Qo'l 1-holatdan 2-holatga ko'tariladi. Harakat qarsak bilan tugaydi. Gavda biroz chapga buriladi.

B. Usul №11 (rez)

Taktlar soni sahna maydoniga bog'liq.

Pastki o'ng burchakka qiya yo'nalishda, o'ngga aylanish bilan kelinadi. Qo'llar 1-holatda oxirgi sanoqqa "tez shox" ni bajaradi, (chapga bitta tez aylanish) o'ng oyoq bilan rasmiy holatda urish, pastki o'ng burchakka qarab qolinadi.

VII shakl

A. Usul №12, musiqa o'lchami 4/4. 4 takt

Chap pastki burchakka sahnaning oldiga yurish. Iplarni osish tasvirlanadi.

1-takt Bitta "shox" – ufori yurish" bilan chap oyoqda, o'ngga

bir jilish bilan tomoshabinga qarab qolinadi.

ikki "Shox"dan so'ng oyoqlar rasmiy holatga qo'yiladi, tizzalar bukiladi. Qo'llar oltinchi holatda, kaftlar ichkariga qaraydi, barmoqlar yonga qaraydi. Chap barmoq o'ng barmoqdan oldin turadi.

uch Tizzalar tortilib, o'ng qo'l 2-holatga ko'tariladi.

to'rt O'ng qo'l kafti oldinga qaratilib ko'rsatkich barmoq bilan ipni ilgakka ilish tasvirlanadi. Bosh o'ng qo'lni kuzatadi.

2-3- Birinchi takt 2 marta qaytariladi.

taktlar

4-takt Joyida, oyoq 3-holatda, o'ng oyoq – uchida, chap qo'l

bir, 2-holatga kaft orqaga qaragan holda chiqadi, barmoqlar

ikki tepaga qaraydi. Shu payt o'ng qo'lining ko'rsatkich barmog'i labga olib kelinadi (ho'llanadi).

uch, O'ng qo'l chap qo'lining ters tomonidan, barmoqdan

to'rt tirsakkacha olib kelinadi, bosh qo'lni kuzatadi.

B. Usul №13, musiqa o'lchami 4/4. 2 takt

Harakat joyida ijro etiladi.

- 1-takt** O'ng oyoq to'lig'icha yerga uriladi. 1-holatda. Qo'llar
bir o'ngga 4-holatga olib kelinadi.
ikki O'ng oyoqda ikkita urish, qo'llar holatini
o'zgartirmaydi.
uch, Oyoqlar 3-holatga olib kelinadi. Chap oyoqning uchi
to'rt qo'yilgan, qo'llar holati o'zgarmaydi, shu paytda "qiyg'ir
bo'yin" harakati ijro etiladi.
2-takt Birinchi takt chap oyoqdan qaytariladi. Qo'llar chap
tomonga 4-holatga olib kelinadi. 4 sanog'iga rasmiy
holatda, qo'l barmoqlari musht holatga olib kelinadi,
tirsaklar orqaga ketadi.

VIII shakl

A. Usul №14, musiqa o'lchami 4/4. 4 takt

"Yon yo'rg'a" harakati bilan o'ngga sahna oldidan jilinadi.
Dastgohda ishlash jarayoni tasvirlanadi.

- 1-takt** O'ng tomonga oyoq to'liq bosilgan holda o'ng oyoq
bir bilan kichik, keskin qadam tashlanadi. Tizza bukiladi,
chap oyoq o'ng oyoq oldiga uchi bilan qo'yiladi. Shu
paytda qo'llar mushtlari yozilib oldinga olib kelinadi.
Gavda va bosh biroz oldinga egiladi.
ikki "Bir" sanog'idagi oyoq holati qaytariladi. Qo'l orqaga
ketganda mushtlar yig'iladi.
uch "Ikki" sanog'iga "bir" sanog'idagi harakatlar
qaytariladi.
2-4- Birinchi takt qaytariladi, oyoq 5-holatda harakatni
taktlar tugatadi. O'ng oyoq oldinda bo'ladi. O'ng qo'l tirsagi
bukilib, musht holida bosh ro'parasiga olib kelinadi, chap
qo'l ters tomoni bilan o'ng qo'lning tirsagiga tegib turadi.

B. Usul №15, musiqa o'lchami 4/4. 2 takt

Harakat joyida bajariladi.

Dastgohda ishlash davom etadi.

1-takt O'ng oyoq yerdan uzilmasdan 2 ta uriladi. O'ng qo'l
bir, tirsagi ko'tarilib turiladi, bu harakat bilan bolg'ada urish
ikki holati ko'rsatiladi. Chap qo'l holatini o'zgartirmaydi, 2-
urish bilan qo'llar darrov 6-5-holatlar oralig'iga ochiladi,
kaftlar bir-biriga qaraydi.

uch, Qo'llar oldinga, o'ngga, chapga harakat qiladi. Bosh
to'rt qo'l holatini kuzatadi.

2-takt 1-takt qaytariladi. Oxirida qo'llar rasmiy holatda
tushiriladi.

IX shakl

Usul №16, musiqa o'lchami 6/8. 8 takt

Orqaga orqa bilan, qiya yo'l bo'yicha o'ng pastki burchakdan
sahna orqasining o'rta-siga qarab yuriladi. Oyoq "mayd afori"
harakatini bajaradi.

1-2- 2 ta "ufori yurish" o'ng oyoqdan boshlab, qo'llar 6-
taktlar holatga ko'tariladi, barmoqlar ochiq, bosh qo'llar
harakatini kuzatadi.

3-4- 1-, 2-taktlar qaytariladi. Qo'llar asta-sekin o'ng
taktlar tomonga, 4-holatga olib boriladi.

5-8- Joyida. O'ng tomonga o'ng oyoq "mayda ufori"
taktlar harakati bilan sekin, to'liq aylanadi. Tomoshabinga qarab
qolinadi. Shu payt nimcha chetidan durra tortib olinadi.

X shakl

Usul №17, musiqa o'lchami 6/8

Taktlar soni sahna maydoniga bog'liq.

Katta davra bo'yicha yuzi bilan soat miliga qarshi "rasmiy ufori"
harakati bajarilib yuriladi. O'ng oyoqdan boshlab. Qo'llar durra chetini
ushlab, 1-taktda bir-biriga chalmashib, yuz ro'parasidan bosh tepasiga
olib ko'tariladi – bu holat davra oxirigacha davom etadi. Shu holatda
sahna orqasining markaziga kelgandan so'ng durra oldinga olinib yuz
berkitiladi. Oxirgi sanoqda "qiyg'ir bo'yin" ijro etiladi.

XI shakt

A. Usul №18, musiqa o'Ichami 6/8. 8 takt

Sahna oldining o'rtasiga yurib kelish.

1-takt O'ng oyoqdan bitta "rasmiy ufori", shu payt durra yelkagacha tushiriladi. Gavda va bosh 1-holatda.

2-takt Chap oyoq o'ng oyoq tovonini oldiga uchi bilan qo'yiladi.

bir, ikki Qo'llar o'ng tomonga 5-holatga olib o'tiladi. (O'ng qo'l biroz balandroq) bosh chap tomonga egiladi, durraga qaraladi.

uch, "Sildirma" harakati ijro etiladi.

to'rt

besh, Shu holatda finish bo'ladi.

olti

3-4-taktlar 1-2-taktlar chap oyoqdan qaytariladi, qo'llar 5-holatga chap tomonga o'tadi (chap qo'l balandroq).

5-8-taktlar 1-4-taktlar qaytariladi, oxirgi sanoqqa qo'llar 6-holatda chalishtirilib boshdan baland ko'tarilib, boshga tushiriladi, durraning cheti ushlab turiladi.

B. Usul №19, musiqa o'Ichami 6/8. 8 takt

8 takt joyida bajariladi.

1-takt Raqqosa durrani boshiga tashlab, chetidan sekin ushlab turadi.

2-4-taktlar Mayin salom beradi (kelin salom). Qo'llar holatini o'zgartirmaydi.

5-8-taktlar Salomdan so'ng gavda to'g'rilanib to'liq, sekin aylaniladi. Oyoq "yarim qaychi" harakatini bajaradi. 3-holatda tugatiladi. O'ng oyoq – uchida. Gavda asta-sekin to'g'rilanadi. Oxirgi taktda durra oldinga tushirilib darrov 5-holatga olinadi. Durra chap tomonga olib o'tiladi, bosh o'ngga egiladi.

V. Usul №20, musiqa o'Ichami 6/8. 4 takt

Harakat joyida ijro etiladi.

- 1-2-taktlar** O'ngga bir necha marta tez aylanish, oyoq "yon yo'rg'a" harakati bilan, qo'llar 5-holatda. (Chap qo'l sal ko'tarilgan). Oxirgi sanoqda 2-holatga qo'llar ko'tariladi, durraning chetini yuz ro'parasida ushlagan holda.
- 3-4-taktlar** Tomoshabinga yuzi bilan qarab turiladi, durra qoqilib, chap tizzaga o'tiriladi, durra o'ng tizza ustiga qo'yiladi.

XII shakl

Bu harakatlarning hammasi tizzaga o'tirilib bajariladi.

A. Usul №21, musiqa o'Ichami 6/8. 10 takt

- 1-takt** 6-holatda qarsak chalinadi, barmoq uchlari tepaga qaraydi. "Qoshi kamon" harakati bajariladi: chapakdan o'ng qo'l o'ngga ochiladi, kaft pastga qaraydi, katta va o'rta barmoqlar bir-biriga yaqinlashtiriladi. Chap qo'l belni quchadi. So'ng o'ng qo'l barmog'i chapdan o'ngga tomon qosh ustidan yurgiziladi. 1-holatga ochiladi.
- 2-4-taktlar** 1-2-taktlar chap qo'ldan bajariladi, o'ng qo'l belni quchadi.
- 5-8-taktlar** 1-4-taktlar qaytariladi.
- 9-takt** 6-holatda qarsak, barmoqlar yuqoriga ko'tarilgan.
- 10-takt** 1-holatdan 2-holatga ko'tariladi, bosh qo'lni kuzatadi.

B. Usul №22, musiqa o'Ichami 6/8. 20 takt

- 11-takt** Qo'llar tezda 1-holatga ochiladi, barmoqlarni yuqoriga tashlash bilan gavda, bosh chapga buriladi.
- 12-takt** Barmoqlar tezda bukilib ochiladi, kaftlar to'g'riga qarab o'zining oldiga keladi, ikkala qo'l barmoqlari bir-biriga tegadi. Gavda o'ngga buriladi.

- 13-14-taktlar** 11-12-taktlar qaytariladi.
- 15-18-taktlar** 11-14-taktlar qaytariladi.
- 19-takt** Qo'llar tezda birinchi holatga ochiladi. Barmoqlar yuqoriga ochiladi, bosh va gavda chapga qayriladi.
- 20-takt** Qo'llar 3 marta aylana shaklida harakat qiladi, (bir qo'l ikkinchi qo'l atrofida) o'zining ro'parasida. Kaftlar ichkariga qaraydi. So'ng o'ng qo'l barmoqlari tashqariga aylantirilib, jimjilog'I pastki labga qo'yilib, chap qo'l kafti tashqariga qaratilib, o'ng qo'l tirsakka olinib kelinadi ("iabi g'uncha" harakati).
- 21-22-taktlar** 3 ta mayda "qiyg'ir bo'yin" ijro etiladi, "iyak otish" bilan tugatiladi.
- 23-24-taktlar** 21-22-taktlar qaytariladi. "Iyak otish" harakati o'ngga ijro etiladi.
- 25-26-taktlar** "Yeng tortish" harakati ijro etiladi. Chap qo'l 6-holatga keladi. O'ng qo'l barmog'I chap qo'l tirsagiga tegadi. So'ng chap yeng tortiladi. Gavda chapga egiladi.
- 27-28-taktlar** 25-26-taktlar chap qo'ldan qaytariladi.
- 29-takt** Kaft boshga olib borilib, do'ppi to'g'rılanadi.
- 30-takt** Ikkala qo'l bilan nimcha tortib qo'yiladi.

V. Usul №23, (tez) 2 takt

- 31-32-taktlar** "Chevar" harakati ijro etiladi; chap qo'l chap tomondan yerdan g'altak ip oladi (tasavvuridagi). Uni o'ziga qaratib o'ng qo'lida ip yechadi va o'ng qo'li sekin-asta ochiladi. So'ng chap barmoq labga yaqinlashtiriladi. Ipni tishlari bilan uzadi.

G. Usul №24, musiqa o'Ichami 6/8. 16 takt

- 33-takt** "Chevar" harakatining davomi: chap qo'l bilan chap ko'ksidagi ninani oladi (tasavvurda).
- 34-takt** O'ng qo'l ninaga ip o'tkazadi.
- 35-takt** Ninani o'ng qo'lga oladi, qo'llar yonga ochiladi.
- 36-takt** "Qiyg'ir bo'yin" harakati ijro etiladi.
- 37-38-taktlar** O'ng qo'l soch ustidan boshning o'ng tomoniga 2 marotaba yurgiziladi va "qiyg'ir bo'yin" ijro etiladi.
- 39-40-taktlar** O'ng qo'l 1-holatga ochilib barmoqlari qirsillatiladi.
- 41-takt** Qo'llar chap tizza ustiga tushirilib "chevar" harakatini bajaradi. O'ng qo'l o'ngdan chapga harakat qiladi. Ninani kimgazish paytida chap qo'lning bosh barmog'i yonga olib boriladi (xuddi ipni tortayotganday).
- 42-takt** O'ng qo'l 1-holatga ochiladi.
- 43-48-taktlar** 41-42-taktlar qaytariladi.

D. Usul №25, musiqa o'Ichami 6/8. 10 takt

- 49-56-taktlar** 41-42-taktlar tez qaytariladi (2 marta tez).
- 57-58-taktlar** Raqqosa o'ng qo'lining barmoqlari bilan bir necha aylana shaklida harakat qilib (ipni tugish uchun) chap qo'l atrofida aylantiradi. Lekin tez og'ziga olib boradi. Oxirgi sanoqda qo'llar 6-holat, kaftlar o'ziga qaragan holatda, barmoqlar yoniga qaragan, o'ng qo'l barmog'i chap qo'l kaftining ters tomonini ushlaydi.

E. Usul №26, musiqa o'Ichami 6/8. 16 takt

- 59-takt** Qo'l sekin, biroz to'g'riga keladi. Kaft tashqariga qaraydi. O'ng qo'l barmog'i chap qo'l barmog'ini asta qisadi.
- 60-takt** Qo'llar kaftlari tashqariga qaragan holatda gavgaga yaqinlashadi. O'ng qo'l barmoqlari yana chap qo'l

barmoqlarini quchadi (nina kirgan joyini og'rig'ini olish uchun).

61-66-taktlar 59-60-taktlar uch marta qaytariladi. Qo'l 2-holatga ko'tariladi, bosh qo'lni kuzatadi.

67-74-taktlar 59-60-taktlar to'rt marta qaytariladi. Qo'llar yuz ro'parasidan pastga tushiriladi, 6-holatgacha bosh qo'lni kuzatadi, qo'l o'zgarmaydi.

J. Usul №27, musiqa o'lchami 6/8. 5 takt

75-79-taktlar O'ng qo'l tizzaga qo'yiladi. Chap qo'l 2-holatga ko'tariladi. Har bir taktga qo'l barmoqlari qirsillatiladi. Bosh chap qo'lni kuzatadi.

Z. Usul №28, musiqa o'lchami 6/8. 20 takt

Tikish davom etadi.

80-takt Qo'llar yuz ro'parasida "gul bargi" harakatidan 1-holatga ochiladi.

81-takt 2 marta "qiyg'ir bo'yin. Qo'l holati o'zgarmaydi, o'ng qo'l qirsillatiladi.

82-takt Tikish o'ng tizzada davom ettiriladi. Gavda, bosh sal pastga egiladi.

83-takt O'ng qo'l 1-holatga ochilib, ipni tortadi. Bosh, gavda to'g'rilanadi.

84-89-taktlar 82-83-taktlar uch marta qaytariladi. Chap qo'l barmog'i o'ng tizzada. O'ng qo'l o'ng tizzadan 6-, 1-holatlar orasiga ochiladi (nina ip tortganday). Gavda va bosh sal oldinga egiladi. Qo'lning harakatini kuzatadi.

91-takt Chap qo'l biroz chap tomonga olib boriladi. Katta barmoq yuqoriga qaratiladi (ipni to'g'rilaydi). Bosh chap qo'lni kuzatadi.

92-95-taktlar 90-91-taktlar ikki marta qaytariladi.

96-99-taktlar 82-83-taktlar ikki marta qaytariladi. ("Chevar" harakatini). Faqat tez holatda.

I. Usul №29, musiqa o'Ichami 6/8. 2 takt

- 100-** Raqqosa o'ng qo'l barmoqlarini chap qo'l barmoqlari
101- ustida aylantirib, ipni tugadi (xayolida), tikishni
taktilar yakunlaydi va ipni uzadi.

XIII shakl

Usul №30, musiqa o'Ichami 6/8. 10 takt

- 1-2-** Durrani olib tikka turadi, oyoq 6-holatda, chap oyoq –
taktilar uchida, “rasmiiy ufori bilan orqaga yuradi. Chap oyoqdan boshlab sahna orqasiga boradi. Shu paytda durrani silkitadi, 6-holatda.
- 4-takt** Joyida. O'ng tomonga aylanish, chap oyoq rasmiiy holatda. Qo'l o'ng tomonga 5-holatga o'tkaziladi. Bosh qo'lni kuzatadi.
- 5-6-** 3-4-taktilar o'ng oyoqdan qaytariladi. Qo'l chapga 5-
taktilar holatga o'tkaziladi.
- 7-10-** O'ngga shiddatli aylanadi, o'ng oyoq bilan, qo'llar
taktilar chap tomonda 5-holatda, oxirida doirachiga qarab qoladi (o'ng pastki burchakka), gavda ozgina oldinda, qo'llar cho'zilib, doirachiga durrani uzatganday bo'ladi, bosh qo'lni kuzatadi.

XIV shakl

Usul №31, musiqa o'Ichami 6/8

Taktilar soni sahna maydoniga bog'liq.

Raqqosa “ufori yurish” bilan qiya yo'l bo'yicha pastki burchakka – doirachi yoniga boradi, shu vaqtda durrani aylantirib, barmoqlari bilan uchlarini ushlaydi. Doirachining beliga o'rab, o'ngdan chapga borib durrani tugadi.

XV shakl

Usul №32, musiqa o'Ichami 6/8. 8 takt

Harakat doirachi oldida ijro etiladi.

- 1-takt** O'ng oyoq bilan o'ng tarafga " ufori yurish" orqali bitta aylanadi. Qo'l 3-holatda, o'ng qo'l tepada.
- 2-takt** Chap qo'l kaftida doirani uradi, o'ng qo'l 1-holatda. Bosh qo'lni kuzatadi.
- 3-4-taktlar** 1-2-taktlar chap tarafdin qaytariladi.
- 5-8-taktlar** 1-4-taktlar qaytariladi.

XV shakl (davomi)

Usul №33, musiqa o'Ichami 2/4. 2 takt

Harakat joyida bajariladi.

- 9-10-taktlar** O'ngo yoq to'liq qo'yilgan holda 3 marta uriladi. Rasmiy holatda. Qo'llar 2-holatda, barmoqlar yarim musht holatida.

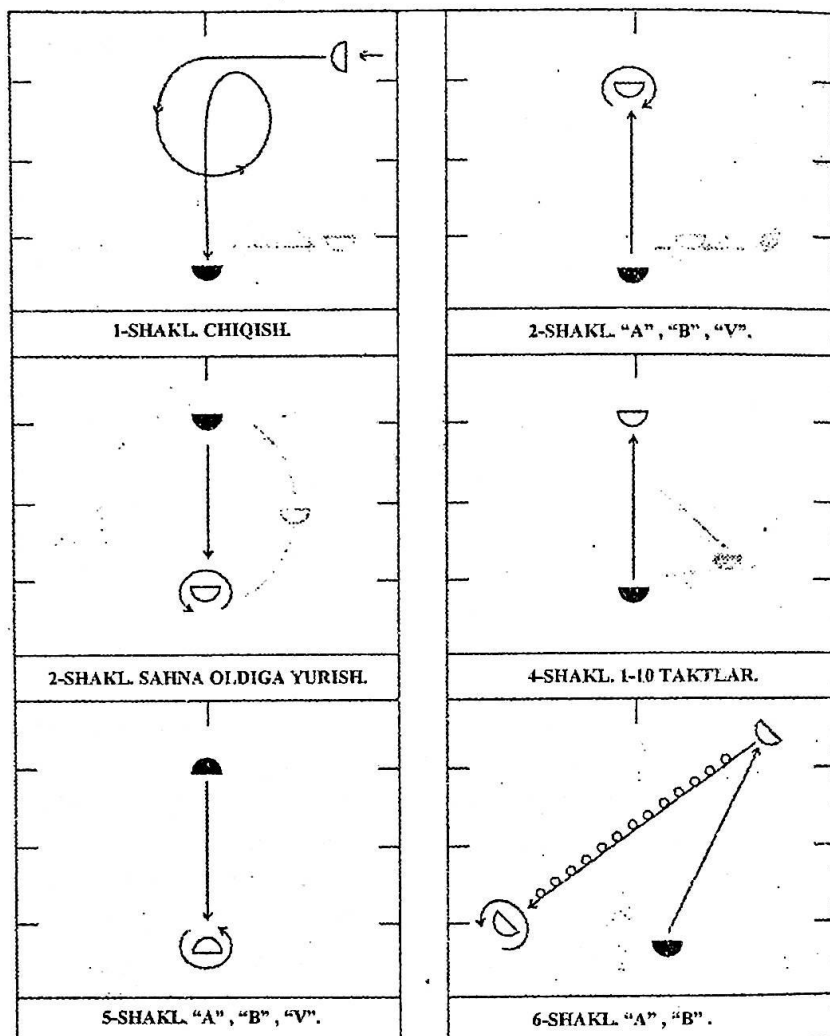
XV shakl

Usul №34, musiqa o'Ichami 2/4

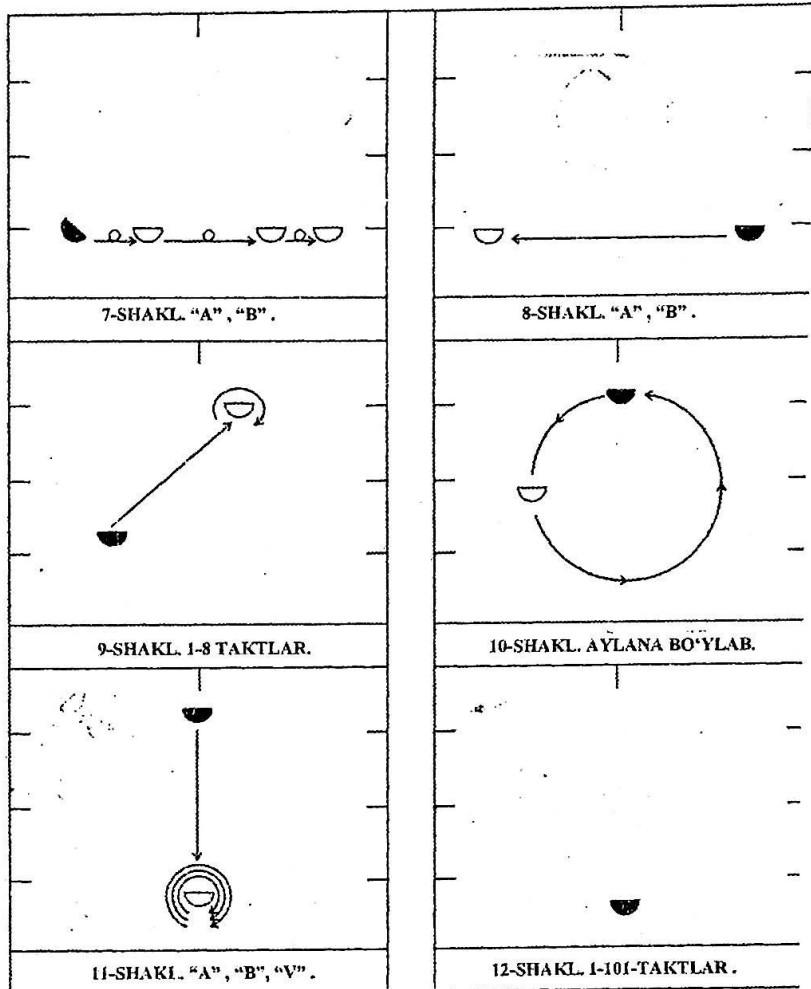
Taktlar soni sahna maydoniga bog'liq.

- 1-takt** Tomoshabin tarafga o'ng yelka bilan harakatlanadi. Chap tomondagi birinchi parda ortiga ketadi.
- bir** Oldinga kichik qadam, o'ng oyoq to'liq qo'yiladi. Tomoshabin tomonga o'ng yelka bilan yarim aylanish, chap oyoq yerdan ko'tariladi (doirachi tomonga).
- ikki** Chap yerdan sirg'anib, chapdan o'ngga katta yoy chizadi va raqqosa darhol ikki oyog'iga sakraydi. Oldinga qarab rasmiy holatda qoladi. Harakatlar davomida qo'llar 2-holatda, musht qilingan holatda bo'ladi.
- 2-takt** Harakat chap oyoqda qaytariladi, oxirgi taktda chap qo'l 1-holatga ochiladi. O'ng qo'l doirachi bilan xayrlashadi, raqqosa parda orqasiga ketadi.

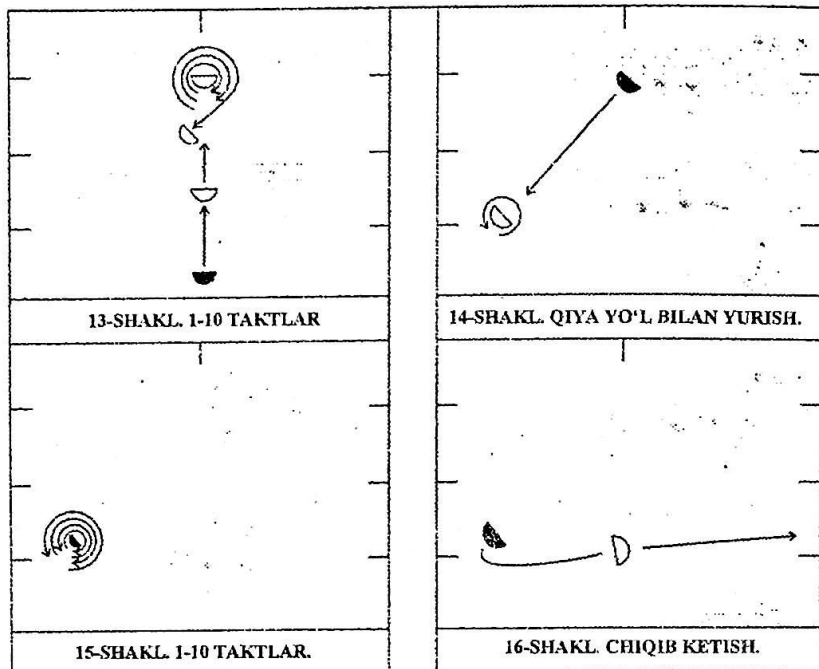
"PILLA"

"PILLA"

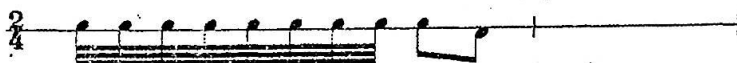
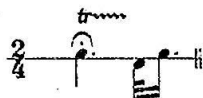
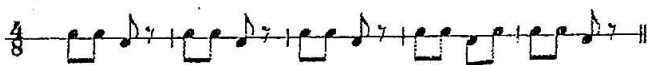
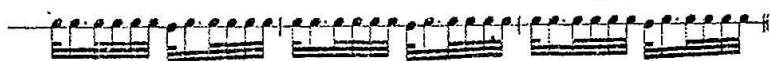
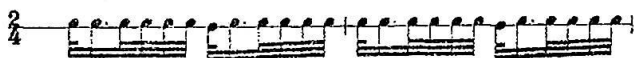
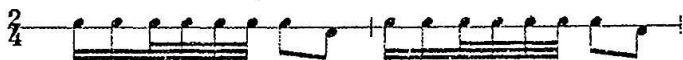
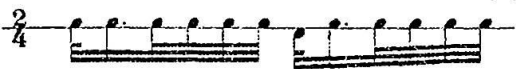

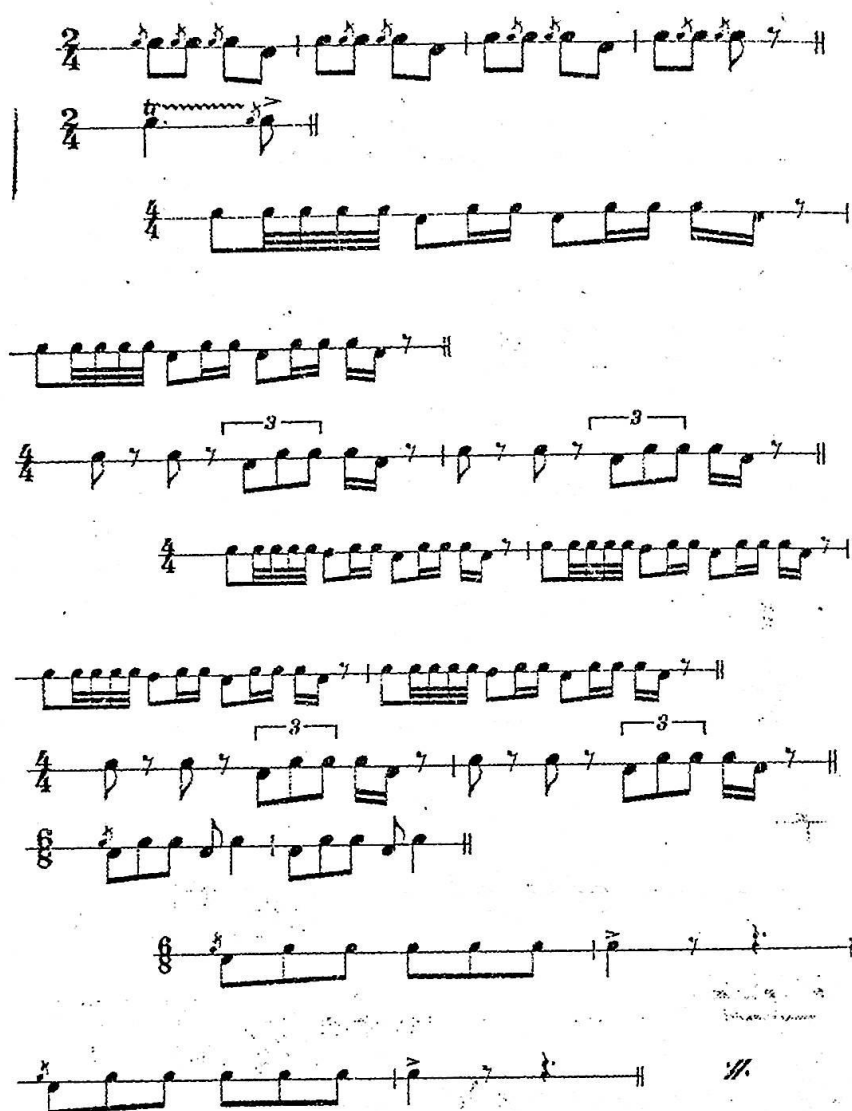
"PILLA"

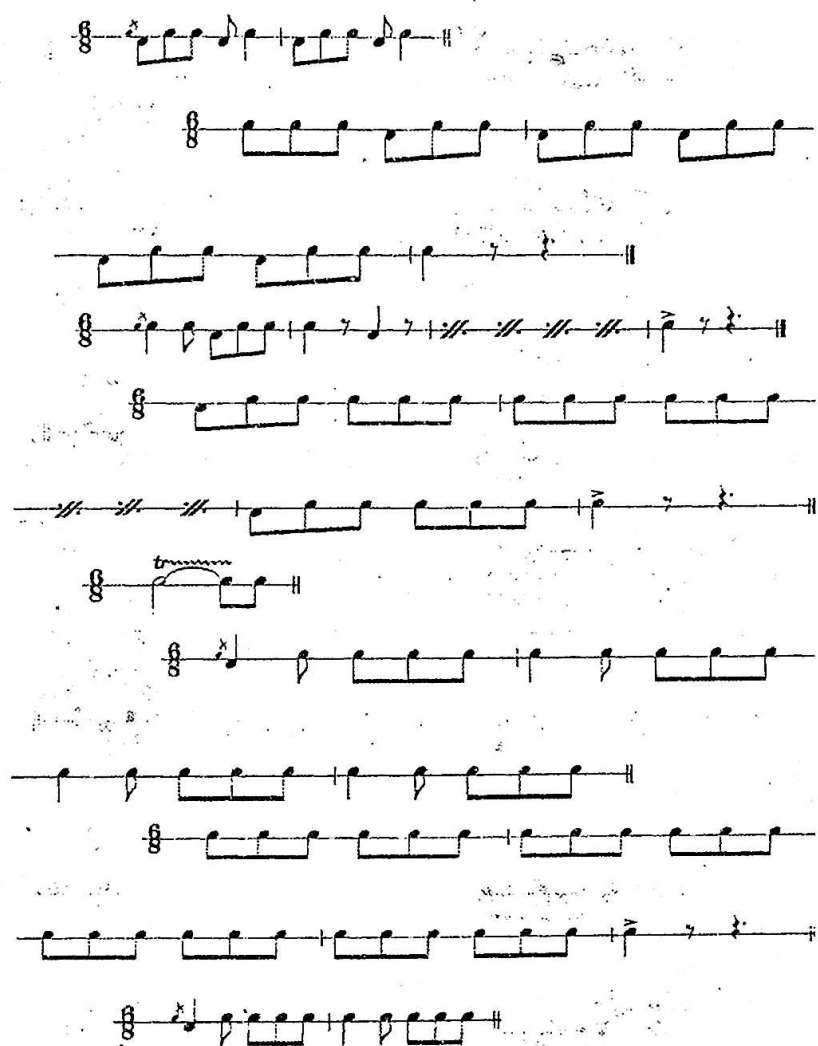

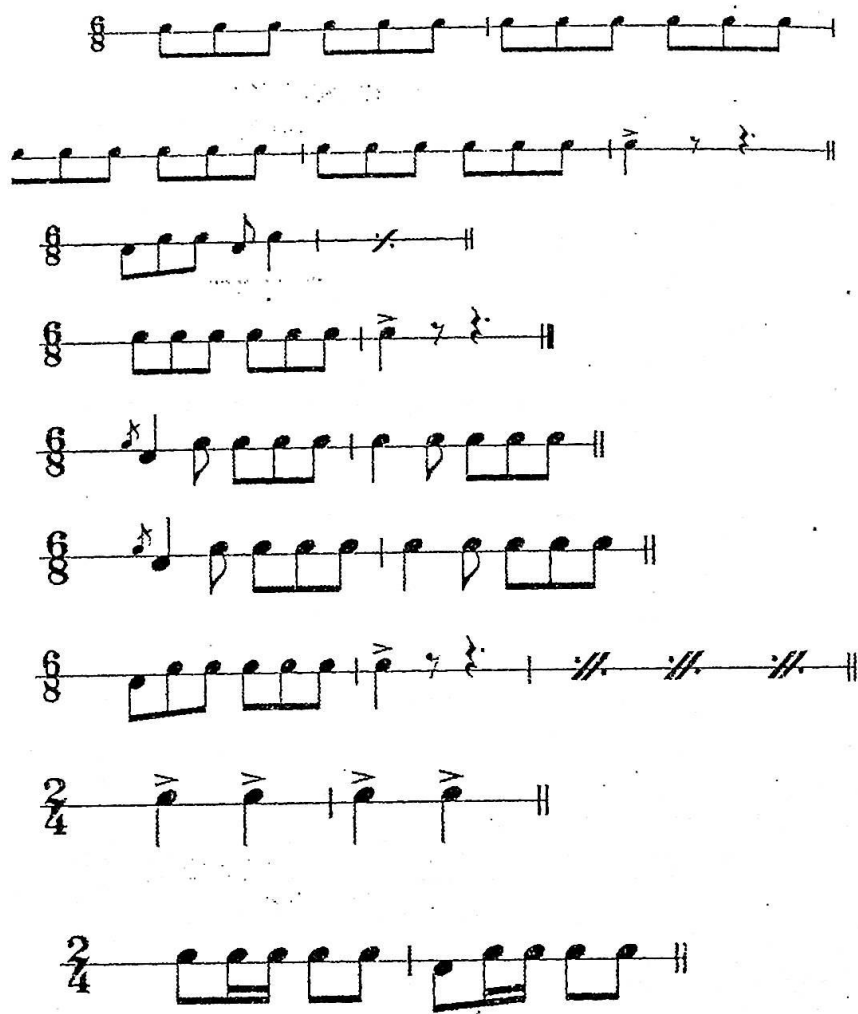
PILLA

Usta Olim Komilov
usullaridan namunalar

3-Mavzu. «PAXTA» raqsi

«Paxta» raqsi 1935 yilda sahnalashtirilgan bo'lib, o'zbek xoreografiyasida yangilik edi. Bu raqs dastlab Farg'ona raqs maktabi asosida yaratilgan. «Paxta» raqsida urug' qadashdan to' hosil yig'ishgacha bo'lgan jarayon tasvirlangan.

Raqsdan qo'l harakatlari shoxlarning shamolda tebranishini, barmoqlarning titratmasi esa irmoqlarning to'qinlanishini, yarim musht barmoqlarning asta-sekin ochilishi paxta ochilishini ifodalaydi.

«Paxta» o'zbek milliy raqs san'atining o'ziga xos yorqin namunasidir.

Ushbu syuita raqs xalq cholg'u asboblari orkestri jo'rligida ijro etiladi.

Ijrochi qizlar- 30 nafar.

Liboslar:

Paxtalarni tasvirlovchi qizlar uchun.

Bosh kiyim oq shoyi matodan: 15x8 sm burchagi uchli ro'mol. Ro'molda paxtaning ochilgan holati chizib ko'rsatilgan.

Ko'ylak oq harir matodan, belburmali, o'n to'rt bel qilib tikilgan, keng, yoqasi oq krepdan mayda burma qilingan, tik turuvchi. Ko'ylakning beldan yuqorisi oq shoyidan, beldan past ham astari bilan oq krepdan tikilgan. Ko'ylak etaklari va yenglari oq krepdan uch qavat burmalar bilan tikilgan.

Nimcha beldan pastroqqacha tushgan oq shoyidan tikilgan. Oldi tarafdan ikki tomonida relief pastasida 5 tadan ochilgan paxtalar uch tadan barglari bilan tasvirlangan.

Lozim oq krepdishindan, jiyak tutilgan. Oyoq kiyimi oq rangdagi o'rtacha poshnali tufli.

Taqinchog'i – sirg'a.

Terimchi qizlar uchun

To'rt burchak do'ppi, qora baxmaldan jiyak tikilgan.

Ko'ylak uzun, belburmali, oltibel, keng va uzun yengli, yoqasi qaytarilgan xonatlasdan tikilgan. Nimchasi beldan past biroz

kengaytirilgan, yengsiz, qizil pombarxitdan tikilgan. Nimcha jiyaklari zar ip bilan tikilgan.

Lozim xonatlasdan, jiyak tutilgan. Oyoq kiyimi qizil, o'rtacha poshnali.

I qism. "Paxta"

Farg'ona qizlari ijro etadi.

Musiqi № 1, musiqa o'Ichami 4/4. 66 takt

Paxtani tasvirlovchi qizlar – 24 ta, terimchilar – 6 ta.

"Paxta" – 24 ta ijrochining hammasi ikkala tizzaga o'tirgan holda, 6 tadan 4 qator bo'lib shaxmat tartibida.

Ijrochilarning qo'llari peshon aoldida "qo'li band" harakatida, egilib o'tiradilar, qo'llar yerga, peshona esa qo'llarga tegib turadi.

Musiqaning kirish qismi boshlangan vaqtda parda ochiladi.

1-2- Musiqi chalinadi.

taktlar

3-4- Ijrochilar asta ko'tarila boshlaydilar, o'ng tomondan gavda
taktlar tebrana boshlaydi.

5-6- Gavda kengroq tebranadi.

taktlar

7-10- Qo'llar peshona oldida, "gulbargi" harakati –barmoqlar
taktlar tushirilgan holda bajariladi. Shu vaqtning o'zida gavda va bosh holati to'g'rilanadi. Barmoqlar ham mayinlik bilan to'g'rilanib, qo'llar 2-holat orqali 1-holatga, kaftlar tepaga qaragan holda ochiladi. Oxirgi sanoqqa qo'llar yana avvalgi, ya'ni peshona oldidagi holatga qaytadi.

11-12- 7-10-taktlardagi harakatlar tezlashtirilgan holatda qaytariladi.
taktlar

13-14- 11-12-taktlardagi harakat qaytariladi, oxirgi sanoqqa chap
taktlar qo'l oldindan belni quchadi, o'ng tirsaklar bukilgan holda chap qo'l tirsagi ustiga tushirilgan holda tushadi, shu vaqtning o'zida ikkala oyoqqa o'tiriladi.

- 15-takt** O'ng qo'l barmoqlari bukilib-ochilib, 2-holat orqali 1-holatga, kaftlar yuqoriga qaragan holda ochiladi va takt oxirida bel oldiga tushadi, shu vaqtda chap qo'l barmoqlari o'ng qo'l tirsagi ustida barmoqlari.
- 16-takt** 15-taktidagi harakat chap qo'ldan bajariladi. Oxirgi sanoqqa qo'llar tushirilgan barmoqlar bilan 1-va 2-holatlar orqali "gulbargi" harakatiga peshona oldiga qaytadi, shu vaqtda gavda va bosh tezda yana engashadi.
- 17-18-taktlar** Gavda va bosh asta-sekin to'g'rilanadi, shu vaqtda qo'llar bilan barmoqlar har bir sanoqqa bukilib-ochilib, asta-sekin 2-holat orqali 1-holatga—kaftlar yuqoriga qaragan holda ochiladi. Oxirgi sanoqqa qo'llar chap tomonga 5-holtaga ochiladi.
- 19-20-taktlar** Qo'llar tezlik bilan o'ng tomonga 5-holatdan ozgina yuqoriroq, kaftlar pastga qaragan holatga o'tkaziladi, shu vaqtda ijrochilar tezda tizzaga ko'tariladilar. So'ng qo'llar barmoq titramasi bilan asta-sekin 6-holatga, kaftlar pastga qaragan holatga keladi. Ijrochilar yana oyoqlar iustiga o'tiradilar.
- 21-22-taktlar** 19-20-taktlar harakatlari chap tomonga bajariladi.
- 23-takt** Bu harakat o'tirgan holda bajariladi. Gavda va bosh ozgina oldinga egiladi. Bir vaqtning o'zida qo'llar 6-holatdan pastroqda, "suv mavji" harakati bajariladi.
- 24-takt** Kaftlar bir-biriga yaqinlashib "kosagul" harakati orqali suv ichish ko'rsatiladi, oxirgi sanoqqa qo'llar ko'krakka, o'ng qo'l chap qo'l ustiga qo'yiladi, gavda va bosh to'g'rilanadi.
- 25-26-taktlar** Qo'llar shu holatda, o'ngga-chapga "tebranish" harakati bajariladi.
- 27-28-taktlar** Qo'llar o'ng tomonga tezlik bilan 5-holatdan sal yuqoriroqqa o'tkaziladi, kaftlar tirsagi pastga qaragan holatda, bir vaqtning o'zida ijrochilar tizzalariga ko'tariladilar, so'ng barmoq titramasi bilan asta-sekin kaftlar

pastga qaragan holatda 6-holatga o'tkaziladi va ijrochilar asta-sekin oyoqlari ustiga o'tiradilar.

29-30- 27-28-takt harakatlari chap tomondan bajariladi.

taktilar

31- Gavda va bosh ozgina engashadi, bir vaqtning o'zida
takt qo'llar 6-holatdan pastroqda suvni siypalab (bilaklar bir-biriga qaragan holda yaqinlashib, yana bir-biridan uzoqlashadi, barmoqlar to'g'riga qaragan bo'ladi).

32- Kaftlar "kosagul" harakatiga birlashib, so'ng suv olib,
takt lablariga yaqinlashadi, takt oxirida kaftlar ko'krakka (o'ng qo'l chap qo'l ustida) qo'yilib, gavda va bosh to'g'rilanadi.

33-34- Qo'l holatini o'zgartirmagan holda "tebranish" harakati
taktilar (o'ngga, chapga) bajariladi.

35-36- Ijrochilar tezda tizzalariga turadilar. Bir vaqtning o'zida
taktilar chap belni oldidan quchadi, o'ng qo'l tezlik bilan yuqoriga, sal oldinroqqa ko'ttarilib, kaft o'ng tomonga qaragan holda, barmoqlar yuqoriga qarab "shamol" harakati bajariladi. Gavda va bosh ozgina chapga, yuz o'ng qo'l barmoqlariga qaraydi.

37-38- Ijrochilar ikkala oyoqqa o'tiradilar, bir vaqtning o'zida
taktilar gavda va bosh chaptomonga, ozgina oldinroqqa engashadi. O'ng qo'l yuzini berkitadi, barmoqlar tushiriladi, chap qo'l belda. So'ng gavda asta-sekin to'g'rilanadi, o'ng qo'l barmoqlari burilib-ochilib 6-holat orqali o'ng tomonga va o'zidan tashqariga barmoqlarni aylantirish bilan 1-holatga keladi; bosh o'ng qo'l harakatini kuzatib boradi.

39-40- Ijrochilar tezda tizzalariga ko'tariladilar, bir vaqtda chap
taktilar qo'l belni oldindan quchadi; o'ng qo'l tezlik bilan yuqoriga, oldinroqqa ko'tarilib "shamol" harakati bajariladi; gavda va bosh ozgina chapga egilgan.

41-42- Ijrochilar ikkala oyoqlariga o'tiradilar. Bir vaqtda gavda va
taktilar bosh chapga, oldinroqqa egiladi, o'ng qo'l yuzni berkitadi, barmoqlar tushirilgan, chap qo'l belda. So'ng gavda asta-sekin to'g'rilanadi, o'ng qo'l bukilib-ochilib, 6-holat orqali

o'ng tomonga urg'u bilan o'zidan tashqariga barmoqlar bilan aylanib, 1-holatga ochiladi, bosh o'ng qo'l harakatini kuzatib boradi.

**43-44-
taktlar**

43-taktning "bir" sanog'iga qo'llar peshona oldida "gulbargi" harakatiga kelib, barmoqlar tushiriladi. Gavda va bosh ozgina oldinga engashgan: so'ng gavda va bosh asta-sekin to'g'rilanadi, bir vaqtda qo'llar mayin bukilib, urg'u bilan har bir sanoqqa barmoqlarni to'g'rilab, sekin-asta 2-holat orqali kaftlar yuqoriga ko'tarilib 1-holatga ochiladi. Oxirgi sanoqqa gavda va bosh tezlik bilan oldinga egiladi.

**45-46-
taktlar**

43-44-takt harakatlari qaytariladi. Faqat oxirgi sanoqqa chap qo'l bel quchish harakatiga, o'ng qo'l tirsak bukilgan holda chap qo'l tirsagi ustida barmoqlari tushirilgan holatga keladi.

**47-
takt**

O'ng qo'l barmoqlari bukilib-to'g'rilanib, 2-holat orqali kaft yuqoriga qaragan holda 1-holatga ochiladi va takt oxirida oldinga "belquchish" harakatiga keladi, shu vaqtning o'zida chap qo'l barmoqlari tushirilgan holatda o'ng tirsagi ustiga keladi.

**48-
takt**

44-takt harakatlari chap qo'ldan takrorlanadi. Takt oxirida qo'llar tushirilgan barmoqlar bilan 1- va 2-holatlar orqali peshona oldiga "gulbargi" harakatiga yopiladi, bir vaqtning o'zida gavda va bosh tezda oldinga egiladi.

**49-50-
taktlar**

Qo'llarning barmoqlari har bir sanoqqa shiddatliroq harakat bilan to'g'rilanib, so'ng tushirilib, asta-sekin 2-holat orqali 1-holatga kaftlar yuqoriga qaragan holda ochiladi, bir vaqtning o'zida gavda va bosh to'g'rilanadi. Oxirgi sanoqqa o'ng qo'l tirsagi ozgina bukilgan holda 6-1-holat oralig'iga, kaft yuqoriga qaragan holga keladi, barmoqlar yarim musht shakliga kelib paxta ko'sagi tasvirlanadi; chap qo'l o'ng qo'l tirsagi tagiga kaft bilan keladi.

**51-
takt**

O'ng qo'l bilan "paxta ochilishi" harakati bajariladi; bilaklarning shiddatliroq harakati bilan barmoqlar asta-sekin ochiladi, gavda va bosh ozgina o'ngga qaraydi.

- 52-takt** 51-takt harakatlari chap qo'ldan qaytariladi, gavda va bosh ozgina chap tomonga qaraydi.
- 53-54-taktlar** 51-52-taktlar harakatlari takrorlanadi. Oxirgi sanoqqa qo'llarning kaftlari yuqoriga qaragan holda 1- holatga ochiladi, barmoqlar yarim mushtga yig'ilib paxta ko'saklari tasvirlanadi.
- 55-56-taktlar** Gavda va bosh asta-sekin o'ng tomonga engasha boshlaydi, yuz qarama-qarshi tomonga qaraydi, so'ng gavda va bosh to'g'rilanadi. Bir vaqtning o'zida bilaklar "paxta ochilishi" harakatini bajaradi.
- 57-58-taktlar** 55-56-taktlarning harakatlari chapga engashgan holda takrorlanadi. Oxirgi sanoqqa gavda va bosh tezda oldinga engashadi, bir vaqtning o'zida qo'llar tushirilgan, barmoqlar bilan peshona oldida "gulbargi" harakatiga yopiladi.
- 59-60-taktlar** Gavda va bosh sekin-asta to'g'rilanadi, bir vaqtning o'zida qo'llar 2-holat orqali, har bir sanoqqa muddati bilan bilaklar buklanib, to'g'rilanib asta-sekin kaftlar yuqoriga qaratilib, 1-holatga ochiladi. Oxirgi sanoqda gavda va bosh tezda oldinga egiladi, qo'llar tushirilgan, barmoqlar peshona oldida "gulbargi" harakati bilan yopiladi.
- 61-62-taktlar** 59-60-taktlarning harakatlari takrorlanadi. Oxirgi sanoqqa o'ng tirsakni bukkani holda, kaft yuqoriga qaratilib, 6- va 1-holatlar oralig'iga keladi, kaft yarim musht holatiga keladi; chap qo'l kafti o'ng qo'l tirsagiga keladi.
- 63-takt** "Paxta ochilishi" harakati o'ng qo'ldan bajariladi; kaft shiddat bilan har bir sanoqqa barmoqlarni ochadi, gavda va bosh ozgina o'ng tomonga qaraydi.
- 64-takt** 63-takt harakatlari chap qo'ldan qaytariladi. Gavda va bosh salgina o'ng tomonga qaraydi. Oxirgi sanoqqa gavda va bosh tezda oldinga engashib, bir vaqtning o'zida qo'llar tushirilgan barmoqlar bilan peshona oldida "gulbargi" harakati yopiladi.
- 65-66-taktlar** Gavda va bosh to'g'rilanadi, bir vaqtning o'zida qo'llar 2-holat orqali kaftlar yuqoriga qaragan holda ochilib, barmoqlar yarim musht bilan yopiladi.

2-qism. "Zafar"

Musiqi o'Ichami 4/4. 79 takt

A. Paxtani tasvirlovchi ijrochilar uchun harakatlar.

79 taktga mo'ljallangan barcha harakatlar "paxta"ni tasvirlovchi 24 ijrochi va 6 terimchi qiz tomonidan bir vaqtning o'zida ijro etiladi. Terimchi qizlarning harakatlari alohida beriladi.

- 1-2-taktlar** Ijrochilar (birinchi qismdagi kabi) har bir qatorda 6 tadan 4 qator bo'lib, shaxmat tartibida ikkala oyoq ustida o'tiradilar. 1-taktda gavda va bosh o'ngga mayin, 2-taktda chapga engashadi; yuz qarama-qarshi tomonga qaraydi. Bir vaqtning o'zida qo'llar "paxta ochilishi" harakatini bajaradi. Har bir sanoqqa bilaklar shiddat bilan barmoqlar ochilishiga yordam beradi. Oxirgi sanoqqa chap qo'l belni quchadi, o'ng qo'l chap qo'l tirsagi ustiga barmoqlari tushirilgan holatga keladi.
- 3-4-taktlar** O'ng qo'lning bilagi shiddat bilan ochilib, mayin bukiladi, 2-holat orqali 1-holatga ochilib, bilak tashqariga aylantirilib harakat tugallanadi.
- 5-6-taktlar** 3-4-taktlarning harakatlari chap tomonga chap qo'l bilan takrorlanadi.
- 7-takt** "Qiyg'irbo'yin" harakati bajaraladi.
- 8-12-taktlar** 3-4-taktlarning harakatlari takrorlanadi, oxirgi sanoqqa chap qo'l belni quchadi, o'ng qo'l 1-holatga ochiladi.
- 13-15-taktlar** Ijrochilar tezda tizzalariga turadilar va shu zahoti chap tomonga, sal oldniroqqa engashadilar. Chap qo'l bel quchishda, o'ng qo'l barmoqqa tushirilgan holda 2-holat orqali yuzga tushirilib, 6-holat orqali 1-holatga ochiladi.
- 16-17-taktlar** Qo'llar 1-holatda to'liqlik harakat bajariladi, gavda va bosh o'ngga, chapga engashadi, yuz qarama-qarshi tomonga qaraydi. Oxirgi sanoqqa ijrochilar ikkala oyoqqa o'tiradilar.
- 18-22-taktlar** 13-17-taktlarning harakatlari qaytaraladi. Oxirgi sanoqqa gavda va bosh oldinga engashadi, bir vaqtning o'zida tushirilgan barmoqlar bilan peshona oldiga "gulbargi" bilan engashadi.

- 23-26-taktilar** Gavda va bosh sekin-asta to'g'rilanadi, bir vaqtning o'zida qo'llar barmoqlarni qarsillatib 2-holat orqali 1-holatga ochiladi va bilak aylanishi bilan harakat tugallanadi.
- 27-28-taktilar** 1-taktda gavda va bosh o'ngga, 2-taktga chapga engashadi, yuz qarama-qarshi tomonga qaraydi. Shu vaqtning o'zida qo'llar 1-holatda barmoqlar har bir taktda ikki martadan barmoq qarsillatish harakatini bajarishadi.
- 29-30-taktilar** Ijrochilar o'ng tizzadan ko'tarila boshlaydilar, chap oyoq o'ng tizza oldida, qo'llar 1-holatda, barmoq qarsillatish davom ettiriladi.
- 31-takt** O'ng qo'l oldindan chap qo'l orqadan "belquchar" harakatiga keladi, bir vaqtning o'zida ijrochilar turib oladilar, oyoqlar 2-holatda (o'ng oyoq chap oyoq oldida ko'ndalang) turadi.
- 32-35-taktilar** Harakat joyda bajariladi. O'ng oyoqdan "yonyo'rg'a" harakati bilan 4 marta aylaniladi, qo'llar "belquchar" holatida.
- 36-takt** Ijrochilar yana ikkala oyoqlariga o'tiradilar va qo'llar 1-holatga ochiladi.
- 37-40-taktilar** Ijrochilar o'ng va chap tomonga "tebranish" harakatini bajaradi, bosh qarama-qarshi tomonga qaraydi, qo'llar 1-holatda barmoqlar qarsillatib turiladi.
- 41-42-taktilar** 1 ta taktda ijrochilar tizzalariga ko'tariladilar, shu vaqtning o'zida qo'llar yuz oldida "qo'liband" harakati bilan yopiladi, bosh oldinga engashadi, 2-takt tinish.
- 43-44-taktilar** Ijrochilar sekin-asta ikkala oyoqqa o'tiradilar; qo'llar sekin-astalik bilan 6-holat darajasigacha tushiriladi, bosh sekin to'g'rilanib, "qiyg'irbo'yin" harakati bajariladi.
- 45-50-taktilar** "Yirik to'lqin" harakati bajariladi: "bir-ikki"ga 6-holat orqali barmoqlar tushirilib, mayin 5-holatga o'tkaziladi. Qo'ldastalar sal bukilib, harakat chap tomonga bajariladi.
- 51-52-taktilar** 1-taktga ijrochilarning tizzalari ko'tariladi, bir vaqtning o'zida qo'llar "qo'liband" harakatiga yuz oldiga yopiladi, bosh oldinga engashadi; 2-takt tinish.

- 53-54-taktlar** Ijrochilar sekin-asta ikkala oyoqlariga o'tiradilar: qo'llar shu holatda mayin 6-holat darajasiga tushiriladi, gavgaga yaqinlashtirmasdan bosh sekin-asta to'g'rilanadi, bir vaqtning o'zida "qiyg'ir bo'yin" harakati bajariladi.
- 55-60-taktlar** "Bir-ikki"ga qo'llar 6-holato rqali, qo'ldastalarni tushirib, mayinlik bilan o'ng tomonga 5-holatga o'tkaziladi, so'ng harakat chap tomonga takrorlanadi, "tez", "yirik to'lqin" harakati bajariladi.
- 61-63-taktlar** Hamma ijrochilar rasmiy holatda turib oladilar. Bir vaqtning o'zida qo'llar tushirilgan, qo'ldastalar bilan "gulbargi" harakatida barmoq qarsillatilishi bilan 2-holat orqali 1-holatga ochiladi. Oxirgi sanoqqa o'ng oldidan belni quchadi, chap qo'l 1-holatda qoladi.
- 64-takt** Joyida o'ng tomonga o'ng oyoq uchida o'ng qo'l tezlik bilan 2-holatga (3- qo'l holati) chiqib to'liq aylanish; takt oxirida o'ng qo'l kaf ttersi bilan bag'baqa tagiga (orasida azgina masofa qoladi) keladi.
- 65-68-taktlar** 1-2-3-taktlar o'rtasidan 2 tadan ijrochi o'ng yelka bilan sahna markazi tomon, 6 qirrali "yulduzcha" tasviriga kelishadi. Soat mili bo'yicha oyoq harakati "yonyo'rg'a", qo'l harakati "bag'baqa silash" (o'ng qo'l bag'baqa tagidan qo'ldasta tersi mayinlik bilan silanib turib, 1-holatga keladi). Qolgan "paxta" ijrochilari harakatlarni bajarib, katta umumiy doiraga, soat millari harakati bo'yicha keladilar.
- 69-takt** "Yulduzcha" tasviridagi 6 ta ijrochi o'ng oyoq uchida o'ng tomonga aylanadi, shu vaqtning o'zida o'ng qo'l 1-holat orqali 2-holatga keladi(3-qo'l holati) va yuz bilan aylana bo'yicha qolinadi. Oxirgi sanoqqa "yulduzcha" tasviridagi ijrochilar bir-birlarining yelkalariga kaftlarini 1-holatda qo'yadilar. Qolgan 4 ijrochi aylana bo'yilab o'ng tomonlari bilan burilib, qo'llarini ushlab oladilar.
- 70-73-taktlar** Aylana bo'yilab harakatlar: "yulduzcha" tasviridagi ijrochilar soat millariga qarshi tomonga kichik aylana bo'yilab katta aylanadilar, soat millari bo'yicha o'ng oyoq bilan,

“yonyo‘rg‘a” bilan, qo‘llar o‘sha holatda; bosh 1 ta taktga oldinga egiladi.

74-76-taktilar 70-73-taktilarning harakatlari takrorlanadi. “Yulduzcha” tasviridagilar yana bitta aylana bo‘ylab, katta aylanadagilar ham yana bitta aylanish qilib keladilar.

77-takt Katta aylanadagi qizlar oddiy qadamlar bilan sahna markaziga aylanani kichraytirib keladilar: qo‘llar avvalgi holatida, gavda va bosh to‘g‘riga qaratilgan. “Yulduzcha” tasviridagilar joylarida qoladilar.

78-79-taktilar Hamma ijrochilar (katta aylanava “yulduzcha”dagilar) o‘ng oyoqlarini 4-holatga, oyoq uchiga qo‘yadilar; so‘ng hamma asta-sekinlik bilan orqaga engasha boshlaydi, bosh o‘ngga qaragan holda, qo‘llar avvalgi holatda.

B. Terimchilar harakatlarini tasvirlovchi ijrochilar uchun harakatlar.

79 taktga mo‘ljallangan harakatlar “paxta”ni tasvirlovchilar bilan ijro etiladi.

1-2-taktilar Chiqish. Sahnaning chap tomondagi pardasi orqasidan bitta ijrochi quvonchli, oddiy qadamlar bilan 3- va 4-qatorlar orasidan yurib keladi, keyin 3-qatordagi 5-qiz orqasidan tomoshabin gaqarab, 6-holatga qarsak chalib, qo‘llar rasmiy holatda qoladi. Qiz diqqat bilan “ochilgan paxta”larga qaray boshlaydi.

3-5-taktilar “Terimchi” qiya yo‘nalish bo‘yicha sahna markaziga “rasmiy ufori” oyoq harakati bilan o‘ng oyoqdan boshlab, qo‘llar “bag‘baqa silash” (chap qo‘l 1-holatda), o‘ng qo‘l qo‘ldasta tersi bilan bag‘baqa tagidan silanib o‘tib, 1-holatga ochiladi, so‘ng harakat chap qo‘ldan qaytariladi; shu vaqtning o‘zida “terimchi” atrofidagi “paxta”larga qaraydi. 5-takt oxirida qiz sahna markazida 2-3-taktilar orasida tomoshabinga qarab to‘xtaydi. Oxirgi sanoqqa chap qo‘l oldindan belni quchadi, o‘ng qo‘l 6-holatga, kafti o‘ziga qaratilib, barmoqlar chapga qaraydi.

- 6-takt** Joyida. Oyoq uchida ozgina qadam qo'yib o'ng tomonga bir aylanish; o'ng qo'l oldindan tezlik bilan 1-holat orqali 2-holatga ko'tariladi.
- 7-takt** 6-takt harakati orqadan takrorlanadi; o'ng 1-holat orqali oldindan belni quchadi, chap qo'l 2-holatga ko'tariladi.
- 8-11-taktlar** "Terimchi" 2 tataktga sahna old qismiga, 1-qatorning 4-5-"paxta" ijrochilari o'rtasiga, tomoshabinga o'ng oyoqdan "rasmiy ufori" harakati bilan qarab keladi, 11-taktda "terimchi" chap tizzasiga o'tiradi va qo'llar 1-holatga keladi.
- 12-takt** "Qiyg'ir bo'yin" harakati bajariladi, oxirgi sanoqqa o'rindan turadi, qo'llar 1-holatda.
- 13-takt** Ijrochi o'ng tomonga chorak qism qayrilib, chap yelkasi bilan tomoshabin tomonga "paxta"larning 1-, 2-qatorlari orasidan sahnaning o'ng tomonidagi 1-pardasi tomon "rasmiy ufori" bilan keladi, qo'l harakati –"novda egilishi" (barmoq qarsillatish bilan o'ng tomondan 3-holat, chap tomonga 3-holatga mayinlik bilan o'rtada).
- 14-takt** O'ng oyoq uchida joyida turib bitta aylanadi, 6-holatda to'xtaydi, chap oyoq uchida, o'ng qo'l yuqorida 3-holatda turadi.
- 15-takt** Ijrochi qo'ldastani labiga yaqinlashtiradi (dugonalarini chaqirish maqsadida) takt oxirida qo'llar 6-holatdan salgina yuqorida turadi, chap qo'lining tirsagi ozgina bukilgan, kaft yuqoriga qaragan holatda bo'ladi.
- 16-17-taktlar** Qo'ldastalar bukilib, qo'llar chap tomonga 5-holatdan sal chaproqqa o'tkaziladi (paxta terishga chaqiriladi).
- 18-takt** "Terimchi" o'ngga yarim aylanish qilib, sahnaning chap tomonidagi oxirgi parda tomonga "rasmiy ufori" harakati bilan "paxta"larning 4-qatordagi 5-ijrochi oldida tomoshabinga o'ng yelka bilan qoladi.
- 19-22-taktlar** 14-17-taktlar harakatlari chap tomonga chap oyoq uchida aylanish bilan takrorlanadi. Oxirgi takt so'ngida qo'llar o'ng tomonga 5-holatning sal pastrog'iga o'tkazilib, bir vaqtning

o'zida ijrochi o'ng tomonga yarim aylanish qilib, tomoshabinga chap yelka bilan qoladi.

**23-24-
taktlar**

Qolgan 5ta "terimchi"ning chiqishi: ijrochilar sahna o'ng tomoning har bir pardasi orqasidan 1 tadan va chap tomondagi 1- va 2-parda orqasidagi "paxta" qatorlari orqasidan bir-birlariga qarab, yaqinlashmasdan to'xtaydilar, so'ng tomoshabinga qarab 2 ta pastki burchakka sahna orqa tomoni yo'nalishida 2 ta qiya yo'l bilan harakatlanadi; eng birinchi chiqqan "terimchi" chap tomondagi qiya yo'lga o'tib oladi. Oyoq harakati "rasmiy ufori", qo'l harakati "bag'baqa silash", o'ng oyoq va o'ng qo'ldan bajariladi. Oxirgi sanoqqa hamma "terimchi"lar "paxta" harakatini 6-harakatda bajaradi.

**25-
takt**

Harakat joyida bajariladi, oyoq 6-holatda, o'ng oyoq bilan urg'u beriladi, shu vaqtning o'zida qo'llar "novda egilishi" harakatini bajaradi (o'ngga, chapga).

**26-
takt**

Hamma "terimchi"o'ng oyoq uchida o'ng tomonga aylanadi; qo'llar 3-holatga (o'ng qo'l yuqorida) o'tadi.

**27-29-
taktlar**

Ijrochilarning o'tish tartibi: 1-"terimchi" chapga qayrilib soat mili yo'nalishi bo'ylab 1-qator "paxta"larning 2- va 3-qizlarini aylanib o'tadi. 2-"terimchi" o'ngtomonga qayrilib soat miliga qarama-qarshi yo'nalishda 1-qatorning 4-5-qizlarini aylani bo'tadi. 3-"terimchi" o'ng tomonga aylanib soat miliga qarama-qarshi yo'nalib 3-qatorning 1- va 2-qizlarini aylanib o'tadi. 4-"terimchi" chapga aylanib soat miliga qarama-qarshi yo'nalib 3-qatorning 6- va 5-qizlarni aylanib o'tadi. 5-"terimchi" o'ngga qayrilib soat mili yo'nalishi bo'yicha 4-qatorning 3-ijrochisini aylanib o'tadi. 6-"terimchi" chapga qayrilib soat miliga qarama-qarshi yo'nalishda 4-qatorning 5-ijrochisini aylanib o'tadi. Oxirgi taktning so'ngida "terimchilar" kichkina aylana hosil qilib aylana markaziga qarab qoladilar, oyoqlar rasmiy holatda, aylana markazida "paxta"larning 2-qatordagi 4-ijrochisi qoladi.

30-takt Joyida. Oyoqlar 2-holatga keladi, o'ng oyoq chap oyoq oldida ko'ndalang, bir taktning o'zida o'ng qo'l belni oldidan quchadi, chap qo'l 1-holatda qoladi.

31-takt O'ng oyoq uchida o'ng tomonga aylanish, o'ng qo'l keskin harakat bilan 6- va 1-holatlar orqali 2-holatga ko'tariladi. (3-holat). Oxirgi sanoqqa "terimchilar" qo'llarini 1-holat darajasida ushlaydilar. Yuzlari aylana yo'nalishi bo'yicha qaraydi.

32-35-taktlar "Terimchilar" chap oyoqdan "rasmiy ufori" harakati bilan soat mili yo'nalishi bo'yicha aylana bo'ylab yuradilar, qo'l harakati o'zgarmaydi.

36-38-taktlar "Terimchilar" yana avvalgi 2 ta qiya yo'lga tarqalishib ketadilar (o'ng qiya yo'l o'ng burchakdan sahna orqasigacha, chap qiya yo'l chap burchakdan sahna orqasigacha). Hamma ijrochilar ketayotgan tomonlariga qarab ketadilar.

Harakatlar tartibi:

1-"terimchi" o'ngga qayrilib, "paxta"larning 1-qatordagi 3-, 2-ijrochilarini soat mili yo'nalishi bo'yicha aylani bo'tadi;

2-"terimchi" chapga qayrilib, "paxta"larning 1-qatordagi 4-, 5-ijrochilarini soat milining yo'nalishiga qarshi aylanib o'tadi;

3-"terimchi" o'ngga qayrilib, "paxta"larning 2-qatordagi 3-, 2-ijrochilarini soat mili yo'nalishi bo'yicha aylanib o'tadi;

4-"terimchi" chapga qayrilib, "paxta"larning 2-qatordagi 5-, 6-ijrochilarini soat miliga qarshi aylanib o'tadi;

5-"terimchi" chapga qayrilib, "paxta"larning 3-qatordagi 3-, 2-ijrochilarini soat mili bo'yicha aylanib o'tadi;

6-"terimchi" o'ngga qayrilib "paxta"larning 3-qatordagi 4-, 5-ijrochilarini soat miliga qarshi aylanib o'tadi.

Oyoq harakati o'ng oyoqdan boshlab, "rasmiy ufori"; qo'l harakati "bag'baqa silash", o'ng va chap qo'ldan. Oxirgi sanoqqa hamma "terimchilar" tomoshabinga qarab qayrilib, oyoqlar 2-holatga, o'ng oyoq chap oyoqqa ko'ndalang keladi. Qo'llar 1-holatda.

- 39-takt** Oyoqlar holatini o'zgartirmaydi; o'ng qo'l oldidan belni quchadi, chapqo'l 1-holatda qoladi.
- 40-takt** Joyida aylanish: hamma "terimchilar" o'ng tomonga o'ng oyoq uchida – to'liq aylanish bajaradilar, o'ng qo'l 2-holatga keskin ko'tariladi (3-qo'l holati).
- 41-42-taktilar** Oyoqlar 2-holatda, o'ng oyoq chap oyoqqa ko'ndalang. Qo'llar tushirilgan qo'ldasta tersi bilan bag'baqaga yaqinlashadi, so'ng 6- 1-, 2-holatlar orqali yuz oldida "qo'li band" harakatiga yopiladi va bosh oldinga egiladi. Oxirgi sanoqqa tinish.
- 43-44-taktilar** Hamma "terimchilar" "qiyg'ir bo'yin" harakatini bajarib turib, boshlarini ko'taradi, qo'llar o'sha holatdan gavdadan uzoqroqda 6-holat darajasiga tushadi.
- 45-49-taktilar** Hamma "terimchilar" "rasmiy ufori" harakati bilan "paxta"larning 2-qatori o'rtasiga yo'nalish bo'ylab qarab keladi. Chap qo'l bilan etakni ushlab, o'ng qo'l bilan "paxta terish" tasvirlanadi (paxta terib etakka solinadi). Gavda va bosh ozgina oldinga egiladi.
- Harakat tartibi:*
- 1-"terimchi" chapga qayrilib, "paxta"larning 3-, 2-ijrochilarini soat mili bo'yicha aylanib o'tadi;
 - 2-"terimchi" o'ngga qayrilib, "paxta"larning 1-qatordagi 4-, 5-ijrochilarini soat miliga qarshi yo'nalishda aylanib o'tadi;
 - 3-"terimchi" o'ngga qayrilib, "paxta"larning 3-qatordagi 1-, 2-ijrochilarini soat mili bo'yicha aylanib o'tadi;
 - 4-"terimchi" chapga qayrilib, "paxta"larning 3-qatoridagi 6-, 5-ijrochilarini soat miliga qarshi aylanib o'tadi;
 - 5-"terimchi" o'ngga qayrilib, "paxta"larning 4-qatordagi 3-ijrochini soat mili bo'yicha aylanib o'tadi;
 - 6-"terimchi" chapga qayrilib, "paxta"larning 4-qatordagi 5-ijrochini soat miliga qarshi aylani bo'tadi. Oxirgi taktning so'ngida "terimchilar" kichkina aylana hosil qilib, aylanaga qarab, oyoqlar rasmiy holatda qoladi. "Terimchilar"

aylanmasi markazida, "paxta"lar 2-qatorining 4-ijrochisida qoladi.

**50-
takt**

Etakni ikki qo'l bilan ushlab, "terimchilar", paxta to'kish harakatini bajaradilar. Oxirgi sanoqqa "terimchilar" tezda tomoshabinga burilib oladilar.

**51-53-
taktlar**

Aylananing o'ng tomonidagi 3 ta "terimchilar" o'ng tomonga, o'ng oyoq bilan oddiy qadam bilan aylanadi, shu vaqtda aylananing chap tomonidagi 3 ta "terimchi" chap tomonga chap oyoq bilan aylanadi, keyin hamma "terimchilar" sahnaning pastki burchaklaridan sahnaning orqasigacha 2 ta qiya yo'lga tarqalib ketadi. Qo'llar 1- va 2-holatlar orqali yuz oldida "qo'liband" harakatiga yopiladi, bosh sekingina oldinga egiladi.

O'tish tartibi: toq sonli "terimchilar" o'ng tomonga qayrilib, o'ng qiya yo'l bilan yurib, tomoshabinga qarab bitta aylanish bilan oyoqlar rasmiy holatda qoladilar. Juft sonli "terimchilar" chap tomonga qayrilib, chap qiya yo'l bo'yicha qarab borib, tomoshabinga qarab bitta aylanish bilan oyoqlar rasmiy holatda qoladilar.

**54-
takt**

Qo'llar holatini o'zgartirmasdan, 6-holat darajasiga tushirib, bosh asta-sekin to'g'rilanib, "qiyg'ir bo'yin" harakati bajariladi.

**55-59-
taktlar**

"Rasmiy ufori" oyoq harakati bilan hamma "terimchilar" "paxta"larning 2-qatorining o'rtasiga keladilar. Chap qo'l ko'ylak etagini ushlaydi, o'ng qo'l paxta terimini tasvirlovchi harakat qiladi, gavda va bosh ozgina oldinga egiladi.

O'tish tartibi:

1-"terimchi" chapga qayrilib, soat mili bo'yicha "paxta" 1-qatorining 3-, 2-ijrochisini aylanib o'tadi;

2-"terimchi" o'ngga qayrilib, soat miliga qarshi "paxta" 1-qatorining 4-, 5-ijrochisini aylanib o'tadi;

3-"terimchi" o'ngga qayrilib, soat mili bo'yicha "paxta" 3-qatorining 1-, 2-ijrochisini aylanib o'tadi;

4-“terimchi” chapga qayrilib, soat miliga qarshi “paxta” 3-qatorining 6-, 5-ijrochisini aylanib o‘tadi;

5-“terimchi” o‘ngga qayrilib, soat mili bo‘yicha “paxta” 4-qatorining 3-ijrochisini aylanib o‘tadi;

6-“terimchi” chapga qayrilib, soat miliga qarshi “paxta” 4-qatorining 5-ijrochisini aylanib o‘tadi.

So‘nggi takt oxirida “terimchilar” kichkina aylana hosil qilib, aylanaga qarab qoladilar, oyoq rasmiy holatda bo‘ladi. “Terimchilar” aylanasi markazida “paxta”lar 2-qatorining 4-ijrochisi qoladi.

60-

takt

“Terimchilar” ikkala qo‘l bilan etakni ushlab, paxtani to‘kishni tasvirllovchi harakatni bajarishadi. Oxirgi sanoqqa “terimchilar” tezda tomoshabin tomonga qaraydilar, oyoqlar rasmiy holatda, qo‘llar 3-holatda, o‘ng qo‘l yuqorida qoladi.

61-62-

taktlar

“Terimchilar” aylanasi bitta to‘g‘ri chiziqli ochilib, sahna oldiga yo‘nalish bo‘yicha qarab, “paxtalar” orasidan yugurib o‘tadilar. Oyoq harakati “rasmiy ufori”, o‘ng oyoqdan boshlanadi, qo‘l harakati “uzum uzish” holatida.

63-64-

taktlar

“Rasmiy ufori” harakati bilan “terimchilar” sahna oldiga kelib, katta oraliq masofada turib, qo‘llar “novda egilish” harakatini bajaradilar. Oxirgi sanoqqa oyoqlar rasmiy: chap qo‘l belni oldidan quchadi, o‘ng qo‘l 6-holatda, kafti o‘ziga qaragan, barmoqlar chapga bo‘ladi.

65-

takt

O‘ng oyoq uchida o‘ng tomonga bir aylanish, shu vaqtda o‘ng qo‘l zarb bilan 1-holat orqali 2-holatga ko‘tariladi, chap qo‘l belda qoladi.

66-

takt

Chap oyoq uchida chapga bir aylanish, shu vaqtda o‘ng qo‘l belni oldidan quchadi, chap qo‘l 6-, 1-holatlar orqali zarb bilan 2-holatga ko‘tariladi.

67-68-

taktlar

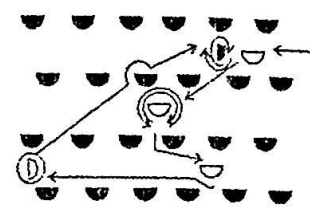
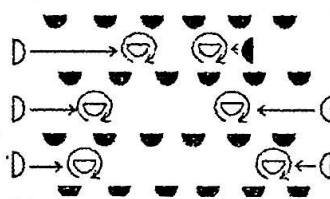
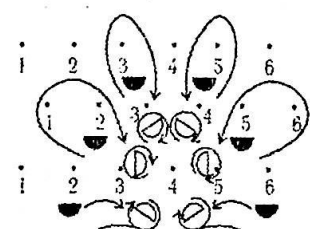
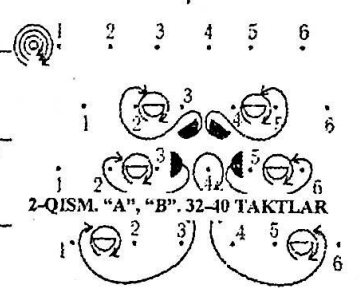
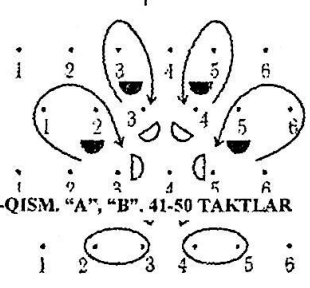
65-66-taktlar harakatlari takrorlanadi.

69-

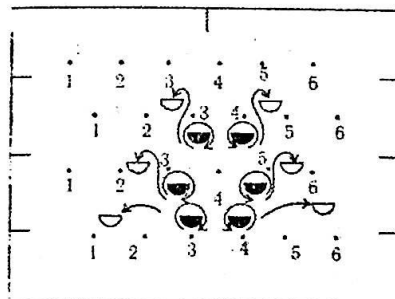
takt

O‘ng oyoq uchida o‘ng tomonga joyida bir yarimta aylanib, tomoshabinga orqasi bilan qoladi, o‘ng qo‘l zarb bilan 6-, 1-holatlar orqali 2-holatga chiqadi.

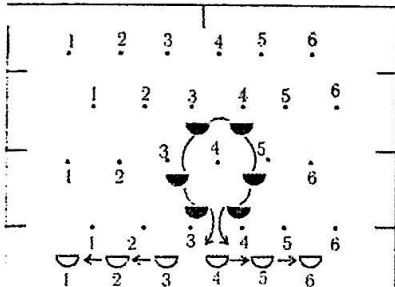
- 70-73-
taktlar** “Xirmon”da paxta yig‘ish tasvirlanadi. “Terimchilar” yon yurish bilan yarim aylanaga soat miliga qarshi yurishadi. (“paxta” 2 ta aylanada, katta va kichik “paxta”lar “terimchilar” atrofidan o‘tadi). Oyoq harakati “rasmiy ufori”, o‘ng oyoqdan boshlab yuriladi. Qo‘llar har bir taktning “bir” sanog‘iga rasmiy holatdan urg‘u bilan yuqoriga ko‘tariladilar, paxtalarni tashlayotgandek “ikki” sanog‘iga rasmiy holatga qaytadilar; “uch-to‘rt”ga harakat qaytariladi. Chap pastki burchakdagi “terimchi” yurishni boshlaydi, uning ortidan qolganlari ketadi.
- 74-76-
taktlar** “Terimchilar” yarim aylanadan o‘tganlaridan keyin, yana yon yurish bilan sahna oldiga keladilar, tomoshabinga orqalari bilan qoladilar. Oyoq harakati “rasmiy ufori”, qo‘llar 3-holatda, chap qo‘l yuqorida bo‘ladi. Oxirgi sanoqqa o‘ngga qayrilib, tomoshabinga qarab, oyoqlar rasmiy holatga keladi, qo‘llar 1-holatga ochiladi.
- 77-
takt** O‘ng oyoq uchida, o‘ng tomonga joyida bitta aylanib, “terimchilar” chap tizzaga o‘tiradilar, o‘ng oyoq chap tizza yoniga to‘liq keladi. Shu vaqtda qo‘llar 2-holat orqali kaftlar bilan o‘ng tizzaga tushadi, o‘ng kaft chap kaft ustiga tushadi, barmoqlar yon tomonga yo‘nalgan bo‘ladi.
- 78-
takt** “Terimchilar” turadilar, oyoqlar 2-holatga, o‘ng oyoq chap oyoqqa ko‘nadalang turadi, shu vaqtda qo‘llar “gulbargi” 6-holatda, barmoqlar qarsillatishi bilan, oldindan 2-holatga va 1-holatga ochiladi; takt yakunida o‘ng qo‘l oldindan belni quchadi, chap qo‘l 1-holatda qoladi.
- 79-
takt** “Yon yo‘rg‘a” harakati bilan joyida o‘ng tomonga o‘ng oyoq bilan 2 marta aylanish, qo‘llar o‘zgarmaydi.

 1-QISM. 1-66 TAKTLAR	 2-QISM. "A", "B". 1-22 TAKTLAR
1- ҚИСМ. 1-66 ТАКТЛАР	2- ҚИСМ. «А», «Б». 1-22 ТАКТЛАР
 2-QISM. "A", "B". 23-26 TAKTLAR	 2-QISM. "A", "B". 27-31 TAKTLAR
2- ҚИСМ. «А», «Б». 23-26 ТАКТЛАР	2- ҚИСМ. «А», «Б». 27-31 ТАКТЛАР
 2-QISM. "A", "B". 32-40 TAKTLAR	 2-QISM. "A", "B". 41-50 TAKTLAR
2- ҚИСМ. «А», «Б». 32-40 ТАКТЛАР	2- ҚИСМ. «А», «Б». 41-50 ТАКТЛАР

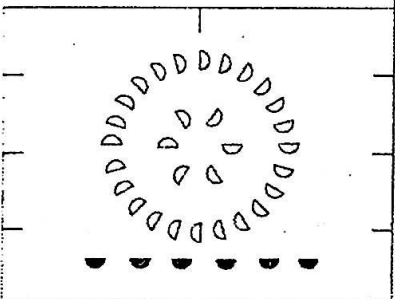
"TAXTA"

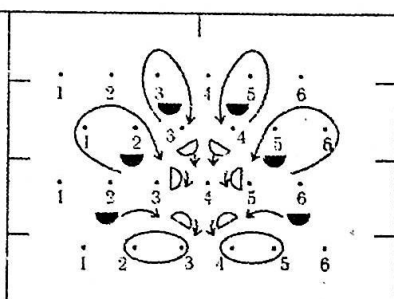
2-QISM. "A", "B". 51-54 TAKTLAR

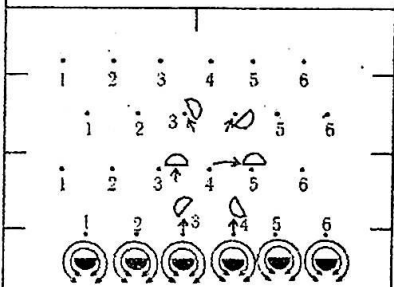
2-QISM. "A", "B". 61-64 TAKTLAR

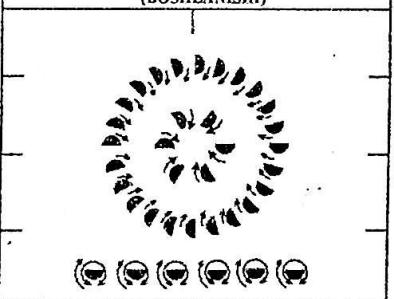
2-QISM. "A", "B". 65-68 TAKTLAR
(TUGASHI)

2-QISM. "A", "B". 55-60 TAKTLAR

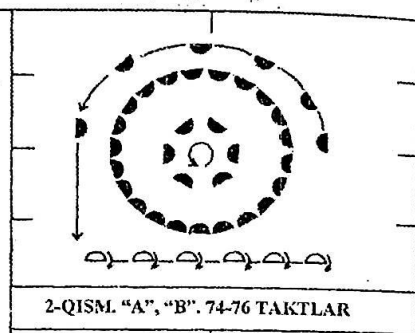
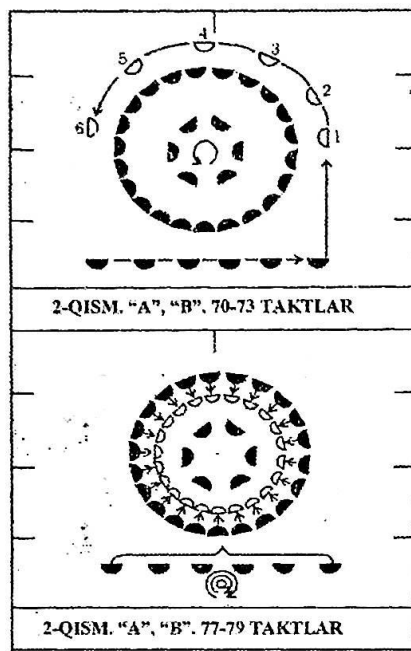

2-QISM. "A", "B". 65-68 TAKTLAR
(BOSHLANISHI)

2-QISM. "A", "B". 69 TAKT

"PAXTA"

PAXTA

Y.Rajabiy musiqasi

4-Mavzu. "JANON" raqsi

Musiq a o'Ichovi 2/4.

Xalq cholg'u asboblari orkestri jo'rligida ijro etilgan.

Libos: Iroqi do'ppi, qora baxmal jiyakli.

Oq ko'ylak, uzun, krepdeshin, ko'krak burma, uzun yengli, etagi kengaytirilgan, qora baxmal uzun yengil kamzul, parchadan gul yopishtirilgan. Etak tomoniga sariq parchadan xoshiya tikilgan, yenglarida ham sariq parchadan gullar tikilgan va lozimi xonatlasdan, jiyagi parchadan.

O'rtacha poshnali qora tufli.

Bezaklar: marjon, zirak, bilakuzuk.

Raqs harakatlari Farg'ona uslubida

I-shakl. Musiq a № 1. 20 takt

A. Chiqish.

1-2-3- Musiq a chalinadi.

taktilar

4-takt Raqqosa sahnaning uchinchi yon pardasidan tomoshabinga orqasi bilan chiqib, chapga "rasmiy ufori" bilan aylanib rasmiy holatda to'xtatadi (bir "i"ga chap oyoq, ikki "i"ga o'ng oyoqdan). Qo'llar birinchi holatdan "qo'lband" holatida. Bu holatda boshni oldinga egib, qo'llar bilan yopiladi.

5-takt "Qaychi" harakat bilan raqqosa orqa sahna markaziga
bir tomoshabinga orqa bilan yoni bilan yuradi: chap oyoq uchi va o'ng oyoq tovonni yerdan biroz ko'tarilib, chapga olib tovonlar bir-biriga tegadigan qilib harakatlanadi.

i O'ng oyoq uchi va chap oyoq tovonni yerdan ko'tarilib, chapga olinib, oyoq uchlari bir-biriga tegishi shart.

ikki i "Biri" ga harakatlar takrorlanadi. Bosh va qo'llar takt davomida holatini o'zgartirmaydi.

6-10- 5-takt harakatlari besh marta takrorlanadi, orqa sahna
taktilar markazida tomoshabinga orqasi bilan turiladi.

- 11-takt** "Qaychi" harakati bilan yonlama o'ng tomonga ikki marta yuriladi. bir "i" ga qo'llar ikkinchi holatdan keyin birinchi holatga ochiladi, ikki "i" ga esa ikkinchi holatga ko'tariladi, bosh birinchi holatda turadi.
- 12-takt** Chapga yonlama harakat bilan 11-takt harakatlari qaytariladi. Qiya chiziq yo'nalishi bo'yicha o'ng va chap quyi burchaklarga borib, qaytadi.
- 13-14-taktlar** 4 marta "rasmiy ufori" harakati chapga burilish bilan quyi o'ng burchakka qiya chiziq yo'nalishi: bo'yicha boriladi. O'ng qo'l 6-holatda, kaft yuqoriga qaragan, barmoqlar erkin, chap qo'l 1-holatda.
- 15-takt** Ikki marta "rasmiy ufori" harakati ta'zim bilan orqaga qaytiladi. O'ng qo'l ko'ksiga qo'yilib, chap qo'l rasmiy holatga keltradi. Tomoshabinga qarab qoladi.
- 16-18-taktlar** 13- 15-taktlar harakatlaridagi quyi chap burchakka borib qaytish takrorlanadi.
- V. Harakatlar joyida ijro etiladi.
- 19-takt** O'ng oyoq uchida o'ng tomonga bir yarimta to'liq aylanish. Qo'llar 3-holatga o'tadi, o'ng qo'l yuqorida. Tomoshabinga orqasi bilan turadi. Takt oxirida qo'ldastalar birlashtiriladi, kaftlar pastga qaraydi, barmoqlar yon-yonga, o'ng qo'ldasta chap qo'ldasta ustida.
- 20-takt** O'ng oyoq 2-holatda urg'u bilan qo'yiladi. Qo'ldastalar
- bir i** 19-takt holatida oldinga cho'ziladi.
- ikki i** Qo'llar o'sha holatning o'zida "o'ziga" tortiladi.
- "Bir i" harakatlari takrorlanadi.

II shakl. Musiqa № 2. 20 takt

A. Sahna oldi markaziga tomoshabinga orqa bilan yurish. Oyoq harakati "oqsatma", qo'l harakati "bag'baqa silash".

- 1-takt** O'ng oyoq uchi bilan orqaga urg'u bilan qadam qo'yiladi.
- bir i** O'ng qo'ldasta tersi bilan iyakka yaqinlashadi, chap qo'l 1-holatga ochiladi.

- ikki i** Chap oyoq to'lig'i bilan o'ng oyoq oldiga sirpanib keladi. Shu vaqtning o'zida o'ng qo'ldasta o'ng tomonga iyak tagidan o'tadi. Gavda va bosh orqaga o'ngroqqa salgina egiladi.
- "Bir i" dagi oyoq harakati takrorlanadi. O'ng qo'l 1-holatga ochiladi, kafti yuqoriga qaraydi.
- 2-takt** 1-takt harakatlari gavda va boshning orqaga chaproqqa egilishi bilan takrorlanadi. "Bag'baqa silash" harakati chap qo'ldan ijro etiladi.
- 3-8-taktlar** 1-2-taktlar harakatlari uch marta takrorlanadi va tomoshabinga orqa bilan qoladi.
- 9-takt** Joyida. O'ng tomonga o'ng oyoqdan qadam qo'yib ikkala oyoq uchida bir yarimta to'liq aylanish. Qo'llar 3-holatda, o'ng qo'l yuqorida. Tomoshabinga qarab qoladi. Takt oxirida qo'ldastalar birlashib, kaftlar pastga qaraydi, barmoqlar yon-yonga, o'ng qo'ldasta chap qo'ldasta ustida.
- 10-takt** Joyida. Oyoq 2-holatda. Qo'ldastalar ajralmagan holda oldinga cho'ziladi.
- bir i** Qo'llar shu holatda o'ziga tortiladi.
- ikki i** "Bir i" harakatlari takrorlanadi.

B. Sahna markaziga orqa bilan yuzi tomoshabinga qarab yurish. Oyoq harakati "nuqtali yurish". Gavda va bosh ozgina oldinga intilgan.

- 11-takt** O'ng oyoq uchidan orqaga qadam qo'yiladi, tizzalar erkin holatda, qo'llar 2-holat darajasida, qo'ldastalar bir-biriga qarab birlashadi, barmoqlar yon-yonga qaragan, o'ng qo'ldasta chap qo'ldasta ustida. Gavda oldinga orqaga o'ng tomonga kichik burilishi bilan to'lg'onadi.
- ikki i** O'ng oyoq to'liqqa tushadi.
- 12-takt** 11-takt harakatlari chap oyoqdan boshlab takrorlanadi, qo'ldastalar mayingina joyini almashtiradi. Gavda "bir i" ga orqag aoldinga chapgga kichik burilish bilan to'lg'onadi.
- 13-14-taktlar** 11-12- taktlar harakatlari takrorlanadi.

- 15-** Oyoq uchlarida orqaga qadam tashlanadi, tizzalar erkin,
takt gavda ozroq oldinga o'ngga burilish bilan orqaga
bir i chayqalishga jo'r bo'ladi.
ikki i O'ng oyoq to'liqqa tushuriladi.

V. Chap yelka bilan qiya chiziq bo'yicha quyi chap burchakka yuradi, oyoqlar "yon yo'rga" harakatini ijro etadi.

- 16-** O'ng oyoq to'lig'i bilan ozroq o'tirish bilan chapga qadam
takt tashlanadi.
bir i Chap oyoq uchi o'ng oyoq orqasiga qo'yiladi, o'ng qo'l
ikki i birinchi holatga ochiladi, chap qo'l birinchi va oltinchi
 holatdan keyin qo'ldasta tersi bilan iyakka keladi.
 "Bir i"ga oyoqlar harakati qaytaraladi, chap iyak bo'ylab
 "bag'baqa silash" harakati ijro etiladi.
- 17-18-** Ikki marta 16- takt harakatlari qaytariladi. Chap qo'l ikki takt
taktlar davomida ohista birinchi holatga qo'ldastalar tepaga qilib
 ochiladi, o'ng qo'l shu holatda turaveradi. Oyoqlar oltinchi
 holatda qoladi, chap oyoq uchida.

G. Chap tomonga to'liq "chalmashli tepib aylanish" ijro etiladi.

- 19-takt** Chap oyoq o'ng oyoq oldiga oyoq uchida urg'u bilan
 keladi, tizzala rbukiladi, qo'llar "gulbargi" harakatida
 kesishadi.
- bir i** O'ng oyoq sirpantirib oyoq uchiga qo'yiladi.
- ikki i** "Bir i"ga harakatlar takrorlanadi, shu bilan birga qo'llar
 birinchi holatga keladi.
- 20-takt** 19-takt harakatlari takrorlanadi, aylanish tugallanib,
 tomoshabinga qarab qoladi, oyoqlar rasmiy holatda:
 qo'llar takt davomida 1-holatda qoladi.
 Ikkita takt davomida "chalmashli tepib aylanish" harakati
 to'rt marta ijro etiladi.

III shakl. Musiqi № 3. 17 takt

“Kichik avj”. Sahna oldidan o‘ng pastki burchakka aylanish bilan borish.

- 1-takt**
bir i O‘ng oyoq uchidan yarim aylanish bilan qadam qo‘yiladi, tomoshabinga orqasi bilan qoladi. Chap oyoqning tizzasi bukilib, poldan oyoq uchi to‘piqqacha ko‘tariladi. O‘ng qo‘l chap tomondagi 5- holat orqali salgina silkinib 2- holatga ko‘tariladi, chap qo‘l 1-holatda qoladi (3- qo‘l holati)
- ikki i** Oyoq uchida chap, o‘ng va yana chap oyoqqa o‘tib, o‘ngga burilib tomoshabinga qaraydi, o‘ng qo‘l 1-holatga ochiladi.
- 2-3-**
taktilar 1-takt harakatlari 2 marta takrorlanadi.
- 4- takt** Joyida. Oyoqlar 6- holatga, chap oyoq uchida, tizzalar bukiladi. O‘ng qo‘l 1-2-holat orqali yuz oldidan ko‘ksigacha tushadi, kafti pastga, barmoqlari chapga qaragan (chap tomondagi 5- holat).Takt oxirida kichik tinish.
- 5- takt** Joyida. Oyoqlar holati o‘zgarmaydi. O‘ng qo‘ldasta titratma harakat bilan oldinga cho‘ziladi.
- bir i** O‘ng qo‘ldasta titratmasiz mayingina joyga qaytadi.
- ikki i** Gavda o‘ng qo‘l harakatini oldinga – orqaga to‘lqinlanib kuzatadi (“yurak toshqini” harakati).
- 6- takt** 5- takt harakatlari qaytariladi.
- 7-12-**
taktilar Pastki o‘ng burchakka yurish harakatlari davom etadi – 1-6- taktilar harakatlari takrorlanadi.
- 13-15-**
taktilar O‘ng oyoqdan o‘ng tomondagi past burchakka tomoshabinga qarab “yon yo‘rg‘a” harakati davom etadi. 13- taktga o‘ng qo‘ldasta tersi bilan iyak tagidan o‘tadi va 14-15- taktga 1-holatga ochiladi, chap qo‘l 1-holatda qoladi.

- 16-takt** Joyida. Oyoqlar 6- holatda, chap oyoq uchida, bir vaqtning o'zida 6- holatda qarsak, gavda salgina chapga buriladi.
- bir i** Qo'llar qarsakdan 3- holatga ochiladi, chap qo'l yuqorida, oyoqlar 2- holatga o'tadi, gavda tomoshabinga qarab buriladi.
- ikki i** Qo'ldastalar o'z oldida pastga qaragan holatda birlashadi, barmoqlaryon-yongaqaraydi, o'ngqo'ldastachapqo'ldastaustida.
- 17-takt** O'ng oyoq tizzasi bukilib, oyoq uchi to'piqqacha ko'tariladi, qo'ldastalar holatni o'zgartirmasdan o'ziga tortiladi.
- bir i** Rasmiy holatda o'ng oyoq to'lig'i bilan urg'u beradi, tizza keskin rostlanadi, qo'llar o'zidan to'g'riga cho'ziladi.
- ikki i** "Bir i" harakatlari takrorlanadi.

IV, shakl. Musiqi № 4. 20 takt

A. Qiya chiziq bo'ylab sahna markaziga yonlama yurish.

- 1-takt** O'ng oyoqdan chapga chalmashli qadam, chap oyoq to'voni biroz ko'tariladi, o'ng qo'l 1-holatga ochiladi, chap qo'ldasta tersi bilan yuzning chap tomonini berkitadi. Bosh pastga chaproqqa buriladi, gavda ozgina chapga engashadi.
- bir i** Tinish.
- ikki i** Chap-o'ng, chap oyoq uchlarida chapga qadam qo'yib yurish. Chap qo'l 6-holat orqali 1-holatga ochiladi, o'ng qo'ldasta tersi bilan yuzning chap tomonini berkitadi, gavda va bosh salgina chapga engashadi, yuz o'ng tomonga burilgan.
- 2-8-taktlar** 1-takt harakatlari 7 marta takrorlanadi.

B. Joyida chapga bir chorak aylanish bilan "chalmashli tepib aylanish" harakati.

9-takt O'ng oyoq orqasiga chap oyoq uchi urg'u bilan keladi, tizzalar bukiladi, qo'llar "gulbargi" harakatiga keladi, kaftlari o'ziga qaragan.

bir i O'ng oyoq tovonini o'ng tomonga sirpanib chiqadi.

ikki i "Bir i" harakati takrorlanadi, qo'llar 1-holatga ochiladi.

10-takt 9-takt oyoq harakati takrorlanadi. Chapga aylanib, oxirgi sanoqqa tizzalar rostlanadi. Takt davomida qo'llar 1-holatda bo'ladi, tomoshabinga qarab qoladi, oyoqlar rasmiy holatda.

V. Sahna markazida aylanishlar bilan yonlama harakatlar.

11-takt O'ng oyoqdan o'ng tomonga qadam qo'yib to'liq aylanish. Qo'llar 1-holatda. O'ng tomondagi pastki burchakka qarab qoladi, oyoqlar 6-holatda, chap oyoq uchida.

12-takt Harakat joyida bajariladi.

bir i 6-holatda sirpanma qarsak, o'ng qo'l chap qo'l ustidan sirpanadi.

Chap qo'l o'ng qo'l ustidan yana sirpanma qarsak.

ikki i Qarsakdan qo'llar 3-holatga keskin ochiladi. O'ng qo'l yuqorida, qo'ldastalar yarim musht holiga o'tadi.

6-holatda yarim o'tirish, chap oyoqu chida.

Tinish.

13-takt Harakat yarim o'tirish holida ijro etiladi.

bir i Gavda mayin oldinga to'liqinlanadi, qo'llar 3-holatda, o'ng qo'l yuqorida.

ikki i Gavda mayin orqaga to'liqinlanadi.

14-takt 13-takt harakatlari tizzalar rostlangan holatda takrorlanadi.

15-takt Chap oyoqdan chap tomonga qadamli to'liq aylanish bilan harakat (sahna markazidan chaproqqa), qo'llar 1-

- holatga o'tadi. Chap tomondagi pastki burchakka qarab qoladi, oyoqlar 6-holatda, o'ng oyoq uchiga qo'yiladi.
- 16-takt**
bir i Harakat joyida ijro etiladi.
6-holatda sirpanma qarsak, chap qo'l o'ng qo'l ustidan sirpanadi.
- ikki i** Qarsak o'ng qo'ldan takrorlanadi, qo'llar qarsakdan 3-holatga keskin ochiladi, chap qo'l yuqorida, qo'ldastalar yarim musht holatiga o'tadi.
6- oyoq holatida yarim o'tirish, o'ng oyoq uchiga qo'yiladi.
Tinish.
- 17-takt**
bir i Harakat yarim o'tirish holatida ijro etiladi.
Gavda mayin oldinga to'ldinlanadi, qo'llar 3-holatda qoladi, chap qo'l yuqorida.
- ikki i** Gavda mayin orqaga to'ldinlanadi.
- 18-takt** 17-takt harakati tizzalar rostlangan holatda takrorlanadi.
- 19-20-taktilar** Sahna markaziga yonlanma harakat – o'ng oyoqdan o'nga to'rtta "yon yo'rg'a" harakat ijro etiladi. Bir vaqtning o'zida chap qo'l 1-holatga ochiladi, o'ng qo'l "bag'baqa silash" harakatini ijro etadi va sekin-asta 1-holatga ochiladi, tomoshabinga qarab qoladi, oyoqlar 2-holatda.

V shakl. Musiqi № 5. 27 takt. "Katta avj"

- 1-4-taktilar** Sahna oldi markaziga o'ng tomonga aylanish bilan keladi – o'ng oyoqdan sakkizta qadamli aylanish, qo'llar 1-holatda, sahna oldi markazida tomoshabinga qarab qoladi, oyoqlar rasmiy holatda.
- 5-takt** Oyoqlar 6-holatda chap oyoq uchida tizzalar bukiladi, gavda va bosh oldinga mayin engashadi, qo'llar tizzaga tushadi, qo'ldasta kaftlari "o'ziga" qaratiladi, barmoqlar erkin holatda.

- 6-takt** Oyoqlar rasmiy holatga keladi, tizzalar, gavda va bosh rostlanadi. Katta va o'rta barmoqlar birlashib, kaftlari to'g'riga qaragan holda 2-holatga ko'tariladi.
- 7-10-taktlar** Oyoqlar rasmiy holatda, qo'llar yelkadan tirsakkacha "titratma" harakatini 2-holatda ijro etadi.
- 11-12-taktlar** Oyoqlar 2-holatga o'tadi, o'ng qo'l 7-holatga, chap qo'l ko'ksi ro'parasiga keladi.
- 13-16-taktlar** Joyida. Chapga to'rtta to'liq aylanish yarim qaychi oyoq harakati bilan, tomoshabinga qarab qoladi. Aylanish vaqtida chap qo'l sekin-asta 1-holatga ochiladi, oxirgi sanoqqa oyoqlar 6-holatga o'tadi, chap oyoq uchiga qo'yiladi, tizzalar bukiladi, qo'llar chap tomonga 5-holatga kaftlar pastga qaragan holatga keladi.
- 17-takt bir i** Oyoq harakati o'zgarmaydi, qo'l harakati "yurak toshqini".
- ikki i** O'ng qo'ldasta mayda titratma bilan oldinga cho'ziladi, chap qo'l 1-holatda qoladi.
- O'ng qo'l joyiga mayin quyiladi, chap qo'l 1-holatda qoladi, gavda takt davomida oldinga - orqaga to'liqinlanib turadi.
- 18-takt** Qo'llar 17-takt harakatini takrorlaydi, bir vaqtning o'zida ijrochi chap tizzaga o'tiradi.
- 19-takt** Harakat chap oyoqda o'tirib ijro etiladi. Chap qo'l 1-holatda, o'ng qo'lning katta va o'rta barmoq uchlari birlashib labga yaqinlashadi, qo'ldastalar uch - to'rt marta mayda titratma bilan "o'ziga, o'zidan tashqariga" harakatini ijro etadi, bir vaqtning o'zida gavda va bosh oldinga engashadi.
- 20- takt** O'ng qo'ldasta o'zidan tashqariga aylantirilib, kaft to'g'riga qaraydi va tersi bilan peshonaga qo'yiladi, gavda va bosh ozgina orqaga egiladi.

- 21-takt** O'ng qo'l 1- va 6-holatlar orqali o'tib, belni oldidan quchadi, chap qo'l 1-holatda qoladi, gavda va bosh o'ngga egiladi, takt oxirida kichik tinish.
- 22-25-taktlar** Ijrochi sekin-asta o'rnidan turadi, oyoqlar 6-holatga keladi, chap oyoq uchiga qo'yiladi, qo'llar holati o'zgarmaydi, bir vaqtning o'zida "yelka qoqish" harakati ijro etiladi: har taktning "bir"iga chap yelka orqaga, o'ng yelka oldinga: "ikki"ga o'ng yelka orqaga, chap yelka oldinga harakat ijro etiladi.
- 26-takt** Chap tomonga joyida "chalmashli urg'uli aylanish" oyoq harakati bilan to'liq aylanadi.
- bir i** Chap oyoq uchi bilan o'ng oyoq orqasiga "urg'uli harakat" bilan qo'yiladi, tizzalar bukiladi, qo'llar "gulbargi" harakatini ijro etadi.
- ikki i** O'ng oyoq o'ng tomonga tovoniga qo'yiladi. Oyoqlar bukilgan tizzalar bilan "bir i" harakatlarini takrorlaydi, qo'llar 1-holatga ochiladi.
- 27-takt** 26-takt oyoq harakatlari takrorlanadi va chapga aylanib tizzalar rostlanadi, qo'llar 1-holatda qoladi, takt oxirida tomoshabinga qaraydi, oyoqlar rasmiy holatda qoladi.

VI shakl. Musiqi № 6. 20 takt

A. Sahna markaziga orqasi bilan "sohta ufori" oyoq harakati bilan yurish.

- 1-takt** O'ng oyoqdan orqaga o'ngroqqa tomondan to'liqqa qadam qo'yiladi, tizza bukiladi.
- bir i** O'ng oyoq bukilgan tizzasi bilan o'ng oyoq tovonini orqasiga uchi bilan qo'yiladi, chap qo'l belorqasidan quchadi, o'ng qo'l ko'ksi ro'parasiga tushadi, qo'ldastani pastga tushiradi, gavda ozgina o'ngga bukiladi.
- ikki i** O'ng oyoqdan orqaga o'ngroqqa to'lig'i bilan qadam qo'yiladi, tizza rostlanadi, o'ng qo'ldasta o'zidan tashqariga burilib, kafti yuqoriga qaraydi va 2-holat orqali kafti o'ng tomonga qaratilib 1-holatga ochiladi.

Tinish.

2-takt

1-taktdagi "sohta ufori" harakati orqaga yurish bilan takrorlanadi, harakatlanuvchi qo'l – chap qo'l.

3-8-

taktlar

1-2-takt harakatlari uch marta takrorlanadi.

9-10-

taktlar

Joyida. O'ng oyoqdan o'ng tomonga "rasmiy ufori" harakati bilan aylanadi. Ijrochi sekin-asta qo'li bilan sochini olib o'zoldida ushlab turadi.

B. "Nuqtali yurish" harakati bilan sahna oldiga tomoshabinga qarab yuriladi.

11-takt

bir i

ikki i

O'ng oyoq uchidan oldinga qadam qo'yiladi, gavda salgina o'ngga buriladi, bosh ozgina chapga engashadi.

O'ng oyoq to'liqqa qo'yiladi, chap oyoq uchiga qo'yiladi, gavda og'irligi o'ng oyoqda.

12-takt

11-takt harakatlari chap oyoqdan takrorlanadi.

13-14-

taktlar

11-12-taktlarning harakatlari takrorlanadi, oyoqlar 3-holatda qoladi, chap oyoq uchiga qo'yiladi.

15-takt

Joyida. Sochlar uchlarini ushlagan holda qo'llar 1-holatga ochiladi, keyin o'ng qo'l yuz oldidan chap tomonga o'tib, bosh tepasida sochni ushlaydi va rasmiy holatga tushadi. Yuzy o'ng tomondagi pastki burchakka qaraydi. Takt oxirida kichik tinish.

16-takt

O'ng qo'l 1-holatga ochilib sochni orqaga tashlaydi, bosh o'ng qo'l harakatini kuzatadi. Takt oxirida kichi ktinish.

17-18-

taktlar

15-16-taktlarning harakatlari chap qo'ldan takrorlanadi.

19-takt

Joyida harakat davom etadi, oyoqlar 3-holatda: chap oyoq to'voni tushadi, o'ng oyoq urg'u bilan uchiga qo'yiladi, gavda va bosh ozgina oldinga engashadi.

bir i

O'ng tomonga chorak burilish, chap yelka tomoshabinga qaratilgan, oyoqlar 6-holatga keladi, chap oyoq uchi urg'u bilan qo'yiladi, qo'llar keskin 3-holatga ochiladi, o'ng qo'l yuqorida, yuzi chap qo'lga qaragan.

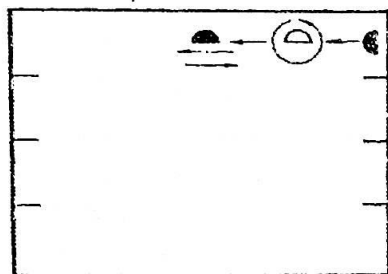
ikki i

Chap oyoq uchi urg'u bilan o'ng oyoq orqasiga chalmash keladi.

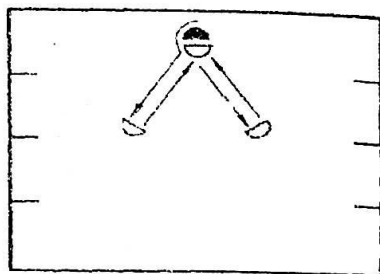
O'ng oyoq tovonni o'ng tomonga buriladi, bir vaqtning o'zida chapga yarim aylanish ijro etiladi (tomoshabinga o'ng yelka bilan), qo'llar 3- holatda, chap qo'l yuqoriga o'tadi, gavda va bosh salgina o'ngga engashadi.

20- takt

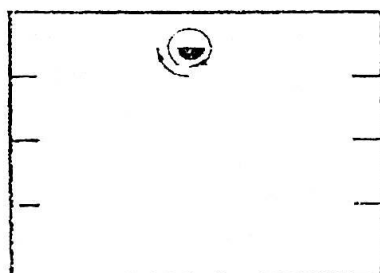
Chapga "chalmashli urg'uli aylanish" 2 marta 3 chorak aylanish bilan ijro etadi va gavda bilan bosh rostlanib tomoshabinga qarab qoladi.. Qo'llar gulbargi harakati orqali 1-holatga ochiladi, oyoqlar rasmiy holatda qoladi. Oxirgi sanoqqa "salom" ijro etiladi: o'ng qo'l 6- holat orqali kafti bilan ko'ksiga qo'yiladi, chap qo'l rasmiy holatga tushadi, gavda va bosh ozgina oldinga engashadi.

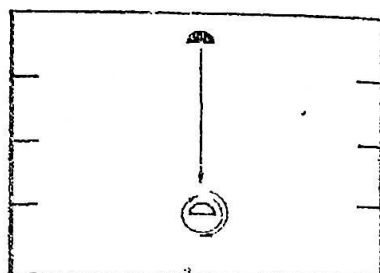
1-shakl. 1-12-taktlar

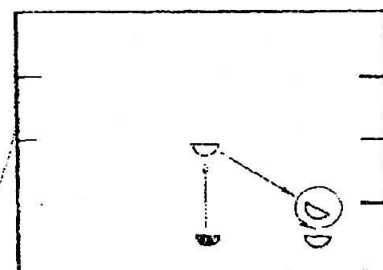
1-shakl. 13-18-taktlar

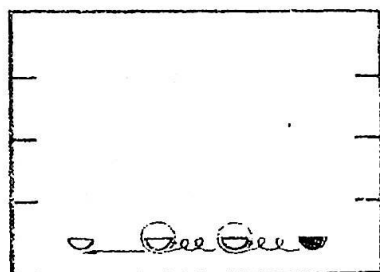
1-shakl. 19-20-taktlar

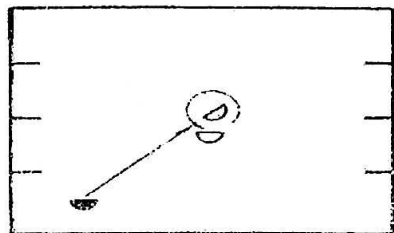
2-shakl. 1-10-taktlar

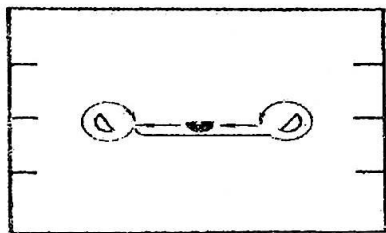
2-shakl. 11-20-taktlar

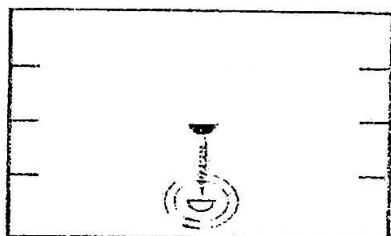
3-shakl. 1-17-taktlar

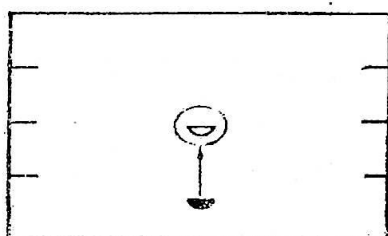
4-shakl. 1-10-taktlar

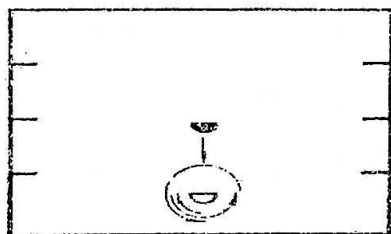
4-shakl. 11-20-taktlar

5-shakl. 1-27-taktlar

6-shakl. 1-10-taktlar

6-shakl. 11-20-taktlar

JANON

① M.M. ♩ = 96 - 100

M. Mirzayev musiqasi

The musical score for 'JANON' is composed of several staves. The first staff is in bass clef with a 2/4 time signature. The second staff is in bass clef with a 3/4 time signature. The third staff is in bass clef with a 4/4 time signature. The fourth staff is in bass clef with a 4/4 time signature. The fifth staff is in treble clef with a 4/4 time signature. The sixth staff is in treble clef with a 4/4 time signature. The seventh staff is in bass clef with a 4/4 time signature. The eighth staff is in bass clef with a 4/4 time signature. The ninth staff is in treble clef with a 4/4 time signature. The tenth staff is in treble clef with a 4/4 time signature. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

Handwritten musical score for a piece in G major, 4/4 time. The score consists of six staves. The first three staves are for the vocal line, and the last three are for the piano accompaniment. The lyrics "При поете слышала" are written under the fourth staff. The piece ends with a double bar line and repeat signs.

При поете слышала

5-Mavzu. "FARG'ONA RUBOIYSI" raqsi

"Farg'ona ruboiysi" – xalq yallasidir. Ushbu raqsdagi harakatlar jamlanmasi xalqning fe'l-atvorini, kayfiyatini lirik qahramon orqali aks ettiradi. "Fargona ruboiysi" - quvnoq, sho'x raqslardan.

Ruboiy so'zi bu o'rinda ikki hil ma'noda kelgan. Birinchisi - she'riy to'rtlik bo'lsa, ikkinchisi rubobda chalinadigan musiqadir. Raqs va uning kuyi ijro etilayotgan vaqtda tomoshabinga xuddi ariqda suv shildirayotganday va aynan bir joyda toshlarga, ariq chetiga urilayotganday yoki yo'lkadan oldinga qarab ketayotgan qizcha doim bir joyga kelib qolayotganday tuyuladi. Chunki raqs kuyi sho'x ohanglarda takrorlanib turadi.

Raqs xalq cholg'u orkestri va qo'shiq jo'rligida ijro etiladi.

Libos. Ro'mol, uning ustidan "tillaqosh" taqiladi.

Ko'ylak oq krepdeshindan, uzun, yenglari ham uzun, yoqali, bel burma, qo'sh etakli.

Beqasam xalat, uzun, olti bel qilib tikilgan, oldidan tugmalanadi, etagi keng, yenglari uzun, yoqali.

Lozim xonatlasdan, jiyak tikilgan. Oyoqda o'rtacha poshnali tufli.

Taqinchoqlar: marvarid, sirg'a va tumor.

BIRINCHI QISM

I shakl

Musiqi № 1. 6 takt

Musiqi № 2. 8 takt

Musiqi o'Ichami 4/4

Chiqish. Ijrochi sahnaning chap tomonidagi oxirgi yon pardadan chap tovon bilan, sahna orqasining markazi tomon yurib kelib, soat mili yo'nalishiga qarshi kichik davra qilib, tomoshabin tomon yuzlanadi va yurishni davom ettiradi. Oyoq harakati tovon bilan "ufo"ri". Chap qo'l 7-

holatda, o'ng qo'l 1-holatda. Gavda va bosh o'ng qo'l harakatini kuzatadi.

1-6-taktlarda musiqa chalinadi.

7-takt
bir i O'ng oyoq oldinga qadam qo'yadi, chap oyoq tizzasi bukilib, tovon ko'tariladi. Chap oyoq tizzasi bukilgan holda o'ng oyoq yoniga uchi bilan qo'yiladi.

ikki i O'ng oyoq tizzasi biroz bukilib, oldinga qadam qo'yiladi. Chap oyoq tovonni o'ng oyoq yonida sirpanib polga urilib, oldinga, sal yuqoriga ko'tariladi, tizzalar rostlanadi. O'ng qo'l "bir i", "ikki i"ga 6-holat orqali chap ko'krak tomonga yaqinlashib, kaftlar pastga qaraydi va shu holda yuz oldiga kelgach, kaftlar tashqariga burilib qo'l keskin yuz ro'parasigacha ko'tariladi.

uch i
to'rt i Oyoq harakati endi chap oyoqdan boshlanib, takrorlanadi. O'ng qo'l qarama-qarshi tomonlarga harakatlanadi, 1-holatga keskin qaytish bilan bajariladi. Gavda va bosh takt davomida o'ngga, chapga harakatlanib turadi.

8-14-
taktlar 7-takt harakatlarini yetti marta takrorlagan holda ijrochi sahna orqasining markazigacha kelib, soat mili yo'nalishiga qarshi harakatda kichik davra hosil qilib yuradi. Sahna orqasining markazida ijrochi o'ng tomonga qayrilib, tomoshabinga orqa bilan qoladi. Oyoqda rasmiy holatda qoladi, qo'llar 4-holatdan sal yuqoriroqqa chap tomonga o'tkazilgan, kaftlar bir-biriga ro'para, barmoqlar yuqoriga qaragan holatda.

II shakl

Musiqa № 3. 15 takt

Musiqao'Ichami 4/4

1-takt
Bir i Soat mili yo'nalishi bo'yicha (birinchisiga nisbatan) kichik davra qilib yuradi. Oyoq harakati "to'liq tepma".

2 i 3 i 4 i Chap oyoq kichik qadam bilan to'lig'icha bosiladi. Gavda orqaga, o'ngroqqa egiladi. Qo'llar holatini o'zgartirmagan

- holda qo'ldastalar o'ziga qaratilib keskin, qirrasi bilan bukiladi.
- 2-takt** O'ng oyoq chap oyoq yoniga to'liq qo'yiladi, dastalar
- 3-takt** o'zidan tashqariga yon qirrasi bilan bukiladi, gavda holati o'zgarmaydi.
- "Bir i" harakatlari 3 marta takrorlanadi, gavda holati o'zgarmaydi.
- 4-takt** 1-takt harakatlari davra bo'ylab yurib takrorlanadi. Sahna orqasining markaziga keladi.
- bir i** Sahna chap tomonining uchinchi yon pardasi sari 1-takt harakatlarini takrorlab kelib, o'ng tomonga xalqqa qarab bir aylanadi, oyoqlar rasmiy holatda qoladi.
- ikki i** Joyida.
- uch i** 6-holatda ko'ndalang qarsak (o'ng kaft chap kaft ustiga), qarsakdan so'ng qo'llar keskin rasmiy holatga tushadi, oyoqlar 3-holatga keladi, o'ng oyoq uchi bilan qo'yiladi.
- to'rt i** Qo'llar 1- va 2-holatlar orqali 7-holatga tushadi, kaftlar belga, barmoqlar pastga qaratiladi.
- 5-takt** "Yelka qoqish" harakati ijro etiladi: "bir i"ga chap yelka orqaga, o'ng yelka oldinga, "ikki i"ga o'ng yelka orqaga, chap yelka oldinga, "uch-to'rt i"ga harakat takrorlanadi.
- 6-takt** Sahnaning yuqori o'ng burchagi tomon chap yelka bilan, oyoq to'voni bilan "ufo" harakati ijro etiladi.
- bir i** O'ng oyoq to'liq qo'yilib, o'ng tomonga chorak aylanadi, chap tizza bukiladi, tovon ko'tariladi, qo'llar belning oldini quchadi. Chap oyoq uchi o'ng oyoq yoniga qo'yiladi.
- ikki i** O'ng oyoq tizzasi bukilgan holda to'liq qadam qo'yadi.
- uch i** Chap oyoq «sirpanma urg'u» harakati bilan o'ng oyoq yonida biroz yuqoriga ko'tariladi, tizzalar rostlanadi. Chap qo'l "ikki i"ga 6-holat orqali 1-holatga kaftlar yuqoriga qaragan holda qo'ldastalar asta ochiladi.
- to'rt i** Chap oyoqdan boshlab harakatlar to'la takrorlanadi, kaftlari yuqoriga qaratilgan, chap qo'l bel oldiga keladi. Gavda va bosh takt davomida qo'l harakatini kuzatib boradi.
- 7-8-taktlar**

9-takt

bir i

ikki i

uch i

to'rt i

10-takt

6-takt harakatlari ikki marta takrorlanadi, harakat chap tomonga bir aylanish bilan tomoshabinga qaragan holatda, sahnaning o'ng tomon yuqori burchagida tugaydi, oyoqlar 3-holatda, o'ng oyoq - uchida.

Joyida.

6-holatda ko'ndlang qarsak, qarsakdan so'ng qo'llar rezda rasmiy holatga tushadi.

Qo'llar 1- va 2-holatlar orqali, 7-holatga, barmoqlar pastga qaragan holatga tushadi, kaftlar belga qaragan.

bir i

ikki i

uch i

to'rt i

11-takt

"Yelka qoqish" harakati (yelkalar harakatining 1-varianti).

Sahna orqasining markazi tomon urg'u bilan bitta "ufo" harakati va chap oyoqdan chap tomonga chorak aylanish bilan kelinadi (tomoshabinga o'ng yelka bilan). Qo'llar 1-holat orqali belni oldindan quchadi.

Sahnaning orqa markazi tomon harakat davom etadi - o'ng tomonga "ufo" urg'u harakati bilan aylanadi, "bir i", "ikki i"ga o'ng oyoqdan, "uch i", "to'rt i"ga chap oyoqdan (hammasi bo'lib bitta to'liq aylanish).

12-13-

taktilar

14-15-

taktilar

Qo'llar "gul ochilishi" harakatini ijro etadi: "bir i", "ikki i"ga o'ng qo'l barmoqlari tushirilgan holda 2-holatga, keyin 1-holatga tushib, belni oldidan quchadi; "uch i", "to'rt i"ga harakat chap qo'ldan takrorlanadi. Gavda va bosh qo'l harakatini kuzatadi.

11-takt harakatlari 2 marta takrorlanadi. Sahna orqasining markazida tomoshabin tomon o'ng yelka bilan.

Joyida. O'ng tomonga o'ng oyoq bilan, bir marta chorak aylanish bilan, "ufo" urg'u bilan, tomoshabinga qaragan holda. Qo'l harakatlari o'zgarmaydi. Oxirgi sanoqda oyoqlar 6-holatga keladi, chap oyoq - uchida, tizzalar bukiladi. Qo'llar bir-biriga chalmashgan holda ko'krak oldida, kaftlar o'ziga qaragan, tirsaklar bukilgan, gavda va bosh ozgina oldinga engashadi.

1-tukt

bir i

III shakl

<i>ikki i</i>	<i>Musiqi № 4</i>
	<i>Musiqi o'Ichami 4/4. 20 takt</i>
<i>uch i</i>	Sahnaning yuqori chap burchagiga yon bilan harakat.
<i>to'rt i</i>	Bitta "yon yo'rg'a" harakati o'ng oyoqdan chapga to'liq
<i>2-3-</i>	qadam qo'yish bilan ijro etiladi, chap oyoq 6-holatda
<i>taktlar</i>	bo'ladi. Bir vaqtning o'zida qo'llar yarim musht bilan 1-holatga, qo'llar dastasining kaftlari yuqoriga qarab, ochilishiga gavda rostlanadi.
	"Yonyo'rg'a" (o'ng oyoq bilan chapga) harakati takrorlanadi, qo'llar qarama-qarshi tomonga harakatni ijro etadi, gavda salgina oldinga engashgan.
<i>4-takt</i>	
<i>bir i</i>	"Bir i", "ikki i" harakatlarining takrorlanishi.
<i>ikki i</i>	Takt davomida bosh o'ngga-chapga egilib turadi.
	1-takt harakatlari 2 marta takrorlanadi, sahnaning yuqori chap burchagiga tomoshabinga qarab, oyoqlar 6-holatda, chap oyoq uchda qoladi.
<i>uch i</i>	Qiya yo'l bilan sahna markaziga keladi.
<i>to'rt i</i>	Bitta "ufori" harakati, "sirpanma urg'u" bilan chap oyoqdan boshlanadi; o'ng qo'l 1-holat orqali 2-holatga, barmoqlar qirsillashi bilan qo'ldastalarni o'ziga qaratib, chap bel orqasiga kaftlar tersi bilan qo'yiladi. Gavda va bosh o'ng qo'l harakatini kuzatadi.
<i>5-6-</i>	
<i>taktlar</i>	Harakatning takrorlanishi o'ng oyoqdan bir vaqtda chap qo'l 1-holat orqali 2-holatga barmoqlar qirsillatilishi bilan ko'tariladi; qo'ldastalar kaftlar bilan o'ziga qarab aylantiriladi, o'ng qo'l bel orqasiga kaft tersi bilan qo'yiladi.
<i>7-takt</i>	Gavda va bosh chap qo'l harakatini kuzatadi.
<i>bir i</i>	
<i>ikki i</i>	4-takt harakatlari 2 marta takrorlanadi. Sahna o'rtasida tomoshabinga qarab qoladi, oyoqlar 4-holatda, chap oyoq oldinda. O'ng qo'l 1-holatda, chap qo'l 7-holatda.
<i>uch i</i>	Joyida chapga bitta to'liq aylanish.
<i>to'rt i</i>	
<i>8-takt</i>	Chap oyoq yerdan ozgina ko'tarilib, chap tomonga uchi bilan qo'yiladi. O'ng oyoq "sirpanma" urg'u bilan chap

- 9-takt
bir i tomonga uchi bilan qo'yiladi (bitta "nuqtali aylanish").
Qo'llar holatini o'zgartirmaydi.
- ikki i "Bir i" harakatlari 3 marta takrorlanadi.
- uch i 7-takt harakatlarini takrorlab, chap tomonga aylanish bilan
tugallanadi, qo'llar holati o'zgarmaydi. Oxirgi sanoqqa
to'rt i oyoqlar 5-holatda bo'ladi, chap oyoq oldinda, tizzalar
10-takt bukilgan.
- bir i Oyoqlar holati o'zgarmaydi, o'ng qo'ldasta qirrasi bilan
ikki i chap ko'ksiga asta yaqinlashadi, kaft pastga qaragan, gavda
uch i va bosh qo'l harakatini kuzatadi.
- to'rt i Oyoqlar holati o'zgarmaydi, o'ng qo'l 1-holatga ochiladi,
11-takt gavda va bosh o'ng qo'l harakatini kuzatadi.
- bir i Oyoqlar holati o'zgarmaydi, o'ng qo'ldasta qirrasi bilan
ikki i chap ko'ksiga asta yaqinlashadi, kaft pastga qaragan, gavda
uch i va bosh o'ng qo'l harakatini kuzatadi.
- to'rt i Qo'lining 6-holatida ko'ndalang qarsak, qarsakdan qo'llar 1-
12-13- holatga keskin ochiladi, kaftlar yuqoriga qaragan, bir vaqtda
taktlar chap oyoq yerdan ko'tarilib rasmiy holatga tushadi, tizzalar
rostdanadi.
- uch i Tinish.
- to'rt i Soat mili yo'nalishiga qarshi, yarim aylana bo'yicha sahna
12-13- orqasining o'rtasi tomon, yo'nalish bo'yicha harakat.
- 14-takt Chap oyoqdan urg'u bilan to'liq qadam, o'ng oyoq
taktlar "sirpanma" urg'u bilan chap oyoq yoniga rasmiy holatga
keladi (bitta "to'liq tepma" harakati). Qo'llar 1-holatda
bir i salgina orqada, kaftlar oldinga qaratilgan.
- ikki i Harakat 3 marta takrorlanadi.
- uch i Takt davomida bosh galma-galdan o'nga-chapga buriladi.
- to'rt i 11-takt harakatlari 2 marta takrorlanadi. Sahna orqasining
15-takt o'rtasida tomoshabinga qarab, oyoqlar 2-holatda.
- 16-takt Joyida.
- bir i Tizzalar bukiladi, qo'llar 1-holatda, kaftlar pastga qaratiladi.
Tizzalar rostdanadi, kaftlar yuqoriga qaratiladi, gavda va
bosh salgina o'ngga burilib, orqaga ozgina egiladi.

“Bir i”, “ikki i” harakatlari takrorlanadi, gavda va bosh salgina chapga va orqaga burilib, egiladi.

ikki i

14-takt harakatlari takrorlanadi. Tomoshabinga qarab, oyoqlar 2-holatda, oxirgi sanoqda qo'llar belni oldidan quchadi.

uch i

Sahna markaziga aylanib boriladi, oyoq harakati “sirpanma urg'u” bilan “ufori”.

to'rt i

O'ng oyoq bilan oldinga to'liq qadam qo'yiladi, chap oyoq tizzasi bukilib, tovonni yerdan ozgina ko'tariladi. O'ng qo'ldasta tushirilib, yuz o'sha 2-holatga ko'tariladi. Gavda va bosh o'ng qo'l harakatini kuzatadi.

**17-18-
taktlar**

Chap oyoq tizzasi bukilgan holda, o'ng oyoq yoniga uchi bilan qo'yiladi, o'ng qo'l kafti yuqoriga qaragan holda 1-holatga ochiladi. Gavda va bosh o'ng qo'l harakatini kuzatadi.

**19-takt
bir i**

O'ng oyoqdan oldinga va sal o'ngroqqa to'liq qadam qo'yiladi, tizza bukiladi; chap oyoq tovonni “sirpanm aurg'u” bilan oldinga, salgina yuqoriga ko'tariladi, tizzalar rostlanadi, o'ng qo'l oldindan belni quchadi. Gavda va bosh o'ng qo'l harakatini kuzatadi.

uch i

to'rt i

20-takt

Chap oyoq va chap qo'ldan harakatlar takrorlanadi, bir vaqtda o'ng tomonga bitta to'liq aylanish ijro etiladi.

16-takt harakatlari 2 marta takrorlanadi (ikkita to'liq aylanish): oyoqlar 2-holatda. Qo'llar 1-holatda, kaftlar yuqoriga qaragan. Sahna markazida tomoshabinga qarab qolinadi.

Joyida.

Tizzalar bukiladi, qo'llar 1-holatda, kaftlar pastga qaratiladi. Tizzalar rostlanadi, kaftlar yuqoriga qaratiladi, gavda va bosh salgina o'ngga va orqaga egiladi.

“Bir i” va “ikki i” harakatlari takrorlanadi, gavda va bosh salgina chapga va orqaga egiladi.

1-takt

bir i

19-takt harakatlarining takrorlanishi. Oxirgi sanoqqa oyoqlar 6-holatga keladi, o'ng oyoq uchi bilan qo'yilgan.

ikki i

O'ng qo'l kafti bilan bosh orqasiga qo'yiladi, chap qo'l 6-holatdan sal yuqoriroqda, kaftlar to'g'riga, barmoqlar yuqoriga qaratilgan.

uch i

to'rt i

IV shakl

Musiq a № 5

Musiq a o'Ichami 4/4. 19 takt

2-takt

"Avji"

3-takt

Sahna oldi markazi tomon tomoshabinga qarab yuriladi.

bir i

ikki i

O'ng oyoq to'g'riga, chaproqqa to'liq qadam qo'yadi, chap oyoq to'voni yerdan ko'tarilib, tizzalar bukiladi.

uch i

to'rt i

Chap oyoq uchida – 3-holatga o'tadi, tizzalar rostlanadi, gavda salgina o'ngga buriladi.

4-takt

Tizzalar 2 marta bukiladi va shu zahoti rostlanadi ("chalmashli yurish" yarim o'tirish bilan bitta harakat).

bir i

ikki i

"Bir i" va "ikki i" harakatlari chap oyoqdan, gavdaning salgina chapga qayrilishi bilan takrorlanadi. Takt davomida o'ng qo'ldasta kafti bilan bosh orqasiga qo'yiladi, chap qo'l 6-holatdan yuqorida, kafti to'g'riga, barmoq uchlari yuqoriga qaragan.

5-takt

biri

1-takt harakatlari takrorlanadi.

ikki i

1-taktning "bir i" va "ikki i" harakatlari takrorlanadi.

to'rt i

Chap oyoq o'ng oyoq yoniga, rasmiy holatga qo'yiladi. Qo'llar "gulbargi"dan 1-holatga kaftlar yuqoriga qaratib ochiladi, bosh salgina yuqoriga qaraydi.

Sahna orqasining markaziga orqasi bilan yuradi.

6-8-

taktlar

O'ng oyoq orqaga to'liq, chap oyoq o'ng oyoq yoniga rasmiy holatga qo'yiladi, qo'llar holati o'zgartirilmaydi.

9-takt

"Bir i"ga gavda salgina o'ngga, "ikki i"ga salgina chapga buriladi.

Tizzalar bukiladi va rostlanadi, bir vaqtda qo'llar belni oldidan quchadi, gavda salgina o'ngga, keyin chapga buriladi.

**10-takt
bir i**

“Chalmashli yurish” harakati bilan orqaga yuriladi.

O'ng oyoq o'ng tomonga uchiga qo'yiladi, bir vaqtda o'ng qo'l 1-holatga ochiladi.

**ikki i
uch i**

O'ng oyoq 5-holatga, ya'ni o'ng oyoq chap oyoq orqasiga to'liq qo'yiladi, tizzalar bukiladi, o'ng qo'l bel oldida. Gavda va bosh o'ng qo'l harakatini kuzatadi.

Chap qo'l va chap oyoq harakatlarining takrorlanishi. Gavda va bosh chap qo'l harakatlarini kuzatadi.

to'rt i

5-takt harakatlari 3 marta takrorlanadi.

**11-12-
taktlar**

Ijrochi o'ng oyoqdan orqaga to'rtta oddiy mayda qadam bilan, sahna orqasining markaziga kelib to'xtaydi, oyoqlar rasmiy holatda qoladi. Qo'llar sekin-asta 1-holatga,

13-takt

kaftlar yuqoriga qaragan holatga ochiladi. Gavda va bosh galma-galdan o'ngga-chapga egiladi.

bir i

ikki i

Soat mili yo'nalishiga qarshi kichik davra qilib yuradi.

uch i

to'rt i

Chap oyoq kichik qadam va urg'u bilan to'liqqa qo'yiladi va davra yo'nalishi bo'ylab aylanish bilan bir vaqtda oldida qarsak uriladi, barmoqlar yuqoriga qaragan holda gavda va bosh orqaga, o'ngroqqa egiladi.

**14-15-
taktlar**

16-takt

O'ng oyoq chap oyoq yoniga rasmiy holatga qo'yiladi, qo'llar qarsakdan mayinlik bilan ikki tomonga ochiladi, gavda va bosh orqaga, o'ngroqqa egiladi, (“to'liq tepma” oyoq harakati 1 marta ijro etiladi).

bir i

ikki i

Harakatlar 3 marta takrorlanadi.

uch i

to'rt i

10-takt harakatlari 2 marta takrorlanib, sahna orqasining markazida tomoshabinga chap yelkasi bilan qoladi, oyoqlar rasmiy holatda, qo'llar kaftlari pastga qaragan holda 6-holatda.

**17-18-
taktlar**

Sahnaning yuqori o'ng burchagiga tomoshabinga qarab chap yelkasi bilan yuradi. Bitta “rasmiyufori” o'ng oyoqdan. Qo'llar 6-holat orqali to'liqinli harakat bilan 5-holatga, o'ng tomonga o'tadi.

19-takt

Bitta “rasmiy ufori” chap oyoqdan, qo'llar 5-holatga chap tomonga o'tadi (qo'l harakati “yirik to'liqin”).

13-takt harakatlari 2 marta takrorlanadi va tomoshabinga qarab chap tomonga o'ng yelka yarim aylanadi; oyoqlar rasmiy holatga keladi, qo'llar belni oldidan quchadi.

1-2-taktlar Tomoshabinga o'ng yelka bilan sahna orqasining markaziga yuradi. "Sirpanma urg'u" bilan bitta "ufo" harakati chap oyoqdan boshlanadi. O'ng qo'l kafti pastga qarab, 1-holatga ochiladi, barmoqlar yarim musht holatida.

3-8-taktlar O'ng oyoqdan harakatlar takrorlanadi, chap qo'l 1-holatga, kafti pastga qaragan, barmoqlar yarim musht, bir vaqtda o'ng qo'l belga qaytadi.

16-takt harakatlari 2 marta takrorlanadi, sahna orqasining markazida harakat o'ng tomonga tomoshabinga qarab aylanish bilan tugaydi; oyoqlar 3-holatda, o'ng oyoq - uchida, qo'llar 1-holatga o'tadi.

6-holatda barmoqlar yuqoriga qaragan holda qarsak, qarsakdan qo'llar 1- va 2-holatlar orqali (yuz osha) rasmiy holatga keladi.

9-10-taktlar

IKKINCHI QISM

V shakl

Musiqi № 6

Musiqi o'Ichami 6/8. 22 takt

Sahna orqasining markazida. Oyoqlar 6-holatga o'tadi, chap oyoq - uchida, tizzalar bukilgan, bir vaqtda gavda salgina o'ngga buriladi, bosh chapga qaraydi va yuzning o'ng tomonida tezlik bilan oltita qarsak chalinadi.

11-takt Sahna markaziga soat yo'nalishiga qarshi yarim aylana qilib, yo'nalish bo'yicha yuzi bilan yuradi. Chapga yarim aylanib, soat mili yo'nalishi bo'yicha qayta yarim aylana bilan sahna orqasining markaziga, yo'nalish bo'yicha yuzi bilan yuradi. Oyoq harakati "to'liq tepma" chap oyoq bilan. Qo'llar 1-holatga o'tadi va oltita takt davomida harakat

12-takt

o'zgarmaydi. Harakatni o'ng tomonga bitta aylanish bilan tomoshabinga qarab tugatadi.

13-takt

Sahna oldining markazi tomon chap oyoqdan boshlab, oddiy qadamlar bilan yuradi. Qo'llar gavda oldida oddiy, keskin harakatlarni bajaradi. Oxirgi sanoqqa qo'llar tirsagi bukilib, yuz osha 2- va 1-holatlar orqali keskin ko'tarilib, 6-holatda barmoqlari yuqoriga qaragan holda qarsak chaladi, qarsakdan qo'llar 1-holatga yarim musht qilingan barmoqlar bilan ochiladi. Sahna oldi markazida tomoshabinga qarab qoladi, oyoqlar 6-holatda, chap oyoq - uchida.

14-takt

"Yon yo'rg'a" harakati bilan sahna oldidan o'ng tomondagi past burchakka tomoshabinga qaragan holda yuradi.

**15-16-
taktlar**

O'ng oyoqdan o'ng tomonga to'liq kichik qadam, chap oyoq 6-holatga oyoq uchiga qo'yiladi, tizzalar bukilib va rostlanadi. Qo'llar mayinlik bilan "gul bargi" harakatiga kelib, urg'u bilan 1-holatga, kaftlar pastga qaragan holda, yarim musht bilan ochiladi.

17-takt

Yuqoridagi harakatlarning takrorlanishi.

11-takt harakatlari takrorlanadi. Oxirgi sanoqqa chap qo'ldasta kafti bilan ko'ksiga qo'yiladi, o'ng qo'l 1-holatda kafti pastga qaragan holda qoladi. Sahnaning pastki o'ng burchagida oyoqlar 6-holatda, chap oyoq - uchida.

18-takt

Ijrochi chapga chorak burilish qilib, yarim aylana bilan soat mili yo'nalishi bo'yicha yuzi bilan sahna oldining markazigacha boradi.

**19-takt
bir, ikk i
uch, to'rt
besh**

Oyoq harakati - oddiy qadamlar bilan, chap oyoqdan yuriladi. Chap qo'l kafti bilan ko'ksiga yengil urishlar qiladi.

**olti
20-21-
taktlar**

13-takt harakatlari takrorlanadi. Sahna oldining markazida tomoshabinga qarab, oyoqlar 6-holatda, chap oyoq - uchida qoladi. Qo'llar 1-holatda, kaftlar pastga qarab, barmoqlar yarim mushtga yig'ilgan holda harakat bilan tugallanadi.

- 22-takt**
bir, ikki
uch, to'rt
besht
olti
- “Yon yo'rg'a” harakati bilan sahna chap tomonining past burchagiga yuriladi (11-takt harakatlari 2 marta takrorlanadi). Qo'llar har bir taktga “gul bargi” orqali 1-holatga, barmoqlar yarim musht va kaftlar pastga qaragan holda ochiladi. Oyoqlar harakatini 6-holatda, chap oyoq - uchida tugallaydi.
- Ijrochi o'ngga chorak aylanib, qiya yo'l bilan sahna markaziga tez qadamlar bilan, yo'nalish bo'yicha yuzi bilan o'ng oyoqdan boshlab yuradi. Markazga kelib chap tomonga burilib, tomoshabinga qarab qoladi. Oyoqlar 6-holatga keladi, chap oyoq - uchida. Qo'llar takt davomida 1-holatda, barmoqlar yarim mushtga yig'ilgan.
- 1-2-**
taktlar
- Joyida. Tizzalar bukiladi, bir vaqtda yuzining o'ng tomonida to'rtta qarsak chaladi. Takt oxirida qo'llar 1-holatga, kaftlar yuqoriga qaragan holatga ochiladi.
- Joyida aylanish - bitta to'liq aylanish o'ng tomonga o'ng oyoq bilan, uchta yon yo'rg'a” harakati oyoq to'liq, yerga tushishi bilan. Qo'llarning tirsaklari bukilib, tushirilgan qo'ldastalari bilan yelkalariga yaqinlashib, 1-holatga kaftlar yuqoriga qaragan holatda ochiladi.
- 3-takt**
- 4-takt**
bir
- Harakatlarning takrorlanishi.
- 19-takt harakatlari 2 marta takrorlanadi. Sahna markazida tomoshabinga qarab qoladi, oyoqlar 6-holatda, chap oyoq - uchida, qo'llar 1-holatda - kaftlari yuqoriga qaragan.
- ikki**
uch
to'rt
besht
olti
- Sahna orqasining markaziga orqasi bilan yurish.
- Chap oyoq uchidan orqaga urg'u bilan kichik qadam, o'ng oyoq “sirpanma” harakat bilan chap oyoq yoniga 6-holatga qo'yiladi (“oqsatma” harakati). Qo'llar 4-holatning o'ng tomonidan yuqoriga olib o'tiladi.
- 5-8-**
taktlar
- Oyoq harakatlari 2 marta takrorlanadi, qo'llar holati o'zgarmaydi.

VI shakl

Musiq a № 7

Musiq a o'Ichami 6/8. 16 takt

9-takt Ijrochi yonlarnasiga sahnaning chap pastki burchagi tomon qiya yo'nalishda, chap yelkasi bilan sakkizta "oqsatma" harakatini chap oyoqdan boshlab ijro etadi, bir vaqtda o'ng tomondan 4-holatning sal yuqorirog'ida barmoqlarini qirsillatadi.

bir

ikki

Ijrochi yo'nalishi bo'yicha chap tomonga yuzi bilan burilib, chap oyoqdan oddiy qadamlar bilan yurishini davom ettiradi, qo'llar 1-holatga, kaftlar yuqoriga qaratilib ochiladi.

"Shox" joyida.

uch

to'rt

Oyoqlar 3-holatda qoladi, chap oyoq - uchida, qo'l o'ng tomonda 4-holatda, gavda salgina o'ngga buriladi.

besh

olti

10-11-

taktlar

12-takt

Chap oyoqdan chapga bitta to'liq aylanish. Qo'llar "ikki" sanog'iga 3-holatga (chap qo'l yuqorida), "gul bargi", "besh"ga 6-holatga tez qarsak chalib (barmoqlar yuqoriga qaragan), 1-holatga - kaftlar pastga, barmoqlar yarim musht holatda ochiladi. "Shox"dan keyin tomoshabinga qarab, oyoqlar 6-holatda, chap oyoq uchida qoladi.

13-takt

bir, ikki

uch

to'rt

besh

olti

Ijrochi sahna oldidan yonlarnasiga sahnaning o'ng pastki burchagi tomon yuzi bilan tomoshabinga qarab "yon yo'rg'a" harakatini bajaradi. Qo'llar har bir taktning "bir - ikki - uch" sanog'iga "gul bargi" harakati va urg'u bilan 1-holatga kaftlar pastga qaragan, barmoqlar yarim musht holatda ochiladi; "to'rt - besh - olti" sanog'iga qo'llar harakati takrorlanadi. Sahnaning o'ng pastki burchagida tomoshabinga qaragan holda, oyoqlar rasmiy holatda, qo'llar chap tomonda 5-holatdan sal yuqorida qoladi.

14-15-

taktlar

Ijrochi o'ng tomonga burilib, yarim aylana yo'nalishi bo'yicha yuzi bilan sahna markaziga boradi.

16-takt

O'ng oyoq uchi bilan oldinga qadam qo'yiladi, tizzalar bukiladi, bir vaqtda chap oyoq "yalatma" harakati bilan yerdan ko'tariladi, oyoq uchi pastga qaraydi ("yalatma")

yurish harakati). Qo'llar chap tomonda 5-holatdan yuqorida barmoq qirsillatishi bilan, o'ng qo'ldastasi o'ziga urg'u berib aylanadi.

Chap oyoq uchi bilan oldinga qadam qo'yiladi, tizzalar bukilgan holda qoladi, bir vaqtda o'ng oyoq "yalatma" harakat qilib, oyoq uchi yerdan pastga qaragan holda ko'tariladi; qo'llar "bir - ikki" sanog'idagi harakatni takrorlaydi.

O'ng oyoqdan bitta "rasmiy ufori", tizzalar erkin, qo'l qirsillatishi 2 marta.

*1-takt
bir* 9-takt harakatlari 2 marta takrorlanadi. Sahna markazida tomoshabinga qarab, oyoqlar 6-holatda, chap oyoq uchida qoladi.

*ikki
uch* Sahna markazida harakat joyida: tizzalar bukiladi, bir vaqtda yuzning o'ng tomonida to'rtta qarsak uriladi; qarsakdan qo'llar 1-holatga, kaftlar yuqoriga qarab ochiladi.

to'rt Joyida aylanish.

*besh
olti* O'ng tomonga ikkita "yon yo'rg'a" harakati bilan, o'ng oyoqdan, tizzalar bukilgan holatda, oyoqlar to'liq yerga qo'yilib, to'liq aylanish ijro etiladi. Bir vaqtda tirsaklar bukilib, qo'ldastalar tushirilgan holda, qo'llar yelkalarga yaqinlashib, 1-holatga, kaftlar yuqoriga qaratilib ochiladi.

*2-4-
taktlar* Harakatlarning takrorlanishi.

5-takt 13-takt harakatlari 2 marta takrorlanadi. Sahna markazida tomoshabinga qarab qoladi, oyoqlar 6-holatda, chap oyoq - uchida, qo'llar 1-holatda, kaftlar yuqoriga qaragan.

6-takt Sahna orqasining markaziga orqasi bilan yuradi. Taktning har bir sanog'iga chap oyoq bilan kichik urg'uli qadam, o'ng oyoq "sirpanma" harakat bilan chap oyoq yoniga to'liq qo'yiladi ("oqsatma" harakati). Qo'llar "bir" sanog'iga o'ng tomon - 4-holatning yuqorirog'iga o'tkaziladi va takt davomida o'zgarmaydi. Sahna orqasining

olti
7-8-
taktlar

markazida tomoshabinga qarab to'xtaladi, gavda o'ng tomonga sal burilib, oyoqlar 6-holatda, chap oyoq uchida qoladi.

VII shakl

9-takt

Musiq a № 8

bir

Musiq a o'Ichami 6/8. 20 takt

ikki

"Nuqtali yurish" bilan sahna oldining markazga yonlamasiga yuradi. Chap oyoq uchi bilan chapga qadam qo'yiladi, chap yelka tomoshabinga buriladi.

uch

to'rt

bash

olti

Chap oyoq ozgina chapga suriladi, tovon tushiriladi; o'ng qo'l 2-holatga, chap qo'l 1-holatdan pastga o'tkaziladi.

10-takt

Chapga o'ng oyoq uchida chap oyoqqa chalmash qilib qo'yiladi.

11-takt

12-takt

O'ng oyoq biroz chapga qo'yiladi, tovon tushiriladi; qo'llar harakati o'zgarmaydi. Taktning har bir sanog'iga chap yelka ko'tariladi va tushiriladi ("yelka qoqish" harakati).

13-takt

bir

1-takt harakatlari 3 marta takrorlanadi, sahna oldining markazida chap tomonga bitta aylanib tomoshabinga qarab qoladi. Oxirgi sanoqqa oyoqlar 3-holatda, o'ng oyoq uchida qoladi; qo'ldastalar tashqi tomonga urg'uli aylanish bilan 2-holatga, kaftlari yuqoriga qarab qoladi.

ikki

Joyida. Oyoqlar holatni o'zgartirmaydi. Qo'ldastalar o'ziga qarab aylantirilib, "osmon" harakatiga ko'tariladi.

uch

Joyida o'ng tomonga bitta to'liq, aylanish.

to'rt

O'ng oyoq o'ng tomonga uchi bilan qo'yiladi, so'ng chap oyoq "sirpanma" harakat bilan o'ngga, (bitta "tepib aylanish" harakati); bir vaqtda qo'llar o'zidan tashqariga aylanib, gavda va bosh salgina o'ngga egiladi.

bash

olti

14-takt

Aylanishni davom ettirib, harakatlar takrorlanadi.

6-takt harakatlari 3 marta takrorlanadi, aylanish davometadi. Oyoqlar 5-holatda, o'ng oyoq oldinda,

15-takt tomoshabinga qarab qoladi. Oxirgi taktning so'ngida qo'llar belni oldidan quchadi.

bir Sahna orqasining markaziga orqasi bilan yuradi.

ikki O'ng oyoq uchi bilan o'ng tomonga qo'yiladi, o'ng
uch qo'l 1-holatga, yarim musht holatiga ochiladi.

to'rt O'ng oyoq chap oyoq orqasiga chalmash qilib, to'liq
qo'yiladi, tizzalar bukiladi ("chalmashli yurish"), o'ng qo'l
besht belga qaytadi.

olti Chap oyoq va chap qo'ldan harakatlar takrorlanadi.
Gavda va bosh takt davomida harakatlanuvchi qo'lni
16-takt kuzatadi.

9-takt harakatlari takrorlanadi.

bir, ikki O'ng oyoqdan oddiy qadam bilan orqaga yuriladi.
uch Qo'llar 1-holatga ochiladi. Kaftlar yuqoriga qaraydi.

to'rt Bu harakat sahna orqasining markazida bajariladi:
besht "shox" ijro etiladi - chap oyoqdan boshlab chap tomonga
olti to'liq aylanish. Takt oxirida oyoq 1-holatga qo'yiladi, qo'l
harakati 6-holatda qarsak bilan tugaydi va 4-holatga
ochiladi. O'ng tomonda, sahna orqasining markazida
qolinadi, gavda biroz o'ngga burilib, yuz tomoshabinga
qaraydi.

17-18-
taktlar Sahna markaziga yon bilan yurish.

19-20-
taktlar Chap oyoq tovonini bilan, kichik urg'uli qadam bilan
yonga qo'yiladi, tizza bukiladi va rostlanadi. O'ng oyoq
chap oyoqning yoniga sirpantirib to'liq qo'yiladi. Bir
vaqtning o'zida chorak aylanish o'ng tomonga bajariladi
(tomoshabinga chap yelka bilan). Qo'llar o'ng tomonga 4-
holatga keladi, o'ng qo'l qirsillatiladi.

Oyoq harakati 2 marta takrorlanadi, qo'llar holati
o'zgarmaydi.

13-takt takrorlanadi. Raqqosa sahna markaziga borib
chapga buriladi (tomoshabinga yuz bilan). Oxirgi sanoqqa
oyoqlar rasmiy holatga qo'yiladi, tizzalar bukiladi, qo'llar
belning oldi tomoniga qo'yiladi.

Sahna oldining markaziga qarab “chalmashli yurish” harakati bilan yuriladi.

O'ng oyoq o'ng tomonga - oldinga, uchi bilan olib kelinadi, tizzalar rostlanadi, so'ng o'ng oyoq to'liq chap oyoqning ustidan chalishtirilib, tizzalar bukiladi.

O'ng qo'l 1-holatga ochiladi, kaftlar musht holatda belga qaytib tushadi.

Harakatlar chap oyoq va chap qo'ldan takrorlanadi.

Gavda va bosh takt davomida harakat qilayotgan qo'lni kuzatadi.

Sahna oldining markazida tomoshabinga qarab qolinadi. Oyoqlar 3-holatda, o'ng oyoq uchi bilan qo'yilgan.

Joyida. “Sekin shox” - chapga chap oyoq bilan ijro etiladi.

Qo'llar 6-holatga ochiladi, kaftlar bir-biriga qaraydi, barmoqlar yaqinlashgan. Gavda biroz chapga buriladi, bosh qo'lga egiladi.

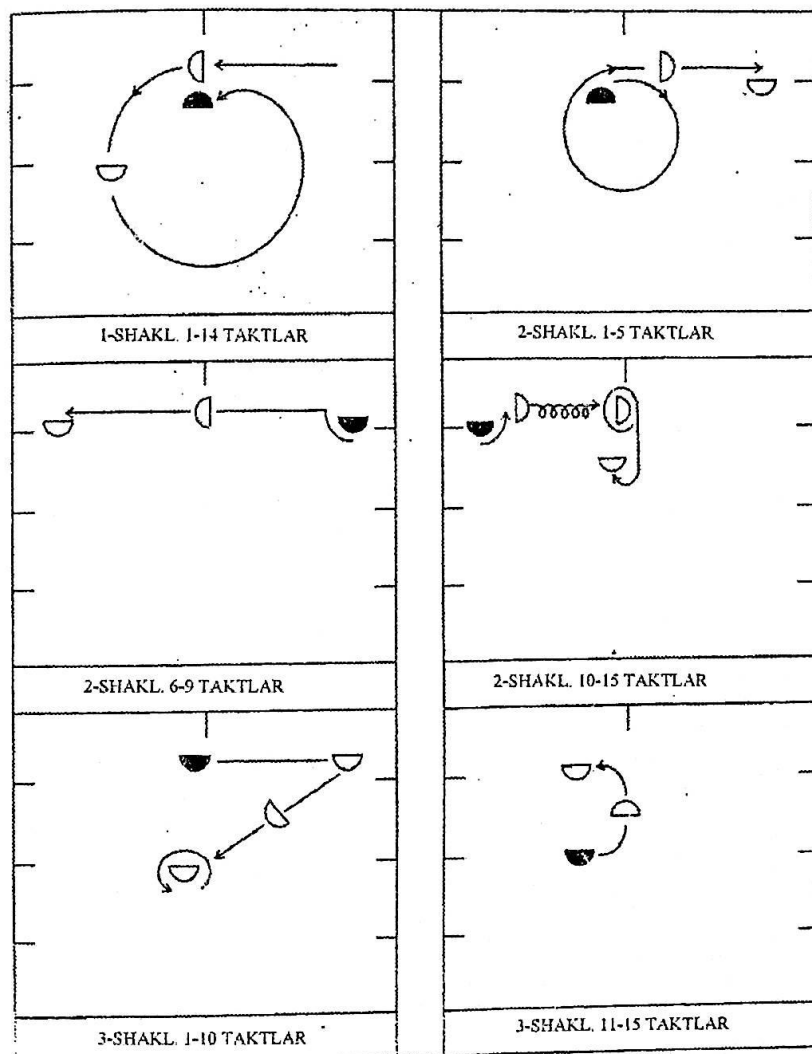
Oyoq 3-holatga keladi, chap oyoq uchida, gavda biroz o'ngga, bosh chapga qaraydi. Qo'llar 4-holatga, o'ngga olib o'tiladi.

Tinish.

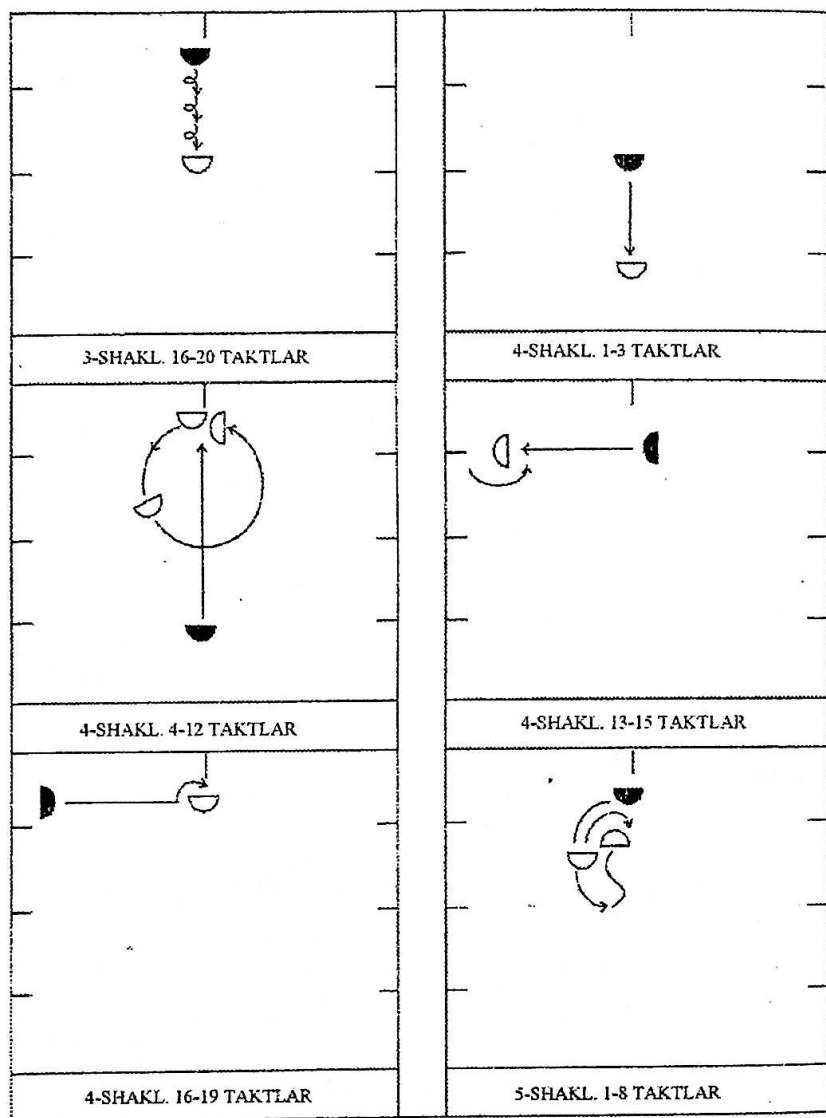
“Shox” qaytariladi. Chapga chap oyoq bilan to'liq aylanish. Qo'llar ikki takt davomida 3-holatga olib kelinadi (chap qo'l yuqorida), “gul bargi” o'zining oldida, so'ng 3-holatga olib kelinadi (o'ng qo'l yuqorida). Tomoshabinga qarab qolinadi.

“Salom” ijro etiladi: chap qo'l rasmiy holatga tushiriladi, o'ng qo'l 1- va 6-holatlardan ko'ksiga qo'yiladi, bosh va gavda oldinga mayin egiladi.

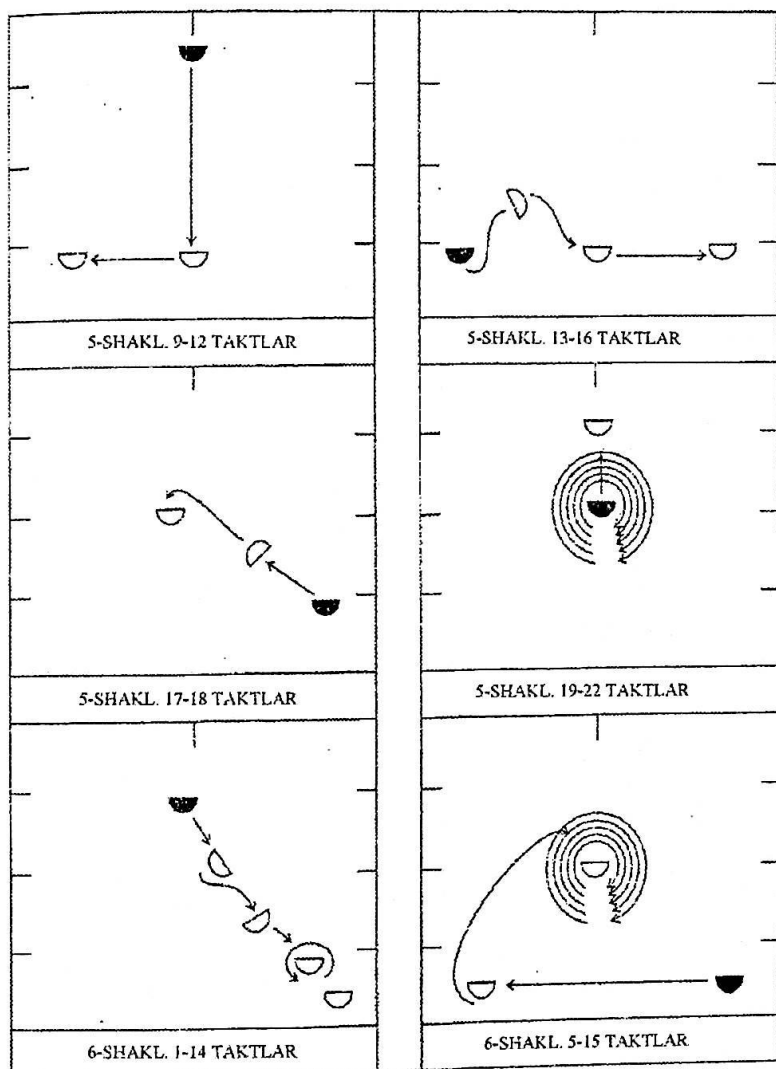
"FARG'ONA RUBOIYSI"

“FARG‘ONA RUBOIYSI”

"FARG'ONA RUBOIYSI"

“FARG’ONA RUBOIYSI”

	
6-SHAKL, 16 TAKT	7-SHAKL, 1-4 TAKTLAR
	
7-SHAKL, 5-8 TAKTLAR	7-SHAKL, 9-12 TAKTLAR
	
7-SHAKL, 13-15 TAKTLAR	7-SHAKL, 16-20 TAKTLAR

"FARG'ONA RUBOIYSI"

O'zbek xalq qo'shig'i

6-Mavzu. "Bahor" valsi

Musiqqa o'ldhovi 3/4

Xalq cholg'u ansambili jo'rligida, 25 ta ijrochi raqsga tushadi.

Liboslari:

Boshning o'ng tomonida matodan ishlangan o'rik guli shohi taqib qo'yiladi. Ko'ylaklari bel burma ochpushti rangli kaprondan tikilgan o'ng yengi va ko'ylakning belidan etagigacha o'rik gulining rasmi tushirilgan. Ko'ylakning belidan boshlab yubka tagidan 2 ta yubka tikilgan biri pushti ikkinchisi oq. Ko'ylak ustidan yengsiz nimcha uzunligi belgacharangi och yashil rangda oldi va orqa tomonida o'rik guli rasmi tushirilgan. Lozimi och yashil rangda pochasiqa jiyaktikilgan. Oyoq kiyimi oq tufli poshnasi bor. Qo'llarida gullagan o'rik guli shohi bilan.

I shakl 28 ta takt

Ijrochilar sahna o'rtasida ikkita doira shaklida bir birlariga jipslashgan holda yuzlari bilan doira shakli tashqarisiga qaraydi. Tashg'i doirasida 14 ta ijrochi, ichki doirada 10 ta ijrochi, bitta ijrochi doira markazida turadi (tomoshabinga yuzi bilan turadi). Ijrochilar oyoqlari rasmiy holatda turadi. Tashqari doiradagi ijrochilar o'z oldilarida gullagan shohni ushlab turadilar: ichkari doiradagi ijrochilar o'ng qo'llari 2-holat darajasida gullagan shohni turadilar, chap qo'llari rasmiy holatda. Doira o'rtasidagi ijrochi o'ng qo'li 2-holatdan yuqoriroqda gul shog'ini ushlab turadi, chap qo'li rasmiy holatda. Ijrochilarni bo'yolarini bir tekisda tanlash kerak.

1-4-taktlar

Musiqaning kirish qismi chalinadi, bir vaqtning o'zida parda ochiladi, hamma ijrochilar yuqorida bayon qilingan pozada turadilar.

5-12 - taktlar

Qo'llar va oyoqlar holatini o'zgartirmaydi. Hamma ijrochilar "tebranish" harakatini bajaradilar. To'liq tanasi bilan o'ng tomonidan boshlab tebranadilar.

13-20- taktlar

Hamma irochilar to'liq tanasi bilan tebranishni davom ettiradilar, qo'llari ham holatini holda shohlarini titratib davom etadilar.

21-28- taktlar

hamma ijrochilar "rasmiy ufori" oyoq harakati bilan bitta katta doira shakliga chiqib keladilar. Yuzlari tashqari tomonlarga qaragan, qo'llar o'z oldilarida gullagan shohni ushlab yuradilar: tashqari doira shakli oldi tomonidan 10 ta ijrochi qizlar (5 tasi chapdan, 5 tasi o'ngdan) katta doiraning oldingi tomonidan qolgan 4 ta ijrochi qizlar (2 tadan ikki tomonidan) o'ng va chap yuqori burchaklari tomon boradilar. Ichkari doiradagi oldi tomonga qaragan ijrochilar (o'ngdan chapga 3 tadan) katta doiraga kelib qo'shadilar. Qolgan 5 ta ijrochi sahna orqasiga katta doiraga borib qo'shiladilar. So'nggi taktning oxirida hamma ijrochilar chap tomonlariga burilib, doira shakli yo'nalishi bo'yicha soat millari yo'nalishiga qarshi, oyoq holati rasmiy, chap qo'l 7-holatga tushadi, o'ng qo'l 2-holatda shohni ushlaydi.

II shakl 32 ta takt

1-3-taktlar

Joyida ijrochilar uchta to'liq aylanadilar, chap oyoq har aylanishdan oldin tizzasi bukilib, poldan uzili uchi bilan aylanish tuguanda rasmiy holatga tushadi, aylanish vaqtida o'ng oyoq uchiga ko'tariladi.

4-takt

(bir-ikki-uch) Tizzalar ozgina bukiladi, chap 1-holatga ochiladi. Tizzalao rostlanadi, ijrochilar oyoq uchlariga ko'tariladilar, chap qo'llari 2-holatga ko'tariladi.

5-16-taktlar

Ijrochilar soat millari yo'nalishiga qarshi "ufori" oyoq harakati bilan (oyoq uchlarida) o'ng oyoqdan boshlab yuradilar. 5-takt boshida o'ng qo'l 1-holatga ochiladi, chap qo'l 7-holatga keladi, gavda va bosh ozgina oldinga egiladi, yuzi bilan o'ng qo'lga qaragan.

17-19-taktlar

Joyida ijrochilar o'ng tomonga uch marta to'liq aylanadilar (oyoq uchlarida); har bir aylanishdan oldin chap oyoq yerdan ozgina ko'tariladi, tizzasi bukiladi, oyoq uchi erkin aylanish oxirida rasmiy holatga qo'yiladi. Chap qo'l 7-holatda qoladi, o'ng qo'l 2-holatga ko'tariladi.

20-takt bir, ikki uch

Tizzalar biroz bukiladi, chap qo'l birinchi holatga ochiladi. Tizzalar rostlanadi. Bir vaqtda ijrochilar oyoq uchlariga ko'tariladilar, chap qo'l 2-holatga o'tadi.

21-28-taktlar

"Ufori" oyoq harakati bilan oyoq uchlarida doira yo'nalishi bo'yicha yurishni davom ettiradilar. 21-taktning boshlanishida o'ng qo'l 1-holatga, chap qo'l 7-holatga boradi, gavda va bosh salgina oldinga egiladi. Yuzi bilan o'ng qo'lga qaraydi. Oxirgi taktning oxirida ijrochilar doira markaziga (yuzi bilan) chap yelkalari bilan burilib to'xtaydilar, oyoqlari uchlarida 1-holatda qoladi, rasmiy holatga tushadi.

29-32-taktlar

Doira shakli markaziga qarab yuradilar va doira kichiklashadi. (Ufori) oyoq harakati o'ng oyoqdan boshlanadi. 29-taktda gavda va bosh oldinga egiladi, qolgan 3 taktga sekin asta rostlanadi, bir vaqtda qo'llar 6-holat orqali yuqoriga ko'tariladi.

III shakl 16 ta takt

1-6-taktlar

Ijrochilar soat millari yo'nalishi bo'yicha o'ng tomonga aylanib, beshtadan beshta yulduzcha shaklga boradilar. Oyoq harakatlari oyoq uchlarida "ufori". Yulduzcha tasvirlari umumiy doira shaklida joylashgan: bittasi sahna markazida, ikkitasi yuqori

burchaklarning pastrog'ida, yana ikkitasi-pastki burchaklar yuqorirog'ida bir birlariga masofalari juda katta bo'lmagan holda, pastki yulduzchalar joylashuvi yaqinroq. Harakatni birinchi raqamli ijrochilar boshlaydilar (tasvirga qarang); bir vaqtning o'zida ijrochilarning o'ng qo'llarida shohchalari bilan 1-holatdan pastroqqa tushadi-yulduzchalarning markaziga qaratib; chap qo'l bitta taktga yuz oldiga tushadi, barmoqlari bilan o'ng qo'lga yaqinlashadi va yana bir taktga 1-holatga ochiladi.

7-12-taktlar

“Yulduzchalar” soat millari yo‘nalishi bo‘yicha aylanib yuradilar, sekin asta umumiy doirani kengaytirib boradilar, oyoq va qo‘l harakatlari o‘zgarmaydi. 12-taktda ijrochilar yulduzcha shaklidan, beshta quyosh nurlaridan, to‘g‘ri chiziqlar hosil qiladilar; harakatni birinchi raqamli ijrochilar boshlaydilar. Ijrochilar yuzlari bilan sahna markaziga qarab turadilar. 12-taktning oxirida ijrochilar qo‘llarini rasmiy holatga tushiradilar, gavda va bosh ozgina oldinga egiladi.

13-16-taktlar

5 ta chiziqlar tasvirini o‘zgartirmagan holda sahna markaziga yaqinlashib boradilar, birinchi raqamli ijrochilar boshlab boradilar. Oyoq uchida “ufo” harakatlari, qo‘llari rasmiy holatdan 6-holat orqali yuqoriga, kaftlari yuqoriga qaragan holda sekin asta ko‘tariladi. Gavda va bosh qo‘l harakatlarini kuzatadi.

IV shakl 12 ta takt

1-12-taktlar

Harakat doira shakli bo‘yicha davom etadi, yuzlari bilan yo‘nalish bo‘yicha: birinchi, uchinchi va beshinchi raqamli ijrochilar oraliq masofani ushlagan holda, soat millari yo‘nalishi bo‘yicha, ikkinchi, to‘rtinchi raqamli ijrochilar soat millariga qarshi

yuradilar. Oyoq uchida “Ufori” harakati o’ng oyoqdan boshlanadi. Birinchi raqamlilar shohchani o’ng qo’llaridan ikkinchi holatda, qolganlari o’z oldilarida ushlaydilar. Hamma ijrochilarning chap qo’llari 7-holatda bo’ladi. Birinchi raqamli irochilar ikki to’liq doira bo’yicha yurib kelib o’z joylariga qaytadilar. Qolgan ijrochilar doira bo’yicha bir marta aylanib keladilar. Harakat doira markaziga qarab to’xtaydi, oyoqlar rasmiy holatda, qo’llar 4-holatda.

V shakl. 16 ta takt

Hamma ijrochilar 5 ta chiziqlardan, 5 ta parallel chiziqlarga 5 tadan yurib boradilar. Harakatni birinchi raqamli ijrochilar boshlab beradilar. Birinchi, uchinchi va beshinchi chiziqlar uchta qatorga o’ng yelkalari bilan tomoshabinga keladilar. Bir vaqtda ikkinchi, to’rtinchi chiziqlar tomoshabinga chap yelkalari bilan keladilar. Kelganlaridan so’ng hamma ijrochilar tomoshabinga yuzlari bilan buriladilar. Oyoq harakatlari “tizza egilish ufori”.

- 1-takt** O’ng yelka bilan kelayotgan ijrochilar o’ng
bir oyoqdan boshlab yuradilar, chap oyoq tovonni poldan ko’tariladi, tizzalar ozgina bukiladi.
- ikki** Chap oyoq uchi bilan o’ng oyoq orqasiga qo’yiladi.
- uch** O’ng oyoq salgina oldinga suriladi, chap oyoq uchi bilan qoladi, tizzalar rostlanadi. Qo’llar takt davomida o’z oldida “gulbargi” harakatiga keladi. Bir vaqtda shoxga chap qo’lga o’tadi.
- 2-takt** 1-takt oyoq harakati chap oyoqda takrorlanadi; qo’llar 3-holatga ochiladi, chap qo’l yuqorida. Tomoshabinga chap yelka bilan kelayotgan ijrochilar shu yuqoridagi ikkita taktdagi harakatlarni bajaradilar. Faqat ular chap oyoqdan

boshlaydilar, shoxchalari o'ng qo'llarida qoladi. 2-taktda qo'llar 3-holatga o'tadi, o'ng qo'l yuqorida bo'ladi.

3-takt 1-taktdagi oyoq harakati takrorlanadi. Qo'llar "gulbargi" harakatida, shoxchalari o'ng qo'llarida.

4-takt 2-takt oyoq harakati takrorlanadi. Chorak burilib yuzlari bilan tomoshabinga qarab qoladilar. Bir vaqtning o'zida ijrochilar qo'llarini 1-holatga ochadilar.

5-takt Ijrochilar chap oyoqdan chap tomonga "tizza egilma" harakatini bajaradilar. Qo'llar "gulbargi" harakatiga keladi.

6-takt 5-takt harakati o'ng oyoqdan o'ng tomonga takrorlanadi. Qo'llar 3-holatga ochiladi. O'ng qo'l yuqorida gavda salgina o'ngga buriladi. Bosh o'ng qo'l harakatini kuzatadi.

7-8-taktlar 5,6-taktlar harakatlari takrorlanadi. Qo'llar birinchi holatga o'tadi. Yuzlari bilan tomoshabinga qaraydilar. Gavda va bosh o'ngga, chapga tebranib oyoq harakatiga hamoxang bo'ladi.

9-10-taktlar 5,6-taktlar harakatlari takrorlanadi. Bir vaqtning o'zida qo'llar "mayin sabo" harakatini ijro etadilar. 2-holatdagi qo'llar kafti tashqari tomonga qaratilgan, barmoqlari yuqoriga qaratilgan: o'ng qo'l tirsagi ozgina bukilib qo'ldastlarining boshini tepasida barmoqlari tushib, kafti yuqoriga qarab tebranadi va qo'l ham shu tariqa birgalikda tebranadi.

11-12-taktlar Ijrochilar joylarida oyoq uchida "ufori" harakati bilan o'ng oyoqdan o'ng tomonga bitta to'liq aylanadilar. O'ng qo'l o'z oldida shoxchani ushlab turadi. Chap qo'l shoxchaga tegmasdan, lekin uni quchib turgan holatda bo'ladi.

13-14-taktilar

5-6 taktlardagi “tizza egilma ufori” chap oyoqdan boshlab takrorlanadi, qo‘llar “mayin sabo” harakatini chapga, o‘ngga takrorlab turadi.

15-takt

Ijrochilar o‘ng tomnga o‘ng oyoq uchida to‘liq bitta aylanadilar. Chap oyoq poldan ozgina ko‘tariladi. Oyoq kafti erkin, tizza ozgina bukiladi: o‘ng qo‘l 2-holatda qoladi, chap qo‘l 7-holatga keladi. Takt oxirida tayyorlov holatiga keladi.

16-takt

Ikkinchi va to‘rtinchi qatorlar salgina o‘ng tomonga suriladilar. Bir vaqida ijrochilar ikkala tizzalariga o‘tiradilar. Shoxchani o‘z oldilarida ushlab turadilar.

VI shakl. 16 ta takt

Harakat o‘tirgan holatda bajariladi.

1-3-taktilar

1-taktda ijrochilar qo‘llarida shoxcha bilan chapga, pastga, polga tegmasdan o‘tiradilar.

2-taktda tizzalar tana ko‘tariladi. Qo‘llar bosh yuqorisiga ko‘tariladi va 3-taktda yana oyoqlarga o‘tirib qo‘llar o‘ngga pastga o‘tkaziladi, yerga tegmaydi. Gavda va bosh qo‘l harakatini kuzatadi.

4-takt

Chap qo‘l qo‘ldastasi o‘zidan tashqariga aylantirib, oltinchi, birinchi holatlar orqali bosh orqasiga kafti bilan qo‘yiladi. Barmoqlari o‘ng tomonga qaratilgan, o‘ng qo‘l shox bilan 1-holatdan pastroqda qoladi; gavda salgina o‘ngga buriladi, yuzi bilan o‘ng qo‘lga qaraydi.

5-7-takt

Qo‘llar holatini o‘zgartirmaydi. Ijrochilar 3 ta taktga “qiyg‘ir bo‘yin” harakatini bajargan holatda o‘tadilar.

8-takt

Chap qo‘l 1-va 6-holatlari orqali o‘ng yoniga tushadi.

9-11-taktilar

9-taktda hamma ijrochilar shoxchalarni ushlagan holda qo‘llarini pastga, chaproqqa polga

tegman holda tushiradilar; 10-taktga tanani ko'tarib qo'llarini bosh tepasiga ko'tariladilar va 11-taktga oyoqlarga o'tirib, qo'llarini pastga chaproqqa, polga tegmasdan tushiriladi. Gavda va bosh qo'l harakatlarini kuzatadi.

12-takt

O'ng qo'lning qo'ldastasi o'zidan tashqariga bitta aylanib, 6-va 1-holatlar orqali bosh orqasiga kafti bilan keladi. Barmoqlari chapga qaratiladi.

13-15-taktlar

Qo'llar holati o'zgarmaydi. Ijrochilar uchta takt davomida "qiyg'ir bo'yin" harakatini bajaradilar.

16-takt

O'ng qo'l birinchi va oltinchi holatlar orqali chap qo'l yoniga tushadi.

VII shakl. 16 ta takt

Harakatlarni hamma ijrochilar bir vaqtda bajaradilar.

1-2-taktlar

Ijrochilar o'rinlaridan turadilar, oyoqlari 3-holatda o'ng oyoq uchida. O'ng qo'ldasta 6-va 1-holatlar orqali, bosh orqasiga kafti keladi, barmoqlari chapga qaratilgan, chap qo'l shoxchani o'z oldida ushlab turadi, gavda va bosh salgina chapga buriladi.

3-8-taktlar

Joyida "tebranish" harakati bajariladi. Oxirgi sanoqqa oyoqlar 3-holatga o'tadi. Chap uyoq uchiga qo'yiladi, o'ng qo'l 1-va 6-holatlar orqali chap qo'l oldiga tushadi (ikkala qo'l o'z oldida shoxchani ushlaydi).

9-12-taktlar

Oyoqlar holati o'zgarmaydi, qo'llar shoxchani ushlagan xolda sekin asta boshlari yuqorisigacha ko'taradilar, keyin o'ng tomonga 6-val-holat oralig'iga tushadi. Gavda bosh qo'l harakatlarini kuzatadi.

13-14-taktlar

Chap qo'l shoxchani ushlagan holda 6-holatdan yuqoriroqqa ko'tariladi, bir vaqtning

o'zida o'ng qo'l kafti to'g'riga qaratilib yuqoriga chapga ko'tariladi va qo'ldasta o'ziga qarab tebranadi (shoxchaga bulbulni chaqiradi). Gavda va bosh o'ng pul harakatini kuzatadi.

15-takt

O'ng qo'l tirsagi keskin bukiladi va guldastasi tekislanib, kafti to'g'riga qaraydi, barmoqlari yuqoriga qaraydi (bulbulcha uchib ketganday).

16-takt

1,3,5-qator ijrochilari o'ng oyoqni uchi bilan orqaga qo'yadilar, chap oyoqqa chalmash qilib qo'yadilar, bir vaqtning o'zida o'ng qo'l shoxchani o'ng qo'l shoxchani oladi va 6-holatda ushlab turadi, chap qo'l 1-holatda ochiladi, 2,4-qator ishtirokchilari shu harakatlarni takrorlaydi, faqat chap oyoq uchi bilan o'ng oyoq orqasiga qo'yildi.

VIII shakl. 16 ta takt.

1-8-taktlar

Qatorlar yarim doira shakliga sahnaning orqasiga 5-raqamli ishtirokchilar boshlab boradilar. Hamma ishtirokchilar shoxchani o'z oldilarida o'ng qo'llari bilan ushlab turadilar, chap qo'l 1-holatda. Yarim doira o'tish tartibi: 1,3,5 qatorlar "vals" harakati bilan aylanib o'ng tomonga boradilar (har 2 taktga bitta aylanish) bir vaqtning o'zida 2 va 4 — qatorlar "vals" harakati bilan aylanib chap tomonga boradilar. Yarim doira o'rtasida ishtirokchilar orasidagi interval yelka kengligida. Oxirgi taktning so'nggida hamma ishtirokchilar sahna markaziga yuzlari bilan qoladilar, oyoqlari rasmiy holatda.

9-12-taktlar

Hamma ijrochilar joylarida o'ng tomonga aylanadilar. 4 ta taktga ikkitadan aylanadilar, o'ng qo'l shoxchani o'z oldida ushlab turadi, chap qo'l shoxchaga tegmasdan uni quchib turadi.

13-14-taktlar

Ijrochilar bir vaqtning o'zida joylarida "tizza egilma ufori" harakati bilan o'ngga, chapga harakatlanib turadilar. Qo'llar boshning tepasiga "mayin sabo" harakatini bajaradilar, shoxcha o'ng qo'lda bo'ladi.

15-16-taktlar

"Ufori" oyoq harakati bilan yarim doiraning o'ng tomonida turgan ijrochilar, oyoq uchlarida o'ng tomonga uch chorak buriladilar va soat millari yo'nalishlari bo'yicha oyoqlari rasmiy holatda qoladi. Bir vaqtning o'zida yarim doiraning chap tomonida turgan ijrochilar chap tomonga uch chorak burilib soat millariga qarshi tomonga qarab harakatlanadi, oyoqlari rasmiy holatda qoladi. 16-taktga o'ng tomondagi ijrochilar, o'ng qo'ldasta ni kafti bilan ko'ksilarga qo'yadilar, chap qo'l shoxchani olib 1-holatga ochiladi; chap tomondagi ijrochilar chap qo'ldastalarini kafti bilan ko'ksilarga qo'yib o'ng qo'llari shoxchani ushlab 1-holatga ochiladi.

IX shakl. 16 ta takt.

Hamma ijrochilar yarim doiraning ikki tomonidan bir birlariga sherik bo'lib sahnaning orqasida "ufori" harakati bilan oyoq uchlarida sahna oldi markaziga ikki vertikal qator bo'lib keladilar, o'ng qatordagi ijrochilar chap qo'llarida shoxga birinchi holatda, o'ng qo'llari kafti bilan ko'ksilariga qo'ygan xolda, chap qatordagi ijrochilar o'ng qo'llarida shoxga 1-holatda, chap qo'llari kafti bilan ko'ksilarga qo'ygan holatda; ijrochilar yuzlari bilan shoxchalarga qaraganlar. Oyoqlar rasmiy holatda qoladi.

A. 6 ta gorizontal qatorlarga kirish oyoqlar "chalmashli ufori" harakatini bajaradilar, qo'llar holatini o'zgartirmaydi; harakatlarni hamma ijrochilar baravar bajaradilar.

1-takt

Bir – birinchi juftlik chap oyoqdan o'ng tomonga o'ng oyoq uchi yoniga chalmash qadam qo'yadi.

Ikki – o'ng oyoq yoniga 1-holatga keladi.

Uch – Chap oyoq yoniga rasmiy holatga keladi. Bir vaqtning o'zida 2-juftlik 1-taktga qarama-qarshi tomonga harakat bajaradi va 1-juftlik bilan sekin asta bitta qatorga keladi. Uchinchi juftlik to'rtinchi juftlik bilan xuddi shu tartibda davom etaveradi va h.k. Oxirgi ijrochi o'ng tomonga 12-juftlik orqasidan boradi.

2-takt

Bir - birinchi juftlik o'ng oyog'i bilan o'ngga orqaroqqa qadam qo'yadi.

Ikki - chap oyoq chap oyoq oldiga rasmiy holatga qo'yiladi. Bir vaqtning o'zida 2-juftlik 2-taktga qarama-qarshi tomonga chapga oldiroqqa harakat bajaradilar, bitta qatorga 1-juftlik bilan keladilar. 3-juftlik 4-juftlik ham yuqorida bayon etilganidek tartib asosida harakatlanadilar va h.k. Oxirgi ijrochi o'ngga 12-juftlik orqasidan boradi.

3-4-taktlar

1-2-taktlar harakatlar takrorlanadilar va 6 qatorda qoladilar.

B. 3 ta gorizontal qatorlarga o'tish oyoq harakati va qo'l holati o'zgarmaydi.

5-8-taktlar

1-4 taktlar harakatini, tartibini o'zgartirmagan holda 1,2-qator ijrochilari yangi birinchi qatorni hosil qiladilar. 3-4-qatorlar 2-qatorni, 5-6-qatorlar 3-qatorni 8 tadan bo'lib xosil qiladilar. Oxirgi ijrochi 3-qator orqasida qoladi.

V. Harakat joyida ijro etiladi.

9-10-taktlar

Hamma ijrochilar o'ng oyoqdan boshlab o'ngga, chapga "tizza egilma ufori" oyoq

harakatini bajaradilar: bir vaqtning o'zida qo'llar 1-holat orqali 2-holatga ko'tarilib "mayin sabo" harakatini bajaradilar.

11-12-taktilar

Joyida o'ng oyoqdan o'ng tomonga oyoq uchlarida "ufo" harakati bilan bitta to'liq aylanadilar, bir vaqtning o'zida qo'llar o'z oldilariga "gulbargi" harakatiga keladi.

13-14-taktilar

"Tizza egilma ufo" harakati o'ngga, chapga takrorlanadi. Bir vaqtning o'zida qo'llar 1-holat orqali 2-holatga ko'tariladi va "mayin sabo" harakatini takrorlaydilar.

15-16-taktilar

1-, 3-qator ijrochilari va oxirgi ijrochi o'ng tomonga bitta to'liq aylanadilar va oyoq uchiga turadilar. Tomoshabinga yuzlari bilan qoladilar. Bir vaqtning o'zida ikkinchi qator ijrochilar joylarida o'ngga yarim aylanadilar va oyoq uchiga turadilar. Orqalari bilan tomoshabinga 16-taktning oxirida o'ng tomondagi ijrochilar (13 ta ijrochi) qzllarini "gulbargidan" 1-holatga ochadilar, shoxchalari chap qo'llarida. Chap tomondagi ijrochilar (12 ta ijrochi) o'ng qo'llarida shoxchani ushlab yuqorida bayon etilgan harakatni bajaradilar.

XI shakl. 16 ta takt

Sahna orqasiga yarim doiraga boradilar. Oyoq harakatlari – oyoq uchida oddiy mayda qadamlar. O'tish tartibi:

1-16-taktilar

O'ng tomondagi uchta qator ijrochilari (har qatorda 4 tadan) yarim doiraning o'ng tomoniga o'tadilar. 1-qatordagilar chapga chorak buriladilar (tomoshabinga o'ng yelkalari bilan) soat millari yo'nalishi bo'yicha doira yo'nalishiga orqalari bilan yuradilar, 1-ijrochi boshlab boradi. Burilish vaqtida 1-ijrochi chap 2-ijrochining o'ng qo'lini

ushlaydi, shu qo'llari 2-ijrochining boshi ustidan o'tib uning chap yelkasiga qo'yiladi. 2-ijrochi 3-ijrochi bilan, 3-ijrochi 4-ijrochi bilan shu harakatni bajaradilar. 2-qator ijrochilari yonlamasiga o'ng tomonga yuradilar va 1-qatordagilarga qo'shiladilar. Ular ham doira yo'nalishiga orqalari bilan yuradilar va yuqoridagi qo'l harakatlarini bajaradilar. (5-ijrochi 4-ijrochi bilan, 6-ijrochi 5-ijrochi va h.k) boshlab boruvchi 5-ijrochi, 3-qator ijrochilar yonlamasiga o'ngga yuradilar, 2-qatorga ulanadilar va ular orqalaridan harakatlarini birga bajarib yuradilar, boshlab boruvchi-9ijrochi. Oxirgi 13-ijrochi 3-qator oxirigi ulanib ketadi. 16-taktning oxirida 13 ta yarim doiraning o'ng tomonini xosil qiladilar; chap tomondagi 3 ta qator ijrochilari (har qatorda 4 tadan) yarim doiraning chap tomoniga yuqoridagi harakatlarni bajarib keladilar. 1-qator ijrochilari o'ngga chorak buriladilar (tomoshabinga chap yelkalari bilan) va yarim doiraga soat millariga qarshi yo'nalish bo'ylab orqalari bilan boradilar. Qo'l harakatlari o'zgarmaydi, faqat 1-ijrochi o'ng qo'lini 2-ijrochining chap qo'lga, ikkinchi ijrochi uchinchiga, 3-ijrochi to'rtinchiga beradi. Boshlab boruvchi 1-ijrochi. 2-qator ijrochilari yonlamasiga chap tomonga yurib 1-qatorga orqalari bilan doira yo'nalishi bo'yicha yuradilar, qo'l harakatlari yuqoridagidek, boshlab boruvchi 5-ijrochi, 3-qator ijrochilari yonlamasiga chapga yurib 2-qatorga birlashadilar va ular orqalaridan shu harakatlarini bajarib boradilar, boshlab boruvchi – 9-ijrochi. 16-takt 12 ta ijrochilar yarim doiraning chap tomonini xosil qiladilar.

XII shakl 16 ta takt.

1-8-taktlar

Qo'l holatlari va oyoq holatlari o'zgarmaydi. Sahnaning orqasida turgan ijrochilardan boshlab, tomoshabinga orqalari bilan buriladilar (o'ng tomondagilar, chap tomondagilar chapga) sheriklari bilan sahna oldi markazigacha "yo'lak" hosil qilib boradilar.

9-15-taktlar

Oyoq harakatlari va qo'l holatlari o'zgarmaydi. Sahna oldi markazida yo'lakning o'ng tomondagilar o'ng tomonlariga burilib doira shakliga soat millari yo'nalishi bo'yicha orqalari bilan yurib boradilar. Bir vaqtning o'zida chap tomondagilar chap tomonga burilib soat millariga qarshi doira bo'yicha orqalari bilan yurib boradilar. 15-takt oxirida ijrochilar bitta katta doira xosil qiladilar.

16-takt

Bir, ikki - Ijrochilar oyoq uchida mayda qadamlar bilan biru chorak buriladilar, yuzlari bilan doiraga qarab qoladilar (o'ng tomondagilar chapga, chap tomondagilar o'ngga). Bir vaqtning o'zida ikkala qo'l yuqoriga ko'tariladi. Va shoxchani boshlari bilan tepasida ushlaydilar.

Uch - Hamma ijrochilar biru chorak o'ngga buriladilar. Bir vaqtning o'zida qo'llari yuzlari ro'parasiga tushadi. O'ng qo'l shoxcha bilan 1-holatga ochiladi, chap qo'l 7-holatga keladi.

XIII shakl. 8 ta takt.

Oyoq harakati – oddiy oyoq uchida mayda yurishlar, qo'l holati o'zgarmaydi.

1-8-taktlar

Hamma ijrochilar solari qarshi katta doira bo'yicha bitta aylanib keladilar (yuzlari bilan yo'nalish bo'yicha) 8-taktga oyoq uchida o'ng tomonga yarim buriladilar. Bir vaqtning o'zida

qo'llar 2-holat orqali yuzlari ro'parasiga tushadi. Chap qo'l shoxchani olib 1-holatga ochiladi, o'ng qo'l 7-holatga keladi.

XIV shakl. 24 ta takt.

1-6-taktlar

Oyoq harakatlari va qo'l holatlari o'zgarmaydi. Hamma ijrochilar soat millari yo'nalishi bo'yicha yuzlari bilan doira bo'ylab vaylana harakatlanadilar.

7-12-taktlar

O'ng pastki burchakka yetib kelgan birinchi ijrochi sahna markaziga spiralbo'yicha kelib, yuzi bilan tomoshabinga qarab qoladi. Oyoqlari rasmiy holatda; bir vaqtning o'zida qolgan ijrochilar ham spiral shakli bilan yurib keladilar.

13-16-taktlar

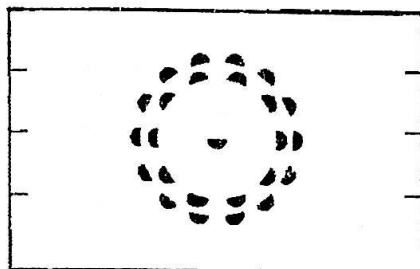
Shu yo'nalish bo'yicha hamma ijrochilar ikkita tor doira hosil qiladilar. Ichki doirada 10 ta, tashqi doirada 14 ta ijrochi. Hamma ijrochilar yurib kelib yuzlari doiradan tashqari tomonga qarab keladilar, oyoqlar rasmiy holatda. Markazda turgan bitta ijrochi chap qo'lidagi shoxchani baland ko'taradi. O'ng qo'li rasmiy holatda. Ichkari doiradagilar chap qo'llaridagi shoxchani zlari ro'parasida ushlaydilar, o'ng qo'llari rasmiy holatda. Tashqari doiradagilar shoxchani ikkala qo'llari bilan o'z oldilarida ushlab turadilar.

17-20-taktlar

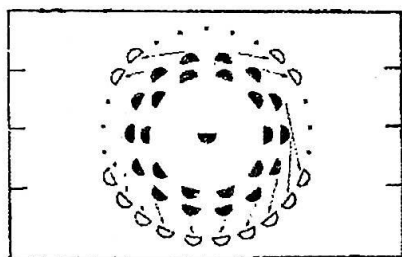
Hamma ijrochilar o'ngga, chapga tebranish harakatini bajaradilar, oyoqlar rasmiy holatda.

21-24-taktlar

Hamma ijrochilar joylarida shoxchalarini titratib turadilar.

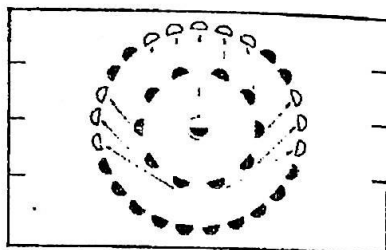

1-shaki. 1-20-taktlar

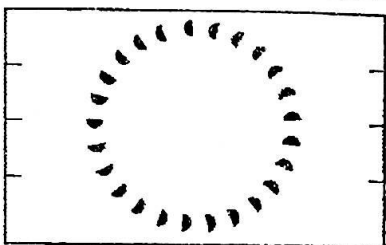

1-shaki. 20-28-taktlar (boshlanishida)

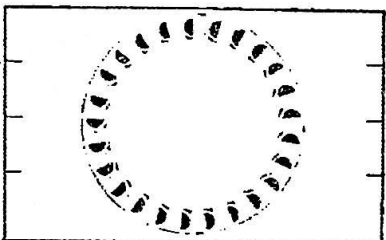
1-SHAKL. 21-28 TAKTLAR

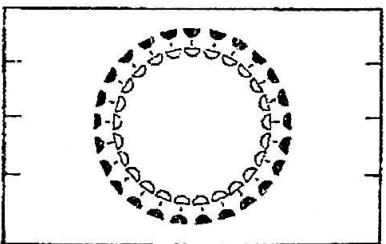
1-SHAKL. 28 TAKT (TUGASHI)

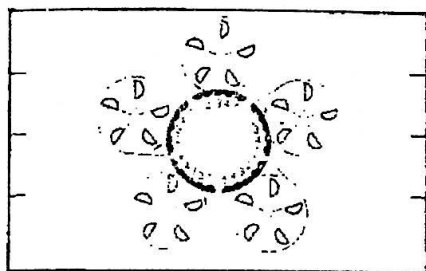

2-SHAKL. 1-28 TAKTLAR

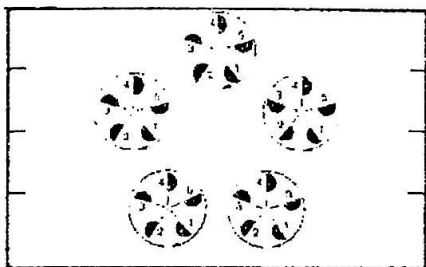

2-SHAKL. 29-32 TAKTLAR

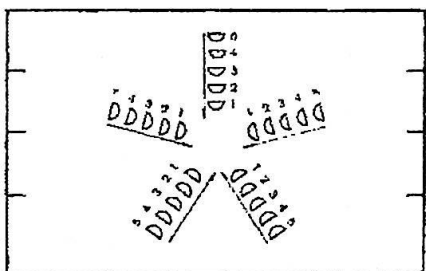

3-SHAKL. 1-6 TAKTLAR

3-SHAKL. 7-11 TAKTLAR

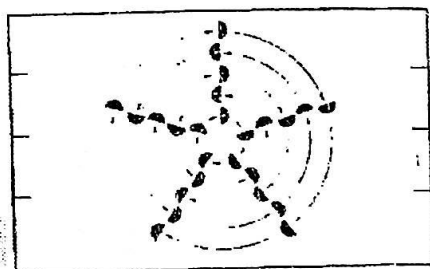

3-SHAKL. 12-16 TAKTLAR

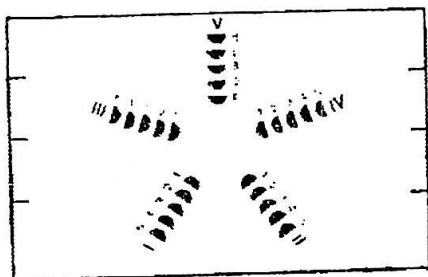
4-SHAKL. 1-12 TAKTLAR (BOSHI)

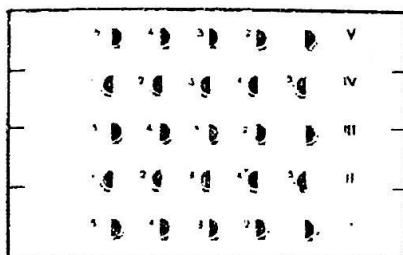

4-SHAKL. 1-12 TAKTLAR (DAVOMI)

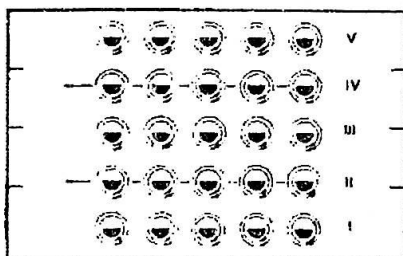

4-SHAKL. 1-12 TAKTLAR (TUGASHI)

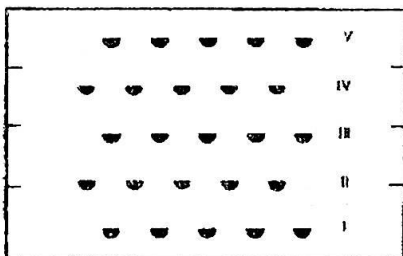

5-SHAKL. 1-4 TAKTLAR

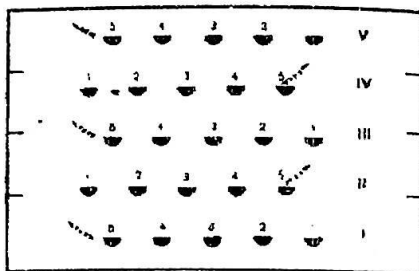

5-SHAKL. 5-16 TAKTLAR

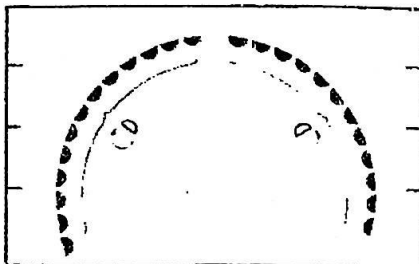

6-SHAKL. 1-16 TAKTLAR.
7-SHAKL. 1-16 TAKTLAR

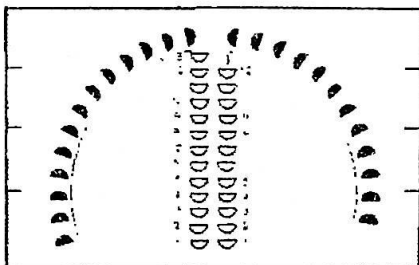
8-SHAKL. 1-8 TAKTLAR (BOSHI).

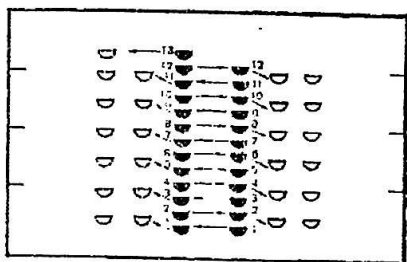

8-SHAKL. 8 TAKT (TUGASHI),
9-16 TAKTLAR

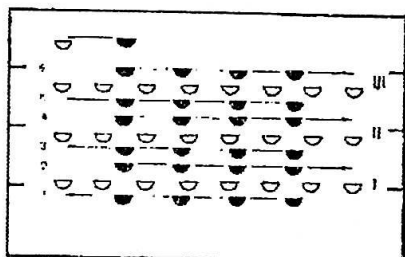

9-SHAKL. 1-16 TAKTLAR

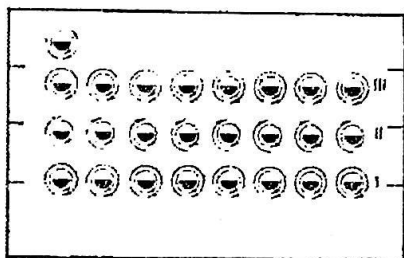

10-SHAKL. 1-4 TAKTLAR

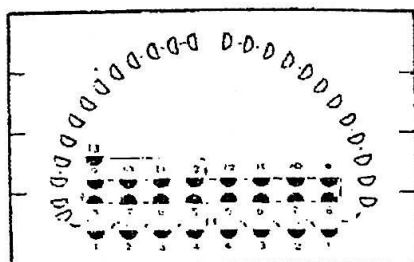

10-SHAKL. 5-8 TAKTLAR

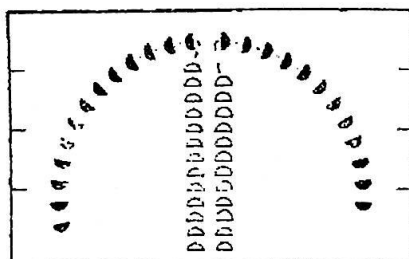

10-SHAKL. 9-16 TAKTLAR

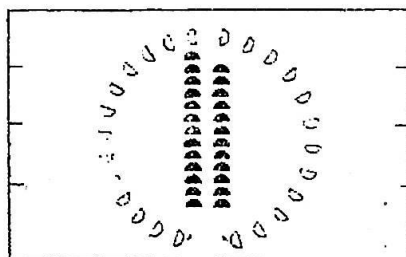
11-SHAKL. 1-16 TAKTLAR

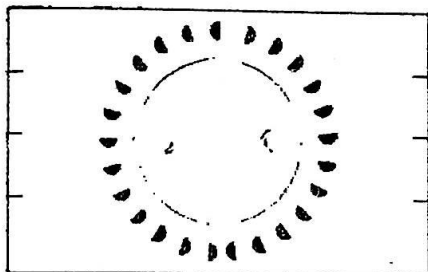

12-SHAKL. 1-8 TAKTLAR

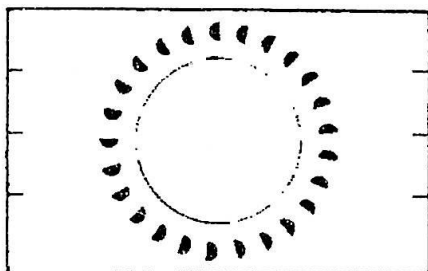

12-SHAKL. 9-15 TAKTLAR

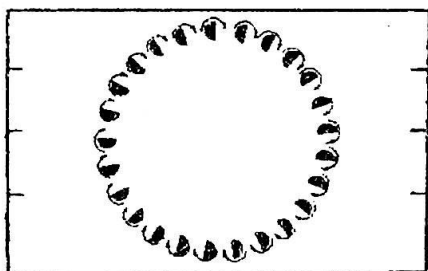

12-SHAKL. 16 TAKT

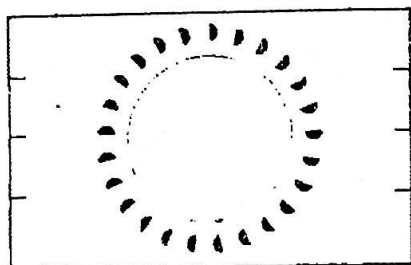

13-SHAKL. 1-7 TAKTLAR

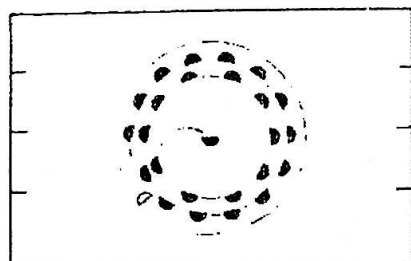

13-SHAKL. 8 TAKT

14-SHAKL. 1-6 TAKTLAR

14-SHAKL. 7-24 TAKTLAR

"BAHOR" VALSI

M. Mirzayev musiqasi

Musiqari M. Magsayev

M.M. = 160 - 165

The musical score is written on a single grand staff with a treble clef on the upper staff and a bass clef on the lower staff. The key signature consists of two sharps (F# and C#). The tempo is indicated as M.M. = 160 - 165. The score begins with a treble clef and a key signature of two sharps. The melody is primarily composed of eighth and sixteenth notes. There are first and second endings marked with '1.' and '2.' above the staff. The first ending leads to a double bar line, and the second ending leads to a repeat sign. The piece concludes with a final cadence.

7-Mavzu. "Farg'ona yoshlar raqsi"

Ommaviy raqs farg'onacha raqs uslubida yigitlar va qizlar ijro etadilar.

Qizlar libosi

Bosh kiyimi-"Iroqi" do'ppi.

Honatlas ko'ylak, belburma, etagi kengaygan, yoqali. Yengi uzun, keng, pastga qarab kengaygan. Kalta nimcha, zar bilan tikilgan. Xon atlasdan lozimi, pochasida jiyagi bor. Qizil charm tufli. Taqinchoqlar.

Yigitlar libosi

Milliy naqsh bilan tikilgan, to'rtburchak do'ppi.

Oq shoyidan yaxtak, atlasdan belbog', qora shim. Past poshnali qora charmdan etik.

Raqs harakatlari

I shakl. 22 ta takt. usul №1, musiqa o'ldastasi 2/4

1-4-taktlar

Doira musiqaning kirish qismi chalinadi.

5-14-taktlar

Chiqish: 5 ta taktga sahnaning pastki chap burchagidan yigitlar chiqib keladilar. Ular sahna orqasida chorak burilishlari bilan chiqib keladilar. Yurishning tartibi: 5 taktga yuzi bilan tomoshabinga, yonlasamiga, o'ng tomonga o'ng oyoqning tovonidan to'piqqa, chap oyoq uchi o'ng oyoq tovoniga orqasiga, keyin yana o'ng tovoniga ikichik sakrash bilan to'piqqa keyin bir vaqtning o'zida chap oyoq poldan ko'tariladi. Uchi pastga qaraydi.

Qo'llar: chap qo'lning qo'ldastasi tersi bilan bel orqasiga keladi; o'ng qo'l rasmiy holatdan ko'krak ro'parasiga keyin yuza oldidan yuqoriga o'ngroqqa ko'tarilib, qo'ldastalar barmoqlari tizilib urg'u bilan to'xtaydi. Bosh o'ng qo'l harakatini kuzatadi. Oltinchi taktga 5-taktning harakatlari takrorlanadi, o'ng tomonga chorak burilib oyoq va qo'l harakatlari vazifasi o'zgarib boradi. Keyingi 5 ta taktga oldingi harakatlarni davom ettirgan holda

ijrochilar bitta qatorda ilon izi yurish bilan sahna oldiga yurib boradilar (1 yurishgacha), oxirgi sanoqqa oyoqlar 6-holatda qoladi (o'ng oyoq uchida).

15-22-taktlar

Joyida, hamma ijrochilar ikkita taktga tomoshabinga yuzi bilan o'ng oyoq oldinga to'liqqa qo'yiladi. Oxirgi sanoqqa chap oyoq to'voni orqasiga o'ng oyoq uchi bilan keladi, bir vaqtning o'zida kichik o'tirish orqali o'ngga chorak burilish bilan (tomoshabinga chap yelkasi bilan) qo'llar "gulbargi" harakati orqali 6-holatda, 3-holatga ochiladilar. O'ng qo'l yuqorida, yelka qoqish harakati ijro etiladi. 4 ta taktga yuqoridagi 2 ta takt harakatlari 2 marta takrorlanadi, ijrochilar tomoshabinga o'ng yelkasi bilan qoladilar. Oxirgi 2 taktga harakat alnanishsiz takrorlanadi. Yuzlari bilan tomoshabinga qaraydi. Oyoqlar rasmiy holatda qoladi. Qo'llar 3-holatda (chap qo'l yuqorida) qoladi.

II shakl. 13 ta takt. usul №2. Musiqa o'lchovi 2/4

1-2-taktlar

Hamma ijrochilar 1-taktda o'ng oyoq to'lig'i bilan 2 marta polga uradi. 2-taktda chapga yarim burilish bilan sahna orqasiga chap oyoqdan "rasmiy ufori" bilan yurib boradilar. Harakat o'ng oyoqning to'lig'i bilan yerga urilish bilan tugaydi. Oyoqlar rasmiy holatda qoladi. Oxirgi sanoqqa tinish qo'llar: 1-taktda o'ng qo'l qo'ldastasi yarim musht qilinib bel orqasiga kafti tashqariga qaratilib qo'yiladi. Chap qo'l bel oldiga kafti bilan qo'yiladi. 2-taktda qo'llar vazifasini o'zgartirmaydi. Oxirgi sanoqqa qo'llar 3-holatga ochiladi (o'ng qo'l yuqorida) qo'ldastalar yarim musht holatida.

3-4-taktlar

1-2-taktlar harakatlari takrorlanadi. Faqat o'ngga o'ng oyoqdan yarim burilish bilan.

5-8-taktlar

1-4-taktlar harakatlari takrorlanadi. Hamma ijrochilar tomoshabinga o'ng yelkasi bilan qoladi. Oyoqlar rasmiy holatda qoladi.

9-13-taktlar

Joyida: 1-taktda hamma ijrochilar chap oyoqdan oldinga to'lig'i bilan qadam qo'yadi. O'ng oyoq to'voni poldan ko'tariladi. Qo'llar: o'z oldida bitta qarsak o'ngda, bitta qarsak chapda: bir vaqtning o'zida gavda va bosh salgina oldinga intiladi. Chapga o'ngga tebranadi (yigitlar nigohi bilan qizlarni izlaydi).

1-taktda o'ngga oyoq uchida bir yarim aylanadi (tomoshabinga chap yelkasi bilan). Qo'llar 1-holatga kaftlari qaratilib, barmoqlari yuqoriga qaratilib ochiladi. Keyingi 2 ta taktga yuqoridagi 2 ta taktharakatlarini chapga aylanish bilan takrorlanadi. Oyoq harakati o'zgaradi va o'ng yelka bilan tomoshabinga qoladi. Oxirgi taktga chap oyoq to'lig'i bilan oldinga qadam qo'yadi. O'ng oyoq to'voni poldan ko'tariladi (5-oyoq holati). Qo'llar o'z oldida bitta qarsak, o'ng tomonga bitta qarsak chap tomonga bir vaqtning o'zida gavda va bosh salgina oldinga intiladi. O'ngga chapga tebranadi. Yigitlar nigohi bilan qizlarni eslaydilar.

III shakl. 6 ta takt. usul №3 musiqa o'ldhovi 2/4

1-4-taktlar

Harakat boshida yigitlar oyoq holatini o'zgartirmasdan, qo'llarini 3-holatga o'tkazadilar (chap qo'l yuqorida) va keyingi 4 ta taktga shu holatda qoladilar. Shu 4 taktda sahnaning chapdagi oxirgi pardasidan oltita qizlar tomoshabinga chap yelkasi bilan chiqadilar. Ular yigitlar qatori

oldidan qatorga keladilar. Oyoq harakatlari "oqsatma" har yarim taktida o'ng oyoq uchi bilan oldinga kichik yurish bilan qadam qo'yadi, tizzasi ozgina bukilgan; chap oyoq o'ng oyoq orqasidan to'lig'i bilan sirg'anish o'ng oyoq uchi oldiga to'voni bilan keladi va h.k. qo'llar: rasmiy holatdan o'z oldidan sekin ko'tariladi, 3-holatga ochiladi (o'ng qo'l yuqorida) gavda va bosh qo'l harakatlarini kuzatadi.

5-6-taktlar

Yigitlar joylarida o'ng tomonga yarim buriladilar, (chap yelkalari tomoshabinga qaraydi), bir vaqtning o'zida qizlar chap tomonga yarim buriladilar (tomoshabinga o'ng yelkalari qaraydi) yigitlar qatoriga kiradilar. Natijada bitta umumiy qator hosil bo'ladi va qizlar va yigitlar bir-birlariga sherik bo'lib qoladilar. Oyoq harakatlari oddiy qadamlar. Umumiy qatordagi har bir sheriklar bir-birlariga ta'zim qiladilar, o'ng qo'llari ko'ksilariga qo'yiladi, chap qo'llari rasmiy holatga tushadi.

IV shakl, 10 ta takt. Usul №4, musiqa o'lchovi 2/4

1-10-taktlar

Ijrochilar doira shakli bo'yicha yo'naliga yuzlari bilan, soat millariga qarshi yo'nalish bilan yuradilar. Qizlar umumiy qatorda o'ng tomonga yarim burilish qilib doira shakliga kirib ketadilar. Doira shaklidan sag'naning orqasida bitta gorizontal qatorga kirib keladilar (tomoshabinga chap yelkalari bilan) qatorga kirish tartibi: 1-taktida o'ng oyoqdan ikkita "rasmiy ufori" bajariladi. Qo'llar 5-holatdan (o'ng tomondan) chapga 5-holatga o'tadi. "Yirik to'lqin" harakati bajariladi. 2-taktida harakat joyida ijro etiladi. O'ng oyoq uchi bilan oldinga qadam ko'yadi, keyin chap oyoq to'lig'i bilan yerga bitta uradi. Xuddi shu harakat

orqaga bajariladi. Qo'llar o'z oldida "gulbargi" harakatidan 3-holatga ochiladi. (o'ng qo'l yuqorida) yigitlar va qizlar sherik-sherik bo'lib birlariga qaraydilar. 3,10-taktlarda doira shakli bo'yicha yurib to'rt maritta takrorlanadi.

V shakl, 8 ta takt. Usul №5. Musiqa o'lehoivi 2/4

1-2-taktlar

Hamma ijrochilar chapga chorak burilib (tomoshabinga yuzlari bilan) yigitlar joylarida qoladilar, oyoqlari rasmiy holatda har yarim taktda qo'llari 6-holatda chapak chalib turadilar.

Qizlar bitta qator bo'lib sahna oldiga yurib boradilar. Oyoq harakati uchta "rasmiy ufori" o'ng oyoqdan boshlab keyin rasmiy holatda chap oyoqdan, o'ng oyoqdan, yerga uradilar. Qo'llari 3-holatda (o'ng qo'l yuqorida); oxirgi yarim taktda qo'llar "gulbargi"ga kelib 3-holatda ochiladi (chap qo'l yuqorida).

3-4-taktlar

1-2-taktlar harakatlari chap oyoqdan takrorlanadi.

5-7-taktlar

Yigitlar joylarida qarsaklarni davom ettiradilar. Qizlar 5-taktda o'ng oyoqdan o'ngga "rasmiy ufori" keyin chap oyoq uchi bilan o'ng oyoq orqasiga bitta urish bajaradi, o'ng oyoq to'lig'i bilan joyida bitta urish bajaradi. Qo'llar 6-holatda, qo'ldastalar aylanish harakatini bajaradilar, keyin chap qo'l o'ng qo'lga "yeng tortish" harakatini bajaradi. 6-taktda 5-takt harakatlari chapga chap oyoqdan takrorlanadi.

8-takt

Yigitlar qarsak chalinishni davom ettiradilar. Qizlar qo'llari "qo'lband" harakatida. Keyin qo'ldastalar navbatma-navbat chap o'ng tirsak urib turadi (shu harakat to'rt maritta takrorlanadi).

VI shakl, 4 ta takt. usul №7. Musiqa o'Ichovi 2/4

1-4-taktlar

Joyida yigitlar qarsak chalinishi davom ettiradilar. Qizlar sahna orqasiga gorizontaal qatorga yigitlardan oldi qatorga, tomoshabinga o'ng yelkalari keladilar. O'tish harakatining tartibi: bitta taktga o'ngga chorak burilib sahna orqasiga siljib boradilar (tomoshabinga chap yelkalari bilan) bitta taktga chap yarim burilish bilan sahna siljib boradilar. (tomoshabinga o'ng yelka bilan). Bitta taktga o'ngga yarim burilish siljish davaom etadi (tomoshabinga chap yelkalari bilan) va yana bir taktga chapga yarim burilib, tomoshabinga chap yelkalari bilan qoladilar. Oyoq harakatlari: birinchi taktida bitta "rasmiy ufori" o'ng oyoqdan oxirgi sanoqqa chap oyoq uchi bilan bilan o'ng oyoq tovonini orqasiga bitta uradi. Qo'llar 1-taktida qo'llar qo'ldasta aylantirish harakati bilan 2-holatga kko'tariladi, qo'l barmoqlari yuqoriga qaratilib qarsak chaladi. Bosh qo'l harakatlarini kuzatadi. 2-4-taktlarda 1-takt harakatlari uch marta takrorlanadi, qo'l va oyoq harakatlari o'zgaradi.

VII shakl, 20 ta takt. usul №8. Musiqa o'Ichovi 2/4

1-16-taktlar

Yigitlar joylarida qarsak chalishni davom ettiradilar. Qizlar doira shakli bo'yicha soat millariga qarshi yo'nalish bilan yuradilar. O'tishning tartibi: 1-taktida o'ngga yarim burilish bilan doira shakli bo'yicha oyoq harakati o'zgartirmasdan davom etadi (yuzi doirasidan tashqari tomonga qaragan).

Qo'llari 3-holatga o'tadi (o'ng qo'l yuqorida) 2-taktida doira shakli bo'yicha yurib, chapga yarim aylanib harakatlanadi (yuzi bilan doira ichiga qaraydi). Chap qo'l 7-holatda, kafti bilan yuqoriga

keladi. Bir vaqtning o'zida o'ng qo'l kafti o'zidan tashqariga aylantirilib, chap qo'ldastasi ustiga keladi. 3-taktda o'ng tomonga doira yo'nalishi bo'yicha to'rtta charx ijro etiladi. Charxda qo'llar 1-holatda bo'ladi. 4-taktda o'ng oyoqdan bitta "rasmiy ufori" bajariladi va chap oyoq rasmiy holatda to'lig'i bilan bitta urish bilan harakat tugaydi. Qo'llar 6-holatda "gulbargi" orqali 1-holatga keyin 2-holatga ko'tariladi va barmoqlari yuqoriga ko'tarilib bitta qarsak chaladi. Bosh qo'l harakatlarini kuzatadi. 5-16-taktlarda, 1-4-taktlar harakatlari 3 marta takrorlanadi. Ijrochilar doira yo'nalishida sahna orqasiga gorizontal qatorlarga, tomoshabinga chap yelkalari bilan kirib keladilar.

17-18-taktlar

Joyida: 17-taktda o'ng tomonga yarim burilib, o'ng oyoqdan bitta "rasmiy ufori" bajariladi. Chap oyoq uchi bilan o'ng oyoq to'voni orqasida bitta urish bilan sanoq tugallanadi. Qo'llar 3-holatga o'tkaziladi (o'ng qo'l yuqorida) 18 – taktda chap oyoqdan chap tomonga yarim buriladi. Chap qo'l 7-holatga kafti bilan yuqoriga barmoqlari to'g'riga qaratilib keladi, bir vaqtning o'zida o'n qo'ldasta bitta "o'zidan tashqariga" aylanib chap qo'ldasta ustiga keladi.

19-20-taktlar

To'rtta charx bilan sahananing orqasiga yigitlar qatoriga kiradilar. Yuzlari bilan tomoshabinga qarab qoladilar. Qo'llar 7-holatga keladi. Oxirgi sanoqqa oyoqlar rasmiy holatda qoladi. Bir vaqtning o'zida yigitlar oddiy qadamlar bilan qizlar qatoridan oldinga, tomoshabinga yuzlari bilan chiqadilar. Keyin qizlar joylarida 6-holatda qarsaklar chalib turadilar.

VIII shakl, 10 ta takt. usul №9. Musiqa o'Ichovi 2/4

1-9-taktlar

Yigitlar soat millari yo'nalishiga qarshi doira chizig'i bo'yicha yuradilar, har yarim taktda o'ng oyoq uchi bilan yo'nalish bo'yicha qadam qo'yiladi va o'ng tomonga o'ng oyoq uchi bilan to'liq aylanadi, chap oyoq poldan ko'tariladi. Oxirgi sanoqda chap oyoq uchi bilan rasmiy holatda polga uriladi va h.k. aylanish vaqtida qo'llar 1-va 6-holat oralig'ida kaftlari bilan tashqariga, barmoqlari yuqoriga qaratilgan bo'ladi: oxirgi sanoqqa 6-holatda barmoqlari yuqoriga qaragan holda qarsak chalinadi.

10-takt

Qo'l va oyoq harakatalari o'zgarmaydi. Yigitlar doira chizig'i bo'yicha qizlar bilan qatorda to'xtaydilar. Oyoqlari tayorlov holatida.

IX shakl, 8 ta takt. Usul №10. Musiqa o'Ichovi 2/4

1-8-taktlar

Yigitlar joylarida turib qarsak chalinishni davom ettiradilar. Qizlar joylarida o'ng tomonga chorak-chorak burilib, bitta to'liq aylanadilar: tomoshabinga qarab 2 ta taktga o'ng oyoq oldinga uchi bilan qo'yiladi, keyin chap oyoq to'voni orqasiga qo'yiladi, bir vaqning o'zida kichik o'tirish orqali o'ngga chorak buriladilar, tomoshabinga chap yelkalari "titratma" harakatini bajaradilar. O'ng oyoq chap oyoq to'voni orqasiga qo'yilganda bosh chap tomonga buriladi. Keyingi 2 ta takt harakatlari uch marta takrorlanadi, tomoshabinga to'liq burilib to'xtaydilar.

9-10-taktlar

Joyida: 1-2-taktlar harakatlari burilishsiz takrorlanadi.

11-14-taktlar

Yon-yonga kichik siljishlar 11-taktda o'ng oyoqdan o'ngga to'lig'i bilan qadam qo'yiladi, tizzalar biroz bukiladi; keyin chap oyoq rasmiy

holatga qo'yiladi. Tizzalar rostlanadi. Qo'llar: 6-holatda barmoqlari to'g'riga qaratilib, qarsak chalaydilar, keyin "o'zidan tashqari"ga qo'ldastalar bitta aylantirilib 3-holatga o'tkaziladi (o'ng qo'l yuqorida) yuzi bilan o'ng qo'lga qaraydilar. 12 taktida 11-takt harakatlari chapga, qo'l va oyoq vazifasi o'zgargan holda takrorlanadi; yuzi bilan chap qo'lga qaragan. 13, 14-taktlarda 11,12-taktlar harakatlari takrorlanadi. oyoqlar harakatlari 3-holatda to'xtaydi (chap oyoq uchida) qo'llar rasmiy holatga tushadi.

15-18-taktlar

Joyida qizlar Ijro etadilar. 15-taktida tizzalar bukilib rostlanadi; oxirgi sanoqqa chap oyoq uchi bilan polga uradi, bir vaqtning o'zida gavdasi bilan o'ngga buriladi (tomoshabinga chap yelkasi bilan turadi).

Qo'llar: o'ng qo'l 1-holatorqali 2-holatga ko'tariladi, chap qo'l rasmiy holatda qoladi. Bosh o'ng qo'l harakatini kuzatadi. 16-taktida 15-takt harakatlari takrorlanadi (tomoshabinga o'ng yelkasi bilan qoladi). 17-18-taktlarda 15-16-taktlar harakatlari takrorlanadi; oxirgi sanoqda qizlar tomoshabinga o'ng yelkalari bilan qoladilar. Shu 15-18 taktlarda yigitlar joylarida qizlar bajargan burilishlarni chap tomonga bajaradilar. Oyoqlar 3-holatda bo'ladi (o'ng oyoq uchida). Qo'llar: 15 taktida o'ng qo'l 7-holatga tushadi: chap qo'l ko'krak ro'parasidan, urg'u bilan yuqoriga o'ngroqqa ochiladi, qo'ldasta yarim musht holatida, yuzi bilan tomoshabinga qaraydilar.

16-taktida 15 takt harakatlari o'ngga yarim burilish bilan takrorlanadi (tomoshabina chap yelkasi bilan turadilar).

X shakl, 6 ta takt. Usul №12. Musiqa o'lcovi 2/4

1-2-taktlar

Hamma ijrochilar sahna o'rtasiga yonlama yurish bilan gorizontal qatorga keladilar, chap oyoq uchi bilan yerga urib "oqsatma" harakatini bajaradilar; qizlar va yigitlar yo'nalishi bo'yicha chap yelkalari bilan keladilar. Qo'llari 1-holatda, kaftlari tashqari barmoqlari yuqoriga qaratilgan. Qatorga klishganda yigit va qizlar sheriklari bilan bir-birlariga yuzma-yuz bo'lib qoladilar.

3-6-taktlar

Ijrochilar sheriklari bilan quyidagi harakatni bajaradilar: 3-4-taktlarda soat millari yo'nalishi bo'yicha bir-birlari bilan aylanib yuradilar (tirsaklari bir-birlariga yaqinlashtirilgan) oyoqlari bilan har yarim taktda o'ng oyoq to'lig'i bilan yerga uriladi, «to'liq tepma» harakatini bajaradilar. Qo'llar qizlarning o'ng qo'ldastalari tersi bilan yuzlarini to'sib turadilar ("uyalish" harakati) yigitlarning o'ng qo'llari yuqoriga, chaproqqa ko'tarilgan, qo'ldastalari bukilgan. Harakat tugaganda qizlar tomoshabinga orqalari bilan, yigitlar yuzlari bilan qoladilar. 5-6-taktlar 3-4-taktlar harakatlari takrorlanadi. Soat millariga qarshi yo'nalish bo'yicha yuradilar, qo'llar harakati o'zgaradi. Yana harakat tugashida qizlar orqalari bilan yigitlar yuzlari bilan tomoshabinga nisbatan qoladilar.

XI shakl, 7 ta takt. Usul №13. Musiqa o'lcovi 2/4

1-2-taktlar

Qizlar o'ng tomonga, yigitlar chap tomonga ozgina siljiydilar. Oyoq harakatlari «to'liq tepma» har yarim taktda chap oyoq to'lig'i bilan yerga uradi. Qizlar chap tomonga yarim burilib harakatlanadilar, gavda va boshlari salgina qarama-qarshi tomonga burilgan. Yigitlar burilmasdan

harakatlanadilar, gavda va boshlari salgina chapga burilgan. Hamma ijrochilarning qo'llari 3-holatga o'tadi (qizlarda o'ng qo'llari yuqorida, yigitlarda chap qo'llari yuqorida va qo'ldastalari yarim musht holatida).

3-4-taktlar

Qarama-qarshi tomonga 1-2-taktlar harakatlari takrorlanadilar. Oyoq harakatlari o'zgaraydi, qo'l harakatlari o'zgaradi, qizlarning gavdasi va boshi salgina chapga qaratilgan, yigitlar gavda va boshi o'ngga qaratilgan.

5-6-taktlar

Har bir ijrochi qiz o'ngga yarim burilib soat millari yo'nalishi bo'yicha sahna orqasiga gorizontal qatorga kirib boadilar, tomoshabinga yuzlari bilan buriladilar. Oyoqlari rasmiy holatda. Har biri yigit sherigi ro'parasida turadi. "To'liq tepma" harakati ijro etiladi, chap oyoq to'lig'i bilan yerga uradi. Qo'llar "gulbargi" harakatidan 3-holatga ko'tariladi (o'ng qo'l yuqorida). Keyin qizlar joylarida turib qarsak chaladilar. Shu ikkitaktga yigitlar sahna oldiga yuzlari bilan tomoshabinga qarab yurib keladilar. Oyoq harakatlari "to'liq tepma". Qo'llari 3-holatda, chap qo'llarini yuqoriga ko'tarib almashtiradilar.

7-takt

Joyida: yigitlar o'ng oyoqdan boshlab rasmiy holatda turib, uch martta oyoqdan oyoqqa o'tib, yerga uradilar. Bir vaqtning o'zida qo'llar keskin rasmiy holatga tushadi.

XII shakl, 2 ta takt. Usul №14. Musiqa o'lchovi 2/4

1-2-taktlar

Joylarida qizlar qarsa k chalishni davom ettiradilar. Harakat boshlanishida yigitlar o'ng oyoqlarini tizzalarini salgina bukib, olidnga kichik otadilar. Keyin yarim taktiga kichik sakrash bajaradilar: rasmiy holatda oyoq uchlarida, tizzalari

salgina bukiladi, keyin o'ng oyoq uchida kichiki sakrash, chap oyoqni yengil oldinga otadilar, tizzalari ozgina bukilgan. keyin harakat chap oyoqdan takrorlanadi. Qo'ldastalar yarim musht holatda harakatning boshlanishida 3-holatga o'tadi (o'ng qo'l yuqorida) va bir yarim taktda o'zgarmaydi. Oxirgi yarim taktda 3 ta kichik oyoqdan oyoqqa o'tishlar chapdan, o'ngdan chapdan bajariladi, bir vaqtning o'zida qo'llar kesikn rasmiy holatga tushadi.

XIII shakl, 4 ta takt. Usul №15. Musiqa o'lchovi 2/4

1-2-taktlar

Qizlar qarsak chalinishi davom etadilar. Yigitlar qizlarga quyidagi tartibda yaqinlashib keladilar. Yarim taktda o'ngga chorak buriladilar (tomoshabinga chap yelkasi bilan); yarim taktda o'ngga yarim buriladilar (tomoshabinga o'ng yelkalari bilan), oyoq harakatlari o'zgarmaydi. Qo'llar: yarim taktda o'ng qo'l birinchi holatda kafti yuqoriga qaratilib, qizlarga kafti yon tomonga qaratiladi, chap qo'llari rasmiy holatda. Bitta taktda harakat 2 marta takrorlanadi. Oxirgi yarim taktda joyida⁴ o'ngga chorak buriladi (tomoshabinga orqasi bilan) oyoqlari chap-o'ngchap yerga uradi, bir vaqtning o'zida qo'llar rasmiy holatga tushadi.

3-4-taktlar

1-2-taktlar harakatlari sahna orqasiga surilish bilan takrorlanadi, o'ngga buriladilar. Oxirgi yarim taktda-chapga chorak buriladilar (tomoshabinga orqalari bilan qoladilar). Yigitlar qizlar qatorlari oldida kelib to'xtaydilar, qizlarga qo'llarini uzatadilar, kaftlari yuqoriga qaratilgan holda bir vaqtning o'zida qizlar qo'llari kaftlarini yigitlar kaftlariga qo'yadilar.

XIV shakl, 2 ta takt. Usul №16. Musiqa o'Ichovi 2/4

1-2-taktlar

Hamma ijrochilar qo'l va oyoq harakatlarini o'zgarmagan holda 2 ta aylanaga keladilar, yigitlar ichki aylanada, qizlar tashqi aylanadilar. Doiraga o'tish tartibi: 3-va 4-juftliklar joylarida qoladilar, ular doiraning yuqori qismida bo'ladilar. Doiraning o'ng qismiga 1-juftlik va ular ketidan 5-juftlik boradilar.

XV shakl, 12 ta takt. Usul №17. Musiqa o'Ichovi 2/4

1-2-taktlar

Oyoq harakatlari o'zgarmaydi. Ijrochilar o'ng qo'llari bilan juftliklar bir-birlariga yaqinlashadilar. yigitlar chap qo'llari 2-holatga ko'tariladilar, qizlar chap qo'llari bilan yuzlarini yopadilar, "uyalish" harakatini bajaradilar va soat millari yo'nalishi bo'yicha bir-birlari bilan aylanadilar. Oxirgi yarim taktda qizlar yigitlardan ajralib qo'llarini 1-holatga ochadilar, o'ng tomonga o'ng oyoqdan boshlab uchi bilan qadam qo'yib aylanadilar, keyin qizlar o'ng qo'ldastalarini keyingi yigitning qo'ldastasi bilan birlashtiradilar, chap qo'llari bilan yana "uyalish" harakatini bajaradilar.

3-12-taktlar

1-2-taktlar harakatlari 5 marta takrorlanadi, qizlar o'z sheriklari yoniga qaytadilar. Oxirgi yarim taktda qizlar doira ichkarisiga "yulduzcha" tasviriga kiradilar, yo'nalishlari soat millariga qarshi tomonga, chap qo'llari sheriklari bilan birlashtiradilar, o'ng qo'llari rasmiy holatga tushadi. Shu yarim taktda yigitlar tashqi doiraga chiqadilar va chap tizzalariga o'tiradilar (har birlari o'z qiz sheriklari ro'parasida). Qo'llari 1-holatga ochiladi, "yelka qoqish" harakatini bajaradilar.

XVI shakl, "A" 6 ta takt. Usul №18. Musiqa o'Ichovi 2/4

1-6-taktlar

Qizlar "yulduzcha" shaklidagi yurishni yo'nalish bo'yicha davom ettiradilar, oyoq harakatlari "to'liq tepma", har yarim taktda o'ng oyoq kafti to'lig'i bilan uradi va o'z joyilariga keladilar. O'ng qo'l yarim taktda chap qo'l bilagiga aqinlashadi va yarim taktda 2-holat orqali 1-holatga kafti yuqoriga qarab ochiladi. Yigitlar 1-2-taktlarda chap tizzalarida o'tirib "yelka qoqish" harakatini bajaradilar, qo'llari 1-holatda, 3-4-taktlarda 6-holatda qarsak chaladilar, 5, 6-taktlarda 1,2-taktlar harakatlari takrorlanadi.

XVII shakl, 8 ta takt. Usul №20. Musiqa o'lchami 2/4

1-2-taktlar

Joyida: hamma ijrochilar: 1-taktning birinchi sanog'iga o'ng oyoq to'lig'i bilan o'ng tomonga kichik qadam qo'yadi, keyin chap oyoq o'ng oyoq yoniga rasmiy holatga keladi; "ikki" sanog'iga chap oyoqdan chap tomonga shu harakat takrorlanadi. 2-taktning "bir" sanog'iga o'ng oyoqdan o'ng tomonga shu harakat bilan tez yurishlar ba, keyin oyoq o'ng tomonga kichik qadam qo'yadi, chap oyoq uchiga 3-holatga qo'yiladi. Qo'llar: 1-taktning "bir" sanog'iga chap qo'l rasmiy holatga tushadi, o'ng qo'l 1-holat orqali 2-holatga ko'tariladi va qo'ldasta aylanishini bajaradi; "ikki" sanog'iga chap qo'ldan harakat takrorlanadi. 2-taktning "bir" sanog'iga o'ng qo'ldan harakat takrorlanadi va "ikki" sanog'iga o'ng qo'l urg'u bilan rasmiy holatga tushadi va darhol qo'llar 4-holatga o'ng tomonga keladi.

3-4-taktlar

Joyida: hamma ijrochilar uchta "shox" harakatini ijro qiladilar (chap tomonga) aylanish

oxirida rasmiy holatida oyoqdan oyoqqa o'tib yerga urish-to'lig'i bilan o'ng-chap-o'ng-chapda bajariladi. ("Shox" aylanishda, har xil turlari boshida qat'iy nazar, oyoqlar 3-holatdan boshlaydi.)

"Shox" harakatining ijro etish tartibi:

a) qo'llar o'ng tomonga 4-holatga keladi, bir vaqtning o'zining gavda ozgina o'ngga buriladi, bosh chapga;

b) chap qo'l kaftini yuqoriga qaratib, 6-holat, 1-holat orqali olib 2-holatga ko'tariladi, bir vaqtning o'zida o'ng qo'l 1-holatga tushadi (3-holat); gavda o'ng tomonga burilib, salgina egiladi, bosh o'ng qo'l harakatini kuzatadi;

v) qo'llar "gulbargi" harakatiga keladi va "shox"ning tugallanishida o'ng tomonga 4-holatga keladi, (keyinchalik "shox" tugallanishi boshqacharoq bo'lishi ham mumkin.)

5-8-taktlar

1-4-taktlar harakatlari takrorlanadi.

XVIII shakl, 4 ta takt. Usul №21. Musiqa o'lchovi 2/4

1-4-taktlar

1-taktda qizlar o'ng tomonga bitta to'liq aylanadilar, aylanish vaqtida o'ngga ozgina suriladilar. Oyoq harakati uchta navbatma-navbat oyoq uchlarida, oyoqdan o'tish bajariladi. O'ng oyoq urganda chap oyoq tizzasi bukilib poldppn ozginp ko'tariladi uchi pastga qaratiladi; oxirga sanoqda chap oyoq uchi bilan 6-holatga polga uradi. Qo'llar 1-holatga ochiladi va 6-holatda qarsak bilan tugallanadi. 2-taktda harakatlar chap tomonga oyoq bilan surilish bilan aylanib takrorlanadi. 3-4-taktlarda 1-2 taktlar harakatlari takrorlanadi. Shu 4 ta taktga yigitlar harakatlarini chap tomondan boshlab bajaradilar.

XIX shaki, 6 ta takt. Usul №22. Musiqa o'Ichovi 2/4

1-takt

Hamma ijrochilar ijro qiladilar; sahna oldiga kichik "ilon izi" yo'nalish bilan yurib boradilar. Birinchi yarim katta taktga qizlar oldinga o'ngroqqa tomondan to'liqqa tushib qadam qo'yadilar – o'ng oyoqdan, chap oyoq rasmiy holatga keladi. Qo'llar o'z oldilaridan 2-holatga ko'tariladi va qo'ldastalar aylantirilib "barmoq qarsillatish" harakatini bajaradilar. ("A" variant bosh o'ng tomonga buriladi. Yigitlardan tashqariga) yigitlar shu harakatlarni qarama-qarshi tomonga qarma-qarshi oyoqlardan "kichik ilon izi" yo'nalishi bilan bajaradilar, gavda va boshlari chapga egiladi, yuzi bilan oldinga ketayotgan qizga qaragan. Ikkinchi yarim taktida yana harakatlar takrorlanadi, faqat qizlar chapga, yigitlar o'ngga. Gavda va bosh harakatlari ham yuqorida bayon qilinganidek almashinadi.

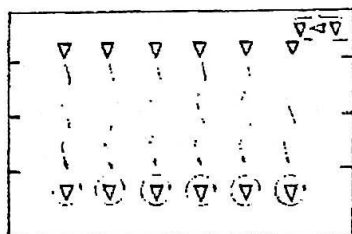
2-4-taktlar

Hamma ijrochilar bajaradilar: sahna oldiga yurish davom etadi, har taktida 4 ta "qopqon" harakati ijro etiladi. "Qopqon" harakati o'ng oyoq to'voni bilan kichik qadam va urg'u bilan to'liqqa tushadi, bir vaqtning o'zida chap oyoq sirpanib urg'u bilan o'ng oyoq to'voni oldiga kafti o'rtasi bilan keladi va h.k. Qo'llar 2-holatda to'xtovsiz "barmoq qarsillatish" harakatini bajaradilar. ("A" variant).

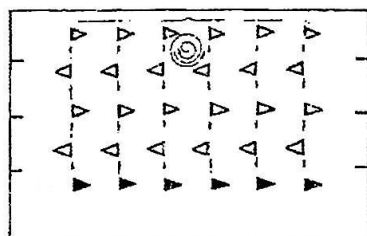
5-takt

Joyida : hamma ijrochilar oyoqlarini rasmiy holatga qo'yadilar, bir vaqtning o'zida 6-holatda barmoqlari yuqoriga qaragan holda 2 ta qarsak chaladilar. Oxirgi yarim taktida chap tomonga chap to'lig'i bilan kichik qadam qo'yadi; o'ng oyoq bilan qo'yiladi.

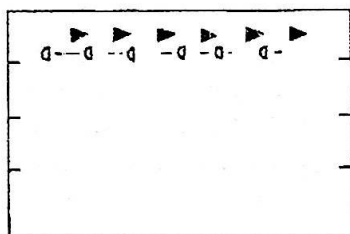
Qo'llar: qizlar qo'llarini 3-holatga o'ng qo'l yuqorida, yigitlar ham 3-holatga (chap qo'l yuqorida) ko'taradilar. "Yelka qoqish" 1-varianti ijro etiladi. Keyin musiqasiz ta'zim bajariladi; oyoqlar tayyorlov holatida, chap qo'l yon tomonga tushirilgan, o'ng qo'l 1-holat orqali ko'ksiga keladi, bir vaqtning o'zida gavda va bosh ozgina oldinga egiladi.

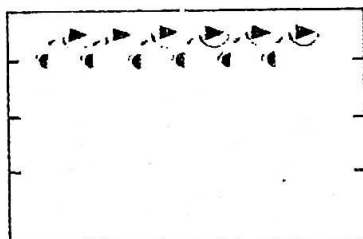
1-SHAKL. 1-22 TAKTLAR

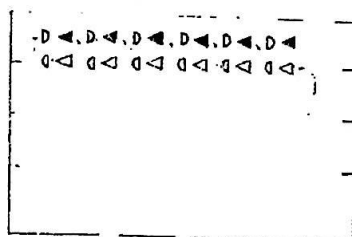
2-SHAKL. 1-13 TAKTLAR

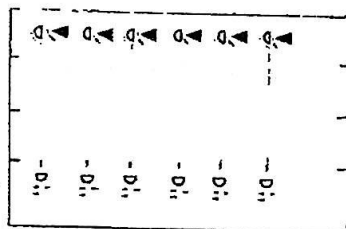
3-SHAKL. 1-4 TAKTLAR

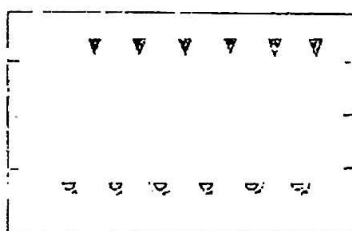
3-SHAKL. 5-6 TAKTLAR

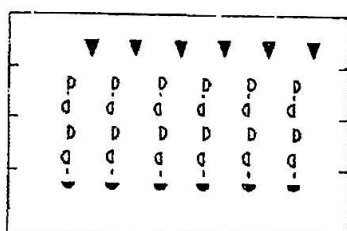
4-SHAKL 1-10 TAKTLAR

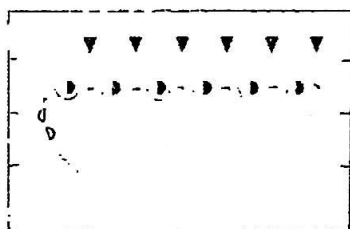
5-SHAKL 1-8 TAKTLAR

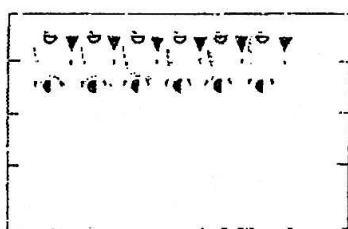
6-SHAKL 1-5 TAKTLAR

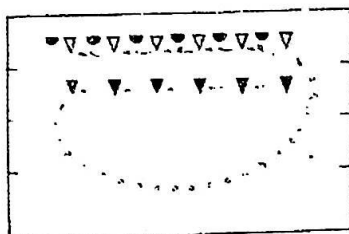
7-SHAKL 1-4 TAKTLAR

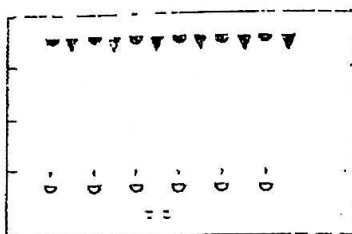
8-SHAKL 1-16 TAKTLAR

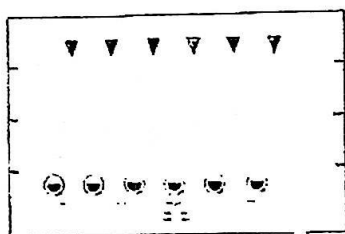
8-SHAKL 17-20 TAKTLAR

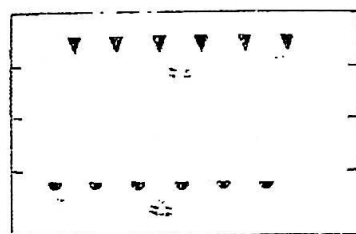
9-SHAKL. 1-10 TAKTLAR

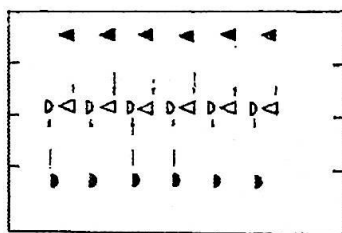
10-SHAKL. 1-8 TAKTLAR

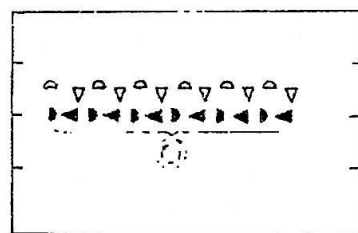
10-SHAKL. (DAVOMI)
1-14 TAKTLAR

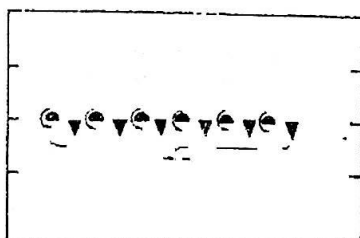
10-SHAKL. (DAVOMI)
15-18 TAKTLAR

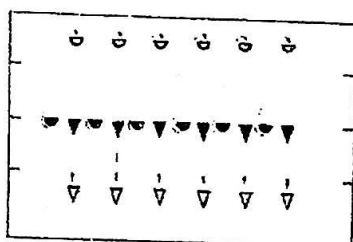
11-SHAKL. 1-2 TAKTLAR

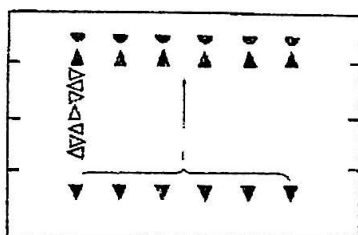
11-SHAKL. 3-6 TAKTLAR

12-SHAKL 1-4 TAKTLAR

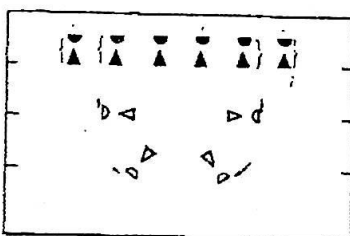

12-SHAKL 5-7 TAKTLAR

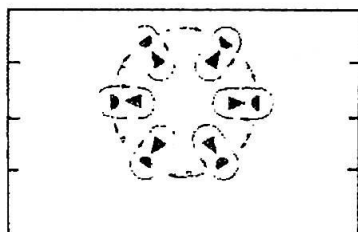

13-SHAKL 1-2 TAKTLAR

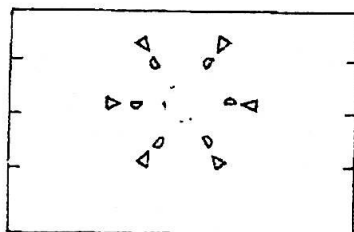
14-SHAKL 1-4 TAKTLAR

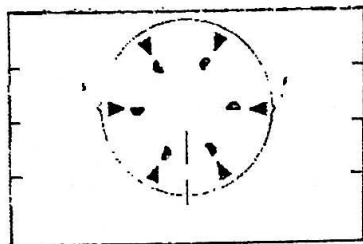
15-SHAKL 1-2 TAKTLAR

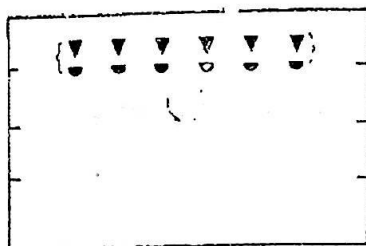
16-SHAKL 1-12 TAKTLAR (BOSH)

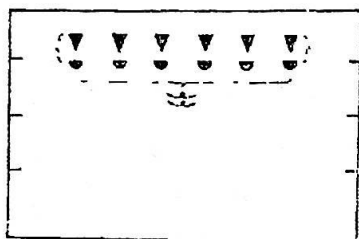
16-SHAKL 1-12 TAKTLAR (TUGASHI);
16-SHAKL "a", 1-6-TAKTLAR

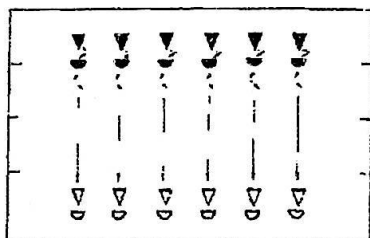
17-SHAKL. 1-2 TAKTLAR

18-SHAKL. 1-8 TAKTLAR

19-SHAKL. 1-4 TAKTLAR

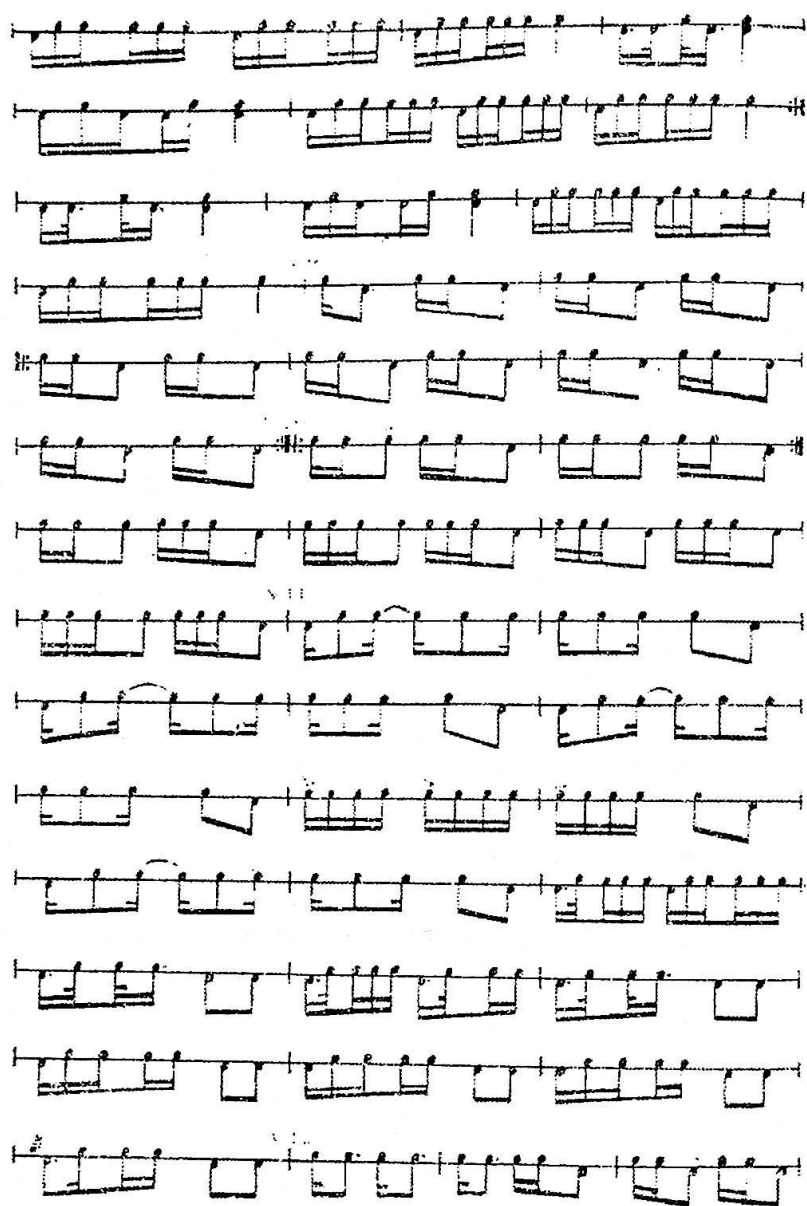
20-SHAKL. 1-6 TAKTLAR

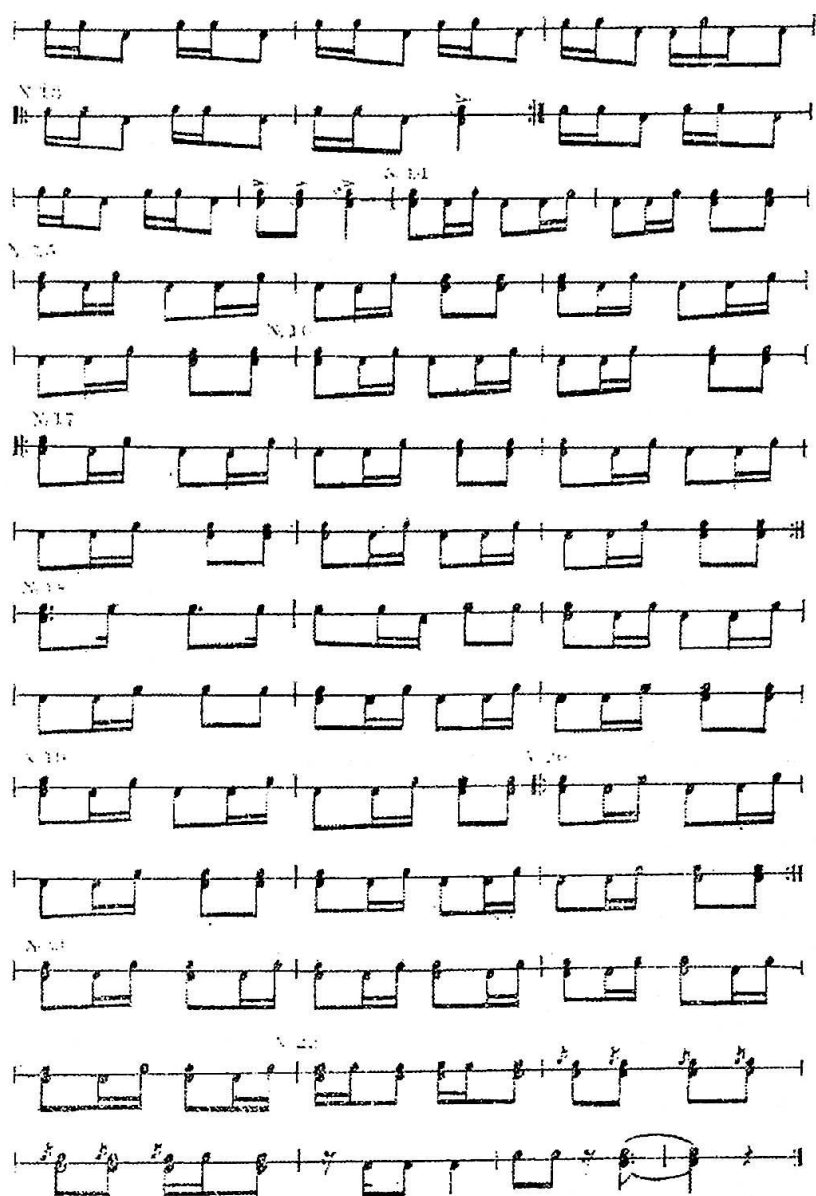
“FARG‘ONA YOSHLAR” RAQSI

L. Akilov usullari

N. 1

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

8-Mavzu. "Ko'ngil taronasi"

Musiqaning kirish qismi 8ta sanoq

Ijrochilar soni 8ta

I-shakl

Ijrochilar sahnaning chap pastki burchagidan o'ng yuqori burchagiga qarab yonma-yon b o'lib yurib boradilar.

bir i Ikkala q o'llari k o'ksilarida, tirsaklari yon-yonga qaratilgan. O'ng oyoqdan qadam q o'yiladi.

O'ng q o'l yonga, chap q o'l t o'g'riga ochiladi va chap oyoqdan qadam q o'yilib, gavda yana o'ng oyoqqa o'tib, chap oyoq orqada uchi bilan qoladi. Bosh va gavda o'ng tomonga ozgina buriladi.

ikki Ikkala q o'llari k o'ksilariga q o'yiladi, tirsaklari yon-yonga qaratilgan. Chap oyoqdan qadam q o'yiladi. Chap q o'l yonga, o'ng q o'l t o'g'riga ochiladi va o'ng oyoqdan qadam q o'yilib, gavda yana chap oyoqqa o'tib, o'ng oyoq orqada uchi bilan qoladi. Bosh va gavda chap tomonga ozgina buriladi.

uch i Shu harakatlar yana takrorlanadi.

to'rt i

besht i Ijrochilar sahnaning markaziga keladilar.

olti i

yetti i Ijrochilar q o'llarini uchinchi holatga ochadilar, o'ng q o'l yuqorida va o'ng tomonga bitta aylanadilar.

sakkiz i Tizzalari ozgina bukilib, q o'llari yuzlarining o'ng tomoniga keladi va "qarsak tinglash" harakatini bajaradilar.

II shakl

Ijrochilar o'ng tomonga aylangan vaqtlarida tomoshabinga nisbatan gorizontaal qatorga kelib oladilar.

bir i Ijrochilar tomoshabinga chap yelkalari bilan burilib, gorizontaal qator bo'yicha orqalariga harakatlanadilar. Ikkala qo'llari rasmiy holatdan ikkinchi holatgacha mayin

ko'tariladi, kaftlari pastga qaratilgan bo'ladi. Chap oyoq poldan ozgina oldinga cho'ziladi.

Qo'llar yana pastga qaytadi, oyoq "ufori" harakatini bajaradi.

Gavda va bosh qo'l harakatlarini kuzatadi.

Shu harakatlar "olti-i" gacha davom etadi.

Yeti i Qo'llar uchinchi holatga ko'tariladi, chap qo'l yuqorida bo'ladi.

Chap tomonga bitta aylanadilar.

sakkiz i Tizzalari bir oz bukilib, qo'llari yuzlarining chap tomoniga keladi va "qarsak tinglash" harakatini bajaradilar.

III shakl

Ijrochilar shu gorizontal qator bo'yicha endi tomoshabinga o'ng yelkalari bilan burilib, orqalariga harakatlana boshlaydilar.

bir i Qo'llari rasmiy holatdan o'z ro'paralariga qo'llarini uzatadilar, kaftlari yuqoriga qaragan. Chap oyoq oldinga ozgina cho'ziladi.

Qo'llar mayinlik bilan yana pastga tushadi. Oyoqlar orqaga "ufori" harakatini bajaradilar. Bosh va gavda qo'l harakatlarini kuzatadi.

Shu harakat olti marta takrorlanadi.

yetti i Qo'llar uchinchi holatga ko'tariladi, o'ng qo'l yuqorida. O'ng tomonga bitta aylanadilar.

sakkiz i Ikkala qo'llari yuzlarining o'ng tomoniga kelib, "qarsak tinglash" harakatini bajaradilar. Tizzalar ozgina bukiladi va rostlanadi.

IV shakl.

Ijrochilar shu gorizontal chiziq bo'yicha tomoshabinga yuzlanib qoladilar. Ular sahna oldi tomon yurib boradilar.

bir i O'ng qo'l rasmiy holatda, chap qo'l rasmiy holatdan mayinlik bilan ikkinchi holatga ko'tariladi. Oyoqlar o'ng

tomonga yonlamasiga “ufori” harakatini bajaradi. Gavda avval pastga qo‘lga egiladi va qo‘l bilan ko‘tarilib, rostlanib, yuzlari yuqoridagi qo‘lga qaraydi.

ikki i Shu harakat qarama-qarshi qo‘l va oyoqlar bilan qarama-qarshi tomonga ijro etiladi.

uch i Rasmiy holatdan chap qo‘l tirsagi bukilib gavda ro‘parasiga keladi, o‘ng oyoq oddiy qadam qo‘yadi.

O‘ng qo‘l chap qo‘lga yaqinlashadi, chap oyoq oddiy qadam qo‘yadi.

to‘rt i Qo‘llar shu holatda qoladi, oyoqlar qadamlarni davom ettiradilar. Gavda musiqa ritmiga mos ravishda tebranib keladi.

besht i Ijrochilar joylarida. Chap qo‘l yuz tagida, o‘ng qo‘l yonga ochilgan, chap tomonga “ufori” oyoq harakati bilan “baqbaqa silash” harakatini bajaradilar.

olti i Shu harakat o‘ng tomonga yonlamasiga “ufori” oyoq harakati bilan qarama-qarshi qo‘l va oyoqlar harakatni bajaradilar.

yetti i Chap tomonga yana shu harakat takrorlanadi.

sakkiz i Ijrochilar o‘ng tomonga bitta aylanadilar va qiya chiziq shakliga turib oladilar. Qo‘llari rasmiy holatdan ikkinchi holatga o‘z oldilaridan ko‘tarilib chiqadi. Kaftlari pastga qaragan bo‘adi.

V-shakl.

Ijrochilar sahnaning o‘ng tomonidagi yuqori burchagi tomon o‘ng yelkalari bilan harakatlanib boradilar.

Ijrochilarning qo‘llari yuqoridagi ikkinchi holatdan yana o‘z oldilaridan “gulbargi” harakati orqali sekin-asta pastga tushib, birinchi holatdan pastroqda qoladi. O‘ng oyoqlari oldinda to‘lig‘i bilan chap oyoqlari orqasida uchi bilan yurib boradilar.

Bu harakat sakkizta sanoqqa bajariladi. Gavda va bosh qo‘llar harakatini kuzatadi, “elka qoqish” harakati har bir sanoqqa mayinlik bilan ijro etiladi.

VI shakl.

Ijrochilar sahna orqasi tomon o'ng yelkalari bilan burilib, qo'llarini "j" sanog'iga ikkinchi holatga ko'taradilar va qo'llari o'z oldilaridan "gulbargi" harakati orqali birinchi holatga ochiladi. Oyoqlar intiluvchi "ufo" harakati bilan yurib boradi. Bu harakat oltita sanoqqa bajariladi, "etti-sakkiz" sanog'iga chap tomonga bitta aylanib, tomoshabinga yuzlari bilan keladilar. Harakat gavda va bosh mayin tebranishi bilan ijro etiladi.

VII shakl.

Ijrochilar sahnaning chap yuqori burchagi tomon chap yelkalari bilan yurib boradilar. Qo'llari ikkinchi holatdan "gulbargi" harakati orqali birinchi holatdan ozgina pastroqqa keladi. Chap oyoq oldinda to'lig'i bilan o'ng oyoq orqasida uchi bilan har sanoqqa urib yonlamasiga yurib boradi. Yuzlari chap tomonga qaragan va "elka qoqish" harakati ijro etiladi.

Bu harakat ham sakkizta sanoqqa bajariladi.

VIII shakl.

Ijrochilar sahnaning chap yuqori tomonidan chap yelkalari bilan burilib to'rtta sanoqqa shu qiya chiziq bo'yicha sahnaning orqasi markazi tomon boradilar. Yana to'rtta sanoqqa yarim doira shakliga yoyilib ketadilar.

Qo'llari ikkinchi holatdan "gulbargi" orqali birinchi holatga ochiladi. Gavdalari mayin tebranish harakatini bajaradi. Oyoqlar intiluvchan "ufo" harakati bilan boradilar. "Etti-sakkiz" sanog'iga o'ng tomonga bitta aylanib, yarim doira shakliga yuzlari bilan sahna markaziga qarab qoladilar.

IX shakl.

Ijrochilar yuzlari bilan sahna markazi tomon yurib boradilar.

bir i

Qo'llar o'z oldilarida birlashib, o'ng qo'l quloq oldiga xuddi musiqa tinglayotgandek boradi, chap qo'l yon tomonga ochiladi. O'ng oyoqdan qadam qo'yiladi, chap oyoq ozgina

uchi bilan yonga ochiladi. Gavda o'ng tomonga ozgina egiladi.

ikki i Qo'llar o'z oldilarida birlashib, chap qo'l quloq oldiga musiqa tinglayotgandek boradi. O'ng qo'l yon tomonga ochiladi. Chap oyoqdan qadam qo'yiladi, o'ng oyoq ozgina uchi bilan yonga ochiladi. Gavda chap tomonga ozgina egiladi.

uch i Shu harakatlar yana takrorlanadi.

to'rt i
besht i O'ng qo'l oldindan, chap qo'l orqadan "bel quchish"
olti i harakati bilan bitta aylanadilar.

yetti i
sakkiz i Qo'l harakati saqlanib qoladi, yana ikki marta aylanib, chap qo'llarini yarim doira markazi tomon cho'zadilar, o'ng qo'llari yon tomonga ochiladi. O'ng oyoq oldinda to'lig'i bilan turadi, chap oyoq orqada uchi bilan qoladi. Gavda va bosh chap qo'l harakatini kuzatadi.

X shakl.

Ijrochilar sahna markazidan yana yarim doira ochilib ketadilar.

bir i Chap yelkalari bilan chap tomonga yarim burilib, birbirlariga o'ng yelkalari bilan qaraydilar va ikki qo'llarini birbirlariga qaratib "chaqirish" harakatini bajaradilar. Bu yerda qo'ldastalar o'zlari tomonga aylantiriladi. Bosh qo'ldastalar aylanishi bilan chap tomonga buriladi. Tizzalar ozgina bukilib, yarim o'tirish holati ijro qilinadi.

ikki i Ijrochilar "bir-i" sanog'iga bajarilgan harakatlarni qarama-qarshi tomonga, qarama-qarshi qo'l va oyoqlar bilan ijro etadilar.

uch i Yuqoridagi harakatlar takrorlanib, ijro etiladi.

to'rt i
besht i
olti i

yetti i Ijrochilar qo'llari uchinchi holatga ochiladi, o'ng qo'l yuqorida, chap qo'l yonga ochilgan va o'ng tomonga bitta aylanadilar.

Musiqaning tez qismi boshlanadi. Ijrochilar joylarida qarsakning 1-turi bilan o'ngdan chapga ikki marta, chapdan o'ngga ikki marta harakat qiladilar.

XI shakl.

Ijrochilar yarim doira shaklidan yana markazga atroflarida bitta aylanib yurib boradilar.

bir i Qo'llari ikkinchi holatdan "gulbargi" harakati orqali birinchi holatga ochiladi.

ikki i Yarim doira markaziga kelib o'ng yelkalari va o'ng qo'llari bir-birlariga qaratiladi.

uch i Kichik davra qilib yarim doiraga chap yelkalari bilan chiqadilar.

to'rt i Joylarida turib qo'llar birinchi holatda, bitta qo'ldasta aylanishi bajariladi.

XII shakl.

besh i Ijrochilar o'ng qo'llari bilan "baqbaqa silash" harakatini bajaradilar, chap qo'llari yonga ochilgan. Oyoqlar o'ngga "ufo" harakati bilan yuradi. Gavda o'ng tomonga ozgina egiladi.

olti i "Besh-i"ga ijro qilingan harakat chap tomonga, chap qo'l va oyoq bilan bajariladi.

yetti i O'ng qo'l yuqorida – uchinchi holatda, ijrochilar o'ng tomonga bitta aylanadilar.

sakkiz i Qo'llar uchinchi holatda o'ng qo'l yuqorida, o'ng tomonga yana bitta aylanadilar.

bir Qo'llar uchinchi holatdan ikkinchi holatga va o'ng qo'l oldinda, "bel quchish" harakatiga tushadi.

ikki Charx o'ng tomonga to'rt marta ijro etiladi.

uch

to'rt

Keyin X shakl harakatlari takrorlanadi.

XIII-shakl.

Ijrochilar doira shakl bo'yicha, soat millari yo'nalishi bilan charxlar ijro etadilar.

bir i Qo'llari birinchi holatda, o'ng oyoq to'lig'i bilan qadam bosib

ikki i o'ng tomonga "charxlar" bajariladi.

uch i O'ng qo'l ikkinchi holatdan birinchi holatga tushadi, chap qo'l oldinda "bel quchadi", o'ngga yarim aylanadilar.

to'rt i Chap qo'l ikkinchi holatdan birinchi holatga tushadi, o'ng qo'l oldindan "bel quchadi", yarim aylanadi.

besht i Shu harakatlar doira yo'nalishi bo'yicha davom etadi va

olti i qo'llar ikkinchi holatga ko'tarilib, "bel quchish" harakatiga tushadi. O'ng qo'l bel oldida, chap qo'l bel orqasida.

yetti i Ijrochilar joylarida to'rtta sanoqqa to'rtta charx bajaradilar.

sakkiz i

Shu sakkizta sanoq harakatlari yana o'n oltita sanoqqa takrorlanib ijro etiladi.

XIV shakl.

Ijrochilar yarim doira shaklidan markazga qarab yuradilar va bitta gorizontaal qator hosil qiladilar.

bir i Ikkala qo'llari rasmiy holatda oyoqlariga kaftlari bilan uradi, o'z oldilarida bitta qarsak chaladi va "barmoq qirsillatish" harakati bilan oltinchi holatga ochiladi.

ikki i "Bir-i" sanog'iga bajarilgan harakatlar takrorlanadi. Gavda va

uch i bosh qo'llar harakatini kuzatadi.

to'rt i

XV shakl.

Ijrochilar gorizontaal qatordan sahna orqasiga qarab aylanib harakatlanib boradilar.

- bir i*** O'ng yelkadan yarim burilib, tomoshabinga chap yelka bilan qoladi. Chap qo'l ikkinchi holatga ko'tarilib, o'ng qo'l bilan "qo'l band" harakatiga keladi. O'ng oyoqdan orqaga qadam qo'yadi.
- ikki i*** Chap yelkadan yarim burilib, tomoshabinga o'ng yelka bilan qoladi. O'ng qo'l ikkinchi holatga ko'tarilib, chap qo'l bilan "qo'l band" harakatiga keladi. Chap oyoqdan orqaga qadam qo'yadi.
- uch i*** O'ng tomondan "bir-i" harakati ijro etiladi. Gavda va bosh qo'l harakatlarini kuzatadi.
- to'rt i*** Qo'llar ikkinchi holatga ko'tarilib, "bel quchish" harakatiga tushadi.
- besht i*** Ijrochilar to'rtta charx joylarida ijro etadilar, qo'llar uchinchi
- olti i*** holatda to'xtaydi.

XVI shakl.

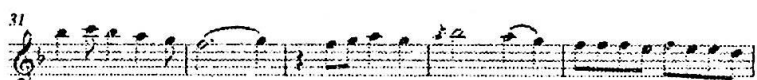
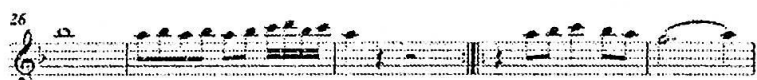
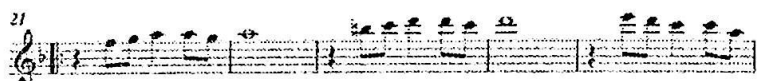
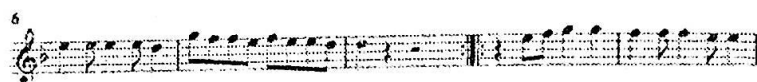
Ijrochilar sahna orqasidagi gorizontal qatorda o'ngga-chapga harakatlanadilar.

- bir i*** O'ng qo'l "baqbaqa silash" harakatini bajaradi, chap qo'l yonga ochilgan. O'ng oyoqdan o'ng tomonga "ufo" harakati bajariladi. Gavda o'ng tomonga biroz egiladi.
- ikki i*** Yuqoridagi harakat chap tomonga chap oyoq, chap qo'ldan bajariladi.
- uch i*** "Bir-i" harakatlari takrorlanadi.
- to'rt i*** Qo'llar ikkinchi holatga ko'tarilib, "bel quchish" harakatiga tushadi.
- besht i*** Qo'llar birinchi holatga ochilib, sahna oldiga tomon to'rtta
- olti i*** charx bilan harakatlanib boradilar. Qo'llari uchinchi holatga ochiladi. Ijrochilar sahnaning chap tomoniga uchinchi holatda "barmoq qirsillatish" harakati bilan yonlamasiga yurib ketadilar.

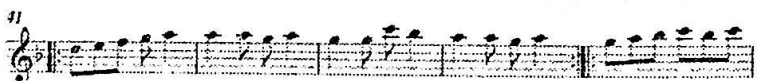
Ko'ngil taronasi

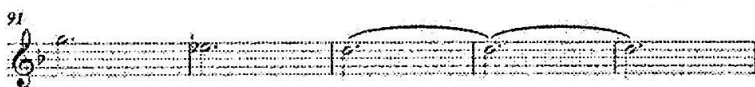
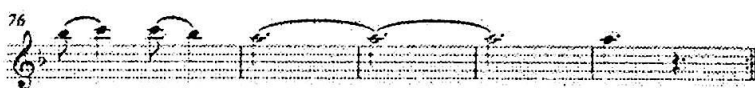
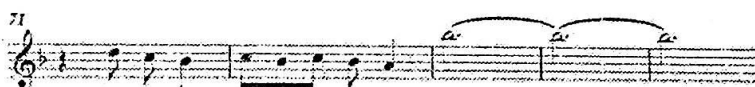
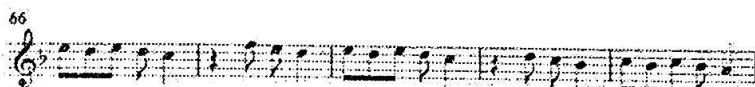
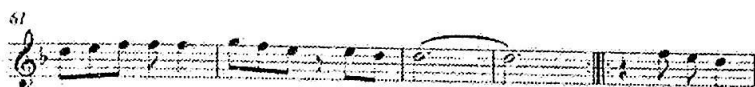
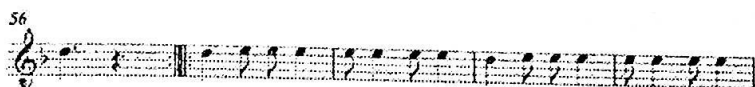
M. Mirzayev musiqasi

Moderato

Allegro

Raqs fanidan test savollari

1. Qaysi bandda "Raqs poema" deb nom olgan yakka raqs to'g'ri ko'rsatilgan?

A) "Roxat"

B) "Dil kuylasin"

*S) "Tanovar"

D) "Pilla"

2. "Doira dars" raqs xarakatlari to'plamining asoschilari qaysi bandda to'g'ri ko'rsatilgan?

*A) Usta Olim Komilov, Tamaraxonim, M.Turg'unboyeva

B) T.Inog'omov, Qodir Mo'minov

S) I.Oqilov, M.Qori-Yoqubov

D) Q.Dustmuxamedova, M.Turg'unboyeva

3. M.Turg'unboyeva nomidagi "Baxor" Davlat raqs ansambli nechanchi yil tashkil etilgan?

*A) 1957 y

B) 1950 y

S) 1960 y

D) 1948 y

4. O'zbek milliy raqs san'ati asoschisi moxir raqqos va sozanda kim?

A) Isoxor Oqilov

B) Nazriddin Shermatov

*S) Usta Olim Komilov

D) Qodir Mo'minov

5. I.Oqilov ijodiy faoliyatini nechanchi yillardan boshlagan?

*A) 1930 y

B) 1920 y

S) 1940 y

D) 1938 y

6. M.Turg'unboyeva nechanchi yilda tavallud topgan?

A) 1907 y

*B) 1913 y

- S) 1909 y
- D) 1927 y

7. O'zbek raqs san'ati nechanchi yillardan shakllana boshlagan?

- A) 1920 y
- B) 1930 y
- *S) 1929 y
- D) 1927 y

8. R.Karimovanning o'zbek raqs san'atidagi aloxida o'rin tutgan buyuk ishi qaysi bandda to'g'ri ko'rsatilgan?

- A) Sahnalashtirgan raqslari
- B) Balet san'atida ijro etgan partiyalari
- *S) O'zbek raqs san'ati buyuk namoyondalari ijodi haqidagi kitoblarning yaratilishi
- D) Balet san'atida ijro etgan duetlari

9. 1936-yilda T.Jalilov tashkil etgan Katta ashula va raqs ansambli nechanchi yildan "Shodlik" ansambli deb yuritila boshlagan?

- A) 1970 y
- *B) 1968 y
- S) 1974 y
- D) 1950 y

10. "Sadr" raqsini kim sahnalashtirgan?

- A) M.Turg'unboyeva
- *B) Usta Olim Komilov, Tamaraxonim
- S) Q.Mirkarimova
- D) R.Karimova

11. "Katta o'yin" raqsini kim sahnalashtirgan?

- A) Gulnora Mavayeva
- B) Begimxon aya Komilova
- *S) Usta Olim Komilov, Tamaraxonim
- D) I.Oqilov

12. "Paxta" raqsi nechanchi yillar sahnalashtirilgan?

A) 1935-36 yil

B) 1937-39 yil

*S) 1935-37 yil

D) 1938-40 yil

13. Birinchi o'zbek balerinas kim?

A) Feruza Alimova

*B) Galiya Izmailova

S) Bernara Qoriyeva

D) Guli Xamrayeva

14. Birinchi o'zbek baleti qaysi banda to'g'ri ko'rsatilgan?

A) "Shopeniano"

B) "Bog'chasaroy fontani"

*S) "Oq bilak"

D) "Qirq qiz"

15. M.Turg'unboyeva sahnalashtirilgan raqslar qaysi banda to'g'ri ko'rsatilgan?

*A) "Tanovar", "Munojot", "Pilla", "Rohat"

B) "Lagan raqsi", "Dil kuylasin"

S) "Katta o'yin", "Shodiyona"

D) "Navqironim qani", "Temuriylar malikalari"

16. O'zbek raqs san'ati asoschilari qaysi banda to'g'ri ko'rsatilgan?

*A) Usta Olim Komilov, M.Turg'unboyeva, Tamaraxonim

B) Q.Mirkarimova, I.Oqilov

S) Tamaraxonim, Q.Mirkarimova

D) G. Raximova, R.Karimova

17. M.Turg'unboyeva nechanchi yillardan truppada ishlay boshlagan?

A) 1925 y

*B) 1929 y

S) 1924 y

D) 1932 y

18. Tamaraxonim nechanchi yillardan ijodiy faoliyatini boshlagan?

A) 1917 yil

B) 1916 yil

*S) 1920 yil

D) 1945 yil

19. "Qaldirg'och" raqsi kim tomonidan va qachon sahnalashtirilgan?

A) M.Turg'unboyeva 1950 yil

B) Tamaraxonim 1963 yil

S) Q. Mirkarimova 1962 yil

*D) R.Karimova 1964 yil

20. Farg'onacha raqsda tebranish qanday harakatlar turiga kiradi?

A) Muqomlarga

B) Qo'l harakatlariga

*S) Gavda harakatlariga

D) Oyoq harakatlariga

21. Aylanishlar necha turga bo'linadi?

*A) 4

B) 3

S) 9

D) 5

22. "Dil kuylasin" raqsini ilk bor ijro etgan raqqosa kim?

*A) D.Jabborova

B) M.Axmedova

S) F.Solihova

D) M.Ergashova

23. "Lagan o'yini" raqsini kim sahnalashtirgan?

A) Usta Olim Qomilov

B) Nazriddin Shermatov

S) Qodir Mo'minov

*D) Isoxor Oqilov

24. "Munojat" raqsini ilk marta kim ijro etgan?

*A) M. Turg'unboyeva

B) Tamaraxonim

S) Q.Mirkarimova

D) G.Matyaqubova

25. "Bahor valsi" raqsini kim sahnalashtirgan?

A) Q.Dustmuxamedova

*B) M. Turg'unboyeva

S) Q.Mirkarimova

D) G.Matyaqubova

26. O'zbekistonda faoliyat ko'rasatayotgan professional raqs ansamblari?

A) Bulbulcha, Baxor

B) Professional raqs ansamblari yo'q

S) Viloyatlardagi barcha ansamblar

*D) O'zbekiston, Toshkent zebolari, Sabo

27. O'zbekistonda tashkil etilgan birinchi professional raqs ansambli?

A) Tanovar

B) Ofarin

S) Sumalak

*D) Baxor

28. Xoreografiya bu nima?

A) rasm

*B) raqs sa'natiga kiruvchi barcha narsalar

S) musiqa

D) xor san'ati

29. Xoreografiya necha qismdan iborat?

A) ikki

B) olti

*S) uch

D) besh

30. Raqsda inson his-tuyg'ulari nima orqali ifodalaniladi?

A) nutq bilan

B) bo'yoqlar orqali

S) musiqiy tovushlar orqali

*D) imo-ishora, harakatlar va musiqa orqali

31. Syujetsiz raqs ham dramaturgiya qoidalariga bo'ysinadimi?

*A) Bo'ysinadi

B) Yo'q

S) Bo'lishi mumkin

D) Mumkin emas

32. Musiqa dramaturgiya qoidalariga bo'ysinadimi?

A) Gohida

B) Bo'lishi mumkin

S) Bo'lishi mumkin emas

*D) Ha

33. Rakurs nima?

A) Harakat

B) Tasvir

S) Musiqa

*D) Ijrochining tomoshabinga nisbatan turishi

34. Rakursning raqsdagi ahamiyati?

A) Raqsni boyitadi

B) Raqsni ommalashtiradi

*S) Raqsni qiziqarli chiqishi uchun

D) Tomoshabinni jalb qiladi

GLOSSARIY

Avj – (arabcha cho‘qqi, baland) – 1) O‘n ikki maqom majmuasidagi ma‘lum sho‘ba nomi; 2) musiqa asarining yuqori pardalardagi cho‘qqisi, kulminatsiya doirasi, ya‘ni musiqa asarining eng baland registrdagi davomli kuy tuzilmasi. Maqomlarning cholg‘u va ayniqsa aytim bo‘limlari, ashula, katta ashula, suvora va yirik shaklli cholg‘u kuylardan keng o‘rin olgan.

Arbob – fan, madaniyat, san‘at sohasida yoki davlat ishida faoliyati bilan tanilgan, shu sohada o‘zini ko‘rsatgan shaxs.

Bayot – 1) O‘n ikki maqom tizimidagi muayyan sho‘balar nomi (masalan Navro‘zi Bayot, Bayoti Ajam); 2) Shashmaqomda Navo, Xorazm maqomlarida Navo va Dugoh maqomlaritarkibidagi sho‘balar; 3) Toshkent-Farg‘ona maqom yo‘llarida besh qismli yirik ashula turkumi.

Balet – (lotincha ballo - raqsga tushaman) – asar mazmuni musiqiy xoreografik obrazlar vositasi bilan ifodalanadigan sahna san‘ati turi. O‘zida san‘atning dramaturgiya, musiqa, xoreografiya, tasviriy san‘at kabi turlarini uyg‘unlashtiradi, bu san‘at turlarining hammasi alohida-alohida mavjud bo‘lmay, baletning sintez markazi bo‘lgan xoreografiyaga bo‘y sunadi.

Baleimeyster – (nemischa ballettmeister – balet ustasi) – balet spektakllari, xoreografik chiqishlar, opera, operetta, dramatik spektakllardagi raqs sahnalarining muallifi va sahnalashtiruvchisi.

Metod - yunoncha so‘z bo‘lib, yo‘l, usul, harakat usuli ma‘nosini bildiradi.

Nazariya (ilmiy) - voqelikning u yoki bu sohasidagi qonuniyatlar haqida yaxlit tasavvur beruvchi ilmiy bilimni tashkil etish shakli.

Namoyonda – biror ijtimoiy guruhga yoki sohaga mansub bo‘lgan shaxs, vakil.

Raqqosa – raqsga tushuvchi san‘atkor ayol, o‘yinchi.

Raqs – san‘atning ifodali tan harakatlari vositasida badiiy obrazlar yaratuvchi turi.

San'at – ijtimoiy ong inson faoliyatining o'ziga xos shakli. San'at odamlarning estetik talablarini qondirish bilan birga, o'z taraqqiyotining turli davrlarida jamiyat a'zolarini ma'lum ruhda tarbiyalash, ularni aqliy va hissiy jihatdan rivojlantirish vositasi sifatida xizmat qilib kelgan, ularning turli maqsad, his-tuyg'u, manfaat, ideallarini ifoda etgan. San'at ijtimoiy ongning boshqa shakllaridan o'zining predmeti, mazmuni, voqelikni ifoda etish usuli va uslubi, ijtimoiy hayotda tutgan o'rni hamda vazifalari jihatdan farq qiladi. San'at insonning moddiy va ma'naviy faoliyatidagi bilimi, tajribasi, mahorati va qobiliyatlarini namoyon etuvchi badiiy ijodiyot mahsulidir.

Sahna – tomoshaxona, klub va shu kabilarning spektakl qo'yiladigan, konsert beriladigan joyi (*teatr sahnasi, klub sahnasi*)

Sahnalashtirish – badiiy asar yoki raqsni sahnaga qo'yish uchun moslab qayta ishlash.

Takt – (lotincha *tactus* – tegish, ta'sir etish) – bir kuchli hissadan shu kabi ikkinchi kuchli hissaga qadar bo'lgan oraliq, metning har doim qaytarilib turishi. Takt chizig'i – besh yondosh chiziqni birlashtiruvchi to'g'ri chiziq. Bu chiziq bir takti ikkinchisidan ajratadi. Taktlar oddiy va murakkab bo'ladi. Oddiy takt bir kuchli hissa bo'lib, murakkab taktda ikki va undan ko'p kuchli hissalar bo'ladi. Takt o'lchovlari 2, 3, 4, 5, 6, 7 va undan ham ko'p bo'lib, bular bir butunning 4 yoki 8 ga bo'linganidan olinadi.

Tarbiya – aniq maqsad asosida shaxsda ijobiy xislatlarni shakllantirishga qaratilgan faoliyat.

Ta'lim – insonning ma'lum bir tizim asosida olgan bilim, ko'nikma, malakasi va egallangan ma'naviy fazilatlarini yig'indisidir.

Ustoz – chuqur bilimga ega, yuksak tarbiya ko'rgan, komil insonni voyaga yetkazishga intiladigan hamda o'z bilimi va barcha axloqiy fazilatlarini shogirdining ma'naviy kamoloti uchun sarflab, jon kuydiradigan va iymonli inson.

Fan – bilish faoliyatining yangi, obektiv bilimlar ishlab chiqishga yo'naltirilgan alohida turi, voqelik haqidagi bilimlarning uyushgan tizimi.

Fargʻona raqsi – oʻzbek xalq raqs uslubi. Fargʻona vodiysida shakllanib, rivojlanib kelgan. Qaddi-qomatni erkin tutish, yengil va ifodali yurishlar, koʻp qirrali, puxta ishlangan va aniq maʼnolarga ega boʻlgan qoʻl, bilak, barmoq harakatlari, nigohlar, nafis bosh harakatlari fargʻona raqsining asosini tashkil etadi. Shuningdek Fargʻona raqsida uforlar (usul-harakatlar)ning ahamiyati katta. Muayyan raqs shakli va harakatlarini hosil qiluvchi rez, titratma, shox, gul oʻyin, yoʻrgʻa, sarbozi, charx, haqqoni, orom, jilvoni, saxta, duchoba, rog, katta samo, yallama, qaytarma, dupoya (oqsatma), olma-anor kabi bizgacha yetib kelgan usullar shu jumladandir.

Xoreografiya – raqs va balet asarlari hamda ularni sahnada ijro etish.

Shaxs rivojlanishi - insonning butun umri davomida aqliy va jismoniy oʻzgarishi jarayonidir.

Shogird - mustaqil fikrlaydigan va oʻz-oʻzini anglagan, oʻz kuch va imkoniyatlariga tayanadigan, atrofida sodir boʻladigan voqealarga munosabat bildiradigan, oʻz xatolaridan xulosa chiqara oladigan, kasb-hunarga intilgan, ustoz vasiyligidagi shaxs.

XULOSA

Raqs san'ati eng nozik san'at turi bo'lib, xalqimizning qon-qoniga singib ketgan. O'zining betakror jozibası, sehri bilan ruhiyatimizga ta'sir etgan, maftun qilgan go'zal bir olamdır.

Davlatimiz rahbarining "O'zbekiston milliy raqs va xoreografiya san'atini rivojlantirish" to'g'risidagi farmoni milliy raqs san'atining rivoji va kelajagini ta'minlash imkonini berdi.

Son-sanoqsiz raqslarning murakkab shakllarini o'rganib olish uchun artist ko'p qiyinchiliklarni boshidan kechirishi, tinmay mehnat qilishi, matonatli, sabrli va g'ayratli bo'lishi kerak. Professional raqs texnikasini egallash uchun ko'p yillar davomida tinmay ishlash lozim. Raqslarning mazmunini yaxshi tushunish uchun raqqos va raqqosalarda rassomlarga xos sezgirlik bo'lishi kerak.

"O'zbek xoreografiya san'ati namunalari" fani talabalarda raqs va xoreografiya san'atiga muhabbat uyg'otish bilan bir qatorda O'zbekistonda qo'lga kiritilayotgan muvaffaqiyatlardan g'ururlanish hissini ham uyg'otadi.

Ushbu fanni o'qitish jarayonida talabalarga xoreografiya san'ati asoslari, fanni o'qitishning o'ziga xos xususiyatlari (amaliy mashg'ulot), uning raqs san'ati ta'limidagi o'rni, funksiyalari, bilish va bajarish, ijod jarayonida foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lishi nazarda tutiladi.

Qo'lingizdagi o'quv qo'llanma janroa rahbarlari va pedagoglarga O'zbek xoreografiya san'ati namunalari ni o'qitishda qo'l keladigan o'quv adabiyoti hisoblanadi.

Unda fanni o'qitish uchun berilgan ma'nhqlar shu fan bo'yicha barcha bilimlar batamom va behato yoritilgan degan fikrdan yiroqmiz.

Ta'lim jarayoni keng tarmoqli bo'lib, yetuk mutaxassislarni tayyorlashni har tomonlama qamrab oladigan ishdır. Xilma-xil ta'lim-tarbiya sohalari, shu jumladan, estetik, ahloqiy, madaniy va ma'naviy tarbiya sohaslarini uzviy bog'liq holda olib borilgandagina davr talabiga mos kadrlarni yetishtirish mumkin. Buning uchun yangi innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalanib, doimo izlanish va ijod qilish, davr bilan baravar qadam tashlash lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Р.Каримова. "Танцы ансамбля Бахор". Ташкент.
2. Р.Каримова. "Узбекские танцы в постановке Исахара Акилова". Ташкент. 1987г.
3. R.Karimova. "O'zbek raqslari". Toshkent. "Cho'lpon" nashriyoti. 2003 y.
4. X.Xamidova, D.Sayfullayeva, S.Zokirova. "Merosiy raqs durdonalari" Toshkent. "Cho'lpon" nashriyoti. 2003 y.
5. D.Sayfullayeva, "O'zbek raqs san'ati tarixi va raqs salmalashtirish sirlari". T., "Voriz-Nashriyoti" M.CH.J. 2006 y.
6. R.Karimova, D.Sayfullayeva. "O'zbek yakka ayollar raqsi". Toshkent. "Cho'lpon" nashriyoti. 2007 y.
7. L. Avdeyeva. "O'zbek milliy raqsi tarixidan", T., 2001 yil.
8. N.Abraykulova. "Raqs jamoalari bilan ishlash uslubi" Toshkent. "Xalq merosi" nashriyoti. 2004 y.
9. Madaniyat va san'at atamalarining izohli lug'ati. Toshkent, 2015y.
10. E.Saitova, N.Abraykulova. "Xoreografiya va raqs san'ati asoslari". Toshkent, 2015y.

ANNOTATSIYA

Yosh avlodga – xoreografiya oliy o'quv yurtlari, xoreografiya kolleji, san'at kollejlari, musiqa maktablari o'quvchi va talabalariga buyuk ustozlardan qolgan merosni o'rgatish maqsadida ushbu "O'zbek xoreografiya san'ati namunalari" o'quv qo'llanmasini nashrga tayyorlandi.

Ushbu qo'llanmada o'zbek milliy raqsining kelib chiqish tarixi, Farg'ona raqs maktabida uchraydigan asosiy harakatlar, hamda xalqimiz sevgan va ardoqlagan ustoz-xoreograflar Mukarrama Turg'unboyeva va Isahor Oqilov sahnalashtirgan raqs durdonalaridan bo'lgan "Bayot", "Pilla", "Paxta", "Farg'ona ruboiysi", "Janon", "Bahor vals", "Farg'ona yoshlar raqsi", "Ko'ngil taronasi" raqslari kiritilgan.

Qo'llanmani yaratishdan asosiy maqsad – nomoddiy madaniy merosimiz bo'lmish raqs san'atining namunalarini asrash, targ'ib qilish, talaba va o'quvchilarga o'rgatish va asl holida saqlashdir.

АННОТАЦИЯ

Данное учебное пособие "O'zbek xoreografiya san'ati namunalari" подготовлено для обучения молодого поколения – учеников и студентов высших хореографических учебных заведений, колледжей искусств, музыкальных школ наследию, оставленным великими наставниками.

В данном пособии представлены: история появления национального танца; основные движения, часто встречающиеся в школе танца Ферганы. А также, известные танцы, поставленные всеми уважаемыми хореографами-педагогами Мукаррам Тургунбаевой и Исакхором Акиловым, такие как «Баёт», «Пилла», «Пашта», «Фергана рубойиси», «Жанон», «Бахор валси», «Фаргона ёшлар ракиси», «Кунгил таронаси».

Основная цель создания данного пособия – сохранение, распространение и обучение учеников и студентов образцам танцевального искусства, являющихся нематериальным наследием нашего народа.

ANNOTATION

This tutorial "O'zbek xoreografiya san'ati namunalari" was prepared to publish to teach great tutor's heritage to the younger generation, students and pupils of music schools, art colleges, choreography institution of higher education.

This tutorial includes information on history of Uzbek national dance and influence of great art schools that are cause of developing this kind of art and bringing it to us. There is written about main movements in dance schools of Fergana, and masterpieces as "Bayot", "Pilla", "Paxta", "Rubaiyat of Fergana", "Janon", "Bahor vals", "Farg'ona yoshlar raqsi", "K o'ngil taronsi", that were screened by adored and appreciated by public tutor-choreographers Mukarrama Turgunbayeva and Isahor Akilov.

The main goal of creating this textbook is to keep varieties of dance as cultural heritage and distribute, teach students and pupils to them.

MUNDARIJA

1	Kirish	3
2	I BOB. Nazariy qism	
3	1-Mavzu. Raqs san'ati	5
4	1.1. O'zbek raqs san'ati tarixidan	5
5	1.2. Sahna sxemasi va shartli belgilar	9
6	2-Mavzu. O'zbek raqsining asosiy harakatlari	10
7	2.1. Farg'ona raqs maktabi	10
8	II BOB. Amaliy qism. Merosiy raqslarning bayoni	
9	1-Mavzu. "Bayot" raqsi	13
10	2-Mavzu. "Pilla" raqsi	35
11	3-Mavzu. "Paxta" raqsi	57
12	4-Mavzu. "Janon" raqsi	80
13	5-Mavzu. "Farg'ona ruboiysi" raqsi	96
14	6-Mavzu. "Bahor valsi" raqsi.	120
15	7-Mavzu. "Farg'ona yoshlar raqsi"	148
16	8-Mavzu. "Ko'ngil taronasi" raqsi	172
17	Test savollari	182
18	Glossariy	188
19	Xulosa	191
20	Foydalanilgan adabiyotlar	192

O'QUV ADABIYOTINING NASHR RUXSATNOMASI

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus
ta'lim vazirligining 2022 yil "9" sentabr dagi
"302"-sonli buyrug'iga asosan

Sh.Xudoynazarova

(muallifning familiyasi, ismi-sharifi)

60112400-Professional ta'lim (xoreografiya), 60211600-

Xoreografiya (xoreografiya jamoalari rahbari)

(ta'lim yo'nalishi (muhassisi-figi))

_____ ning
talabalari (o'quvchilari) uchun tavsiya etilgan

O'zbek xoreografiya san'ati namunalari

(o'quv adabiyotining nomi va turi; darslik, o'quv qo'llanma)

nomli o'quv qo'llanmasi

_____ ga
O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan
litsenziya berilgan nashriyotlarda nashr etishga ruxsat
berildi.

Vazir

A. Toshkulov

(imzo)

Ro'yxatga olish raqami

302-0193

SHAHZODA XUDOYNazarova

O'ZBEK XOREOGRAFIYA SAN'ATI NAMUNALARI

O'QUV QO'LLANMA

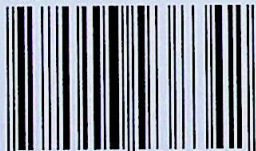
Muharrir: I.Xalilov

Kompyuterda tayyorlovchi: M.Xakimov

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligining «Fan ziyosi» nashriyotiga
2021 yil 14 fevralda berilgan 308197041-sonli litsenziyasi
Nashriyot manzili: Toshkent shahri, A.Navoiy ko'chasi, 30 uy.

Ofset qog'oz. Bichimi 84x60.1/16
Times garniturasida ofset usuli. Shartli bosma tabog'i -12,25
Buyurtma № 18. 21.03.2023. Adadi 100 nusxada
«Munis design group» MChJ bosmaxonasida chop etildi.
100000 Toshkent sh., Buz-2 mavze, 17-A uy.

ISBN 978-9943-9383-4-2

9 789943 938342